

τα Λογικά χωρίτικα



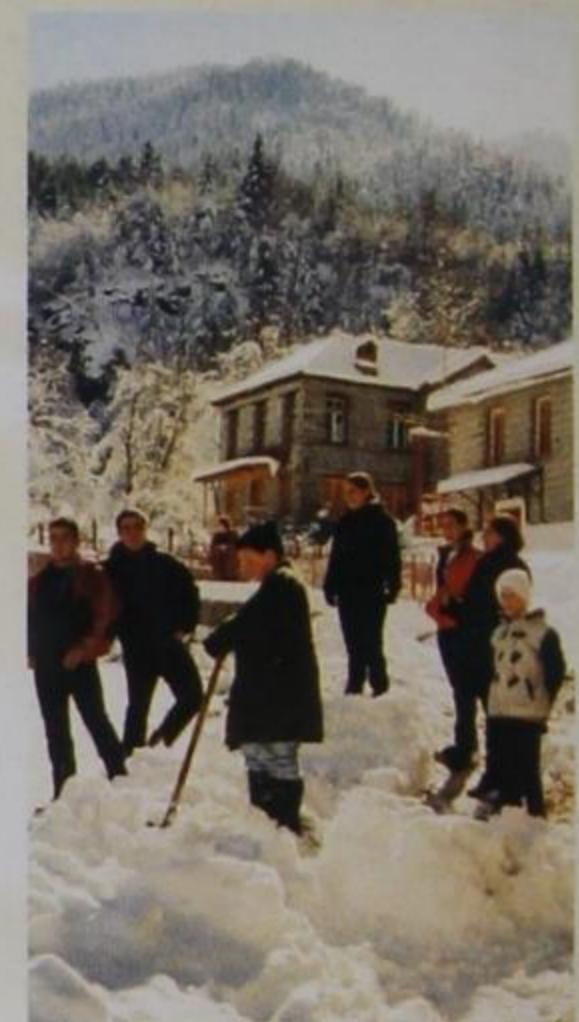
Περιοδική Έκδοση του Συλλόγου Ασημοχωριτών Αθηνών
«Η ΠΡΟΟΔΟΣ»



ΤΕΥΧΟΣ 6 - ΧΕΙΜΩΝΑΣ 2001

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Να παραμείνουμε Έλληνες, να παραμείνουμε Ήπειρώτες	3
Η Παράδοση και η Πολιτιστική Κληρονομιά του Μιχαήλ Ν. Μαρτσέκη	4
Τρόποι διερεύνησης της τοπικής - εθνικής ταυτότητας	
στα πλαίσια μιάς πολυπολιτισμικής Ευρώπης της Ρέας Κακάμπουρα-Τίλη	5
Ασημοχώρι, ένα άξιο Μαστοροχώρι της Κόνιτσας του πρωτ. Τιμόθεου Χρήστου	9
Εκκλησίες του Ασημοχωρίου - οι εικόνες της Παναγίας του πρωτ. Διον. Δ. Τάτση	10
Τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας - Δροσοπηγή, επιμέλεια Δημ. Γ. Γεωργάκη	12
Το Ηπειρωτικό Δημοτικό Τραγούδι της Αθηνάς Δ. Στεργίου	16
Ήθη και έθιμα του χωριού - Ο γάμος στο Ασημοχώρι του πρωτ. Τιμόθεου Χρήστου ...18	
Πρόσωπα και γενεαλογικές προσεγγίσεις - Οι Γιανουλαίοι του πρωτ. Τιμ. Χρήστου ...19	
Παλιοκαιρινές μνήμες - Η ζωή του χωριού τα παλιότερα χρόνια, μιλογάει ο Μάνθος Νάσιου	20
Στο πατρικό μου σπίτι - Ποίημα της Αριάδνης Πανέτα	22
Στα ίχνη του παππού μου του ξυλουργού του Αλεξάνδρου Νικολάου	22
Ντοπιολαλήματα - Συνομιλία με την Αθηνά Νούτση του πρωτ. Διον. Δ. Τάτση	23
Ασημοχωρίτικες παραδοσιακές συνταγές - Καβδονημάς της Σοφίας Διομ. Στεργίου23	
Ο Ν. Χάμμοντ στην επαρχία μας το 1935, επιμέλεια Χαρίλαου Γκούτου	24
Η περιοδεία του προξένου της Αυστρίας Petrovits στην Κόνιτσα(1904) και η ψυχοδολούσια του, του Χρήστου Γ. Ανδρεάδη	25
Προσκυνήματα της περιοχής μας - Ο Όσιος Νικάνωρ Κορτίνιστας, από το βιβλίο του π. Διονυσίου Τάτση , επιμέλεια Μαρίας Ελ. Τσιλίκη	26
Γλωσσάρι “παράξενων” λέξεων των Μαστοροχωριών της Κόνιτσας, συλλογή - μελέτη Θωμά Β. Ζιώγα	28
Άκης Τζοχατζόπουλος, ο Ασημοχωρίτης Υπουργός Εθνικής Άμυνας στο Ασημοχώρι, συνέντευξη στη Δήμητρα Π. Στεργίου	29
Ειδήσεις - Γεγονότα - Σχόλια.....	33
Περισκόπιο	35
Ασημοχωρίτικη ζωή και κίνηση.....	36
Λογιαστά χαμπέρια του Βασίλη Παν. Γιαννούλη	38
Γειτονικά	40
Το χιόνι, ο παππούς μου κι εγώ, του Δημήτρη Ζιακόπουλου	41
Η υπερηφάνεια του να είσαι Έλληνας - Ξενάγηση στην Ουάσινγκτον της Αμαλίας Ανδρέα Στεφάνου	42
Ιατρική - Σοβαρή απειλή το κάπνισμα για τις γυναίκες της Ειρήνης Σταματάκη	44
Στο περιθώριο της ζωής - Ένα δάκρυ για σένα πατέρα του Ευάγγ. Χρυσ. Γιώτη	45
Επισημάνσεις - Βιοποικιλότητα του Θεοδώρου Γκιοξάρη	45
Κοινωνικά	46
Νεανικά Ασημοχωρίτικα	47
Πνευματικά άνθη του πρωτ. Διονυσίου Τάτση	52
Απ' όσα μας γράφουν.....	53
Με το φακό μας.....	55



Εξώφυλλο:

**Ασημοχωρίτικοι βλαστοί ανθούν
το καταχείμαντο στον τόπο τους**



Οπισθόφυλλο:

Κατάλευκο μεσοχώρωμι

Φωτ.: Βασ. Π. Γιαννούλη.



Περιοδική έκδοση του Συλλόγου Ασημοχωριτών Αθηνών
"Η ΠΡΟΟΔΟΣ"

Για την επικοινωνία και ενημέρωση των απανταχού συμπατριωτών
Για τη διάσωση της πνευματικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς
Για την προκοπή και ανάδειξη του τόπου μας

Εκδότης: Σύλλογος Ασημοχωριτών Αθηνών "Η ΠΡΟΟΔΟΣ"
Βουλγαροκόπου 40, 114 72 Αθήνα, Τηλ.- Fax: 6450884

Χορηγός: Κληροδότημα Βασ. Κ. Χρήστου

Μέλη του διοικητικού Συμβουλίου του Συλλόγου:

Πρόεδρος: Βασίλης Π. Γιαννούλης, Νισύρου 8, 166 73 Βούλα, Τηλ.- Fax: 8957143

Αντιπρόεδρος: Χριστόδουλος Χολέβας

Γραμματέας: Θεοφάνης Στεργίου

Ταμίας: Στέφανος Πανταζής

Μέλη: Παντελής Γεωργάκης, Εύη Διαμαντοπούλου, Μαργαρίτα Νούτση

Αρχισυντάκτης: Δ. Γεωργάκης, Σερίφου 18Α, 155 62 Χολαργός, Τηλ.- Fax: 6524502

Επιμέλεια - Συντονισμός: Βασ. Παν. Γιαννούλης, Δ. Γεωργάκης

Δημόσιες Σχέσεις: Στέφανος Χρ. Πανταζής

Λογότυπο εξωφύλλου: Αναστασία Βασ. Γιαννούλη

Κειμενογράφιση: Μαρία Τσιλίκη

Διορθώσεις: Κατερίνα Αδάμη

Σχεδιασμός - Σελιδοποίηση: Αδάμη ΑΙΚ, Μεσολογγίου 56, τηλ:2315201

Εκτύπωση: Άγγ. Ελεύθερος, Νιρβάνα 80 Κ. Πατήσια. Τηλ. 83 28 330

Συνεργάτες δου τεύχους: Βασίλης Π. Γιαννούλης, Στέφανος Χρ. Πανταζής,

Μιχάλης Ν. Μαρτσέκης, Ρέα Κακάμπουρα -Τίλη, πρωτ. Τιμόθεος Χρήστου,

πρωτ. Διονυσίου Δ. Τάτσης, Αθηνά Δ. Στεργίου, Μάνθος Νάσιου,

Αλέξανδρος Νικολάου, Αριάδνη Πανέτα, Σοφία Διομ. Στεργίου, Χαρίλαος Ι. Γκούτος,

Χρήστος Γ. Ανδρεάδης, Μαρία Ελ. Τσιλίκη, Θωμάς Β. Ζιώγας,

Μαριάνθη Αριστ. Γεωργάκη, Δήμητρα Π. Στεργίου, Δημήτρης Ζιακόπουλος,

Αμαλία Α. Στεφάνου, Ειρήνη Οικονόμου-Σταματάκη, Ευάγγελος Χρυσ. Γιώτης,

Θεόδωρος Γκιοξάρης, Μιχάλης Γ. Κυρζίδης, Αναστασία Στ. Νούτση

Οι απόψεις των ενυπόγραφων κειμένων δεν είναι κατ' ανάγκην απόψεις και του περιοδικού.



ΝΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΟΥΜΕ ΕΛΛΗΝΕΣ
ΝΑ ΠΑΡΑΜΕΙΝΟΥΜΕ ΗΠΕΙΡΩΤΕΣ

Είναι γνωστό πλέον πού οδηγούν το "άρμα" της ανθωπότητας οι "μεγάλοι εγκέφαλοι" της γης που λέγεται "Παγκοσμιοποίηση".

Είναι ορατό στους πάντες ότι στόχος τους είναι ο αφανισμός των ιδιαιτεροτήτων του κάθε κράτους, της ιδιοπροσωπίας του κάθε ατόμου, της πολτοποίησης των πολιτισμών, προκειμένου να πετύχουν τον ευκολότερο έλεγχο των λαών.

Είναι γνωστό επίσης σ' εμάς τους Έλληνες ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση στην οποία εισερχόμαστε και στην οποία εμείς δώσαμε τα φώτα του πολιτισμού, δεν κάνει τύποτε άλλο από το να μας επιβάλει, με θεμιτούς και αθέμιτους τρόπους, την άρνηση της ιστορίας μας, την υποτέλεια στα δικά της δόγματα και την τυφλή πορεία μας στους δικούς της σκοτεινούς δρόμους.

Πληροφόρηση λοιπόν έχουμε. Εκείνο που απομένει είναι να αφυπνιστούμε και να αντισταθούμε ως αιώνιοι Έλληνες. Να παλέψουμε γι' αυτή τη διαφορετικότητά μας που ζηλοφθονούν, για τον πολιτισμό μας που περιφρονούν, για τη γλώσσα και τις ελληνοθόδοξες παραδόσεις μας, που με τόση σπουδή επιδιώκουν να αφανίσουν τους τελευταίους καιρούς.

Είναι χρέος μας να διασώσουμε τις αιώνιες αξίες της φυλής μας αλλά και τις αρετές της ιδιαιτεροτητάς πατρίδας του ο καθένας.

Έτοι, εμείς οι Ηπειρώτες, οφείλουμε να παραμείνουμε φιλόξενοι, φιλότιμοι, φιλοπάτριδες, πιστοί στις αρχές της οικογένειας, θεομοί στην ιδέα της ευεργεσίας, αξιού συνεχιστές της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Κι αυτό δε θα το κατορθώσουμε, παρά μόνο αν είμαστε σε συνεχή επαφή με τις φύσεις μας και σε αδιάκοπη επικοινωνία με τις πηγές της ιστορίας μας.

Ο Ξενώνας του Ασημοχωρίου



Επισημάνσεις του Περιοδικού

Πριν δέκα χρόνια οι κάτοικοι και οι απόδημοι του Ασημοχωρίου χαιρέτησαν με ενθουσιασμό τη θεμελίωση του Ξενώνα στο Ασημοχώρι. Ήταν απόλυτα αναγκαία η ύπαρξη ενός ξενώνα στο Ασημοχώρι.

Ταξιδεμένοι Ασημοχωρίτες, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό επισκέπτονται το χωρίο τους, εκπληρώνοντας ένα πολύχρονο όνειρό τους. Όμως, πολλοί δεν έχουν σπίτι ή δικούς τους για να μείνουν. Ο Ξενώνας καλύπτει αυτή την ανάγκη, όπως και την ανάγκη φιλοξενίας - διαμονής των επισκεπτών, φίλων του Ασημοχωρίου και του υπέροχου φυσικού κάλλους, που το περιβάλλει.

Όμως, πέρασαν δέκα χρόνια κι αυτό το μικρό έργο δεν ολοκληρώθηκε και μένει ημιτελές. Φαίνεται εγκαταλειμμένο. Γιατί; αναρωτιούνται οι Ασημοχωρίτες και μας ρωτούν να τους πληροφορήσουμε.

Ο Σύλλογος δε γνωρίζει τα αίτια της καθυστέρησης. Ξενώνες καινούριοι αρχίζουν να κτίζονται στα χωριά μας και μέσα σε ένα - δυο χρόνια είναι έτοιμοι να λειτουργήσουν.

Γιατί ο ξενώνας του Ασημοχωρίου μένει ημιτελής και αφημένος στη φθορά του χρόνου; Θα μας το εξηγήσει κάποιος αρμόδιος του νεοσύστατου Δήμου μας ή καλύτερα, θα μεριμνήσει ώστε να αποπερατωθούν οι εργασίες για να λειτουργήσει ο Ξενώνας μας;

ΠΑΝ-ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΝΕΩΝ ΣΤΟ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙ

Η Κίνηση Νέων Ασημοχωρίου με πρωτοβουλία της, καλεί τους νέους των 12 Μαστοροχωρίων στο 1ο ΠΑΝ-ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΝΕΟΛΑΙΑΣ που θα γίνει στο Ασημοχώρι, τον Αύγουστο του 2001.

Στο συνέδριο θα συζητηθούν τα καίρια προβλήματα που αφορούν τα χωριά μας με έμφαση στα κοινωνικά, πολιτιστικά και περιβαλλοντολογικά ζητήματα της ευαίσθητης περιοχής μας.

Προκειμένου να υλοποιηθεί η ιδέα, είναι αναγκαία η συμμετοχή όλων μας. Επίσης, όσοι επιθυμούν να καταθέσουν απόψεις, προβληματισμούς και προτάσεις με τη μορφή εισήγησης, παρακαλούμε να δηλώσουν συμμετοχή μέχρι τις 30 Ιουνίου στα τηλέφωνα, fax, e-mail:

Τηλ. - fax: 64 50 884 "Σύλλογος Ασημοχωρίτων Αττικής"
28 22 201 Αναστασία Νούτση
097 448 41 641 Μιχάλης Κυρζίδης
e-mail: athinastergiou@hotmail.com
thermos@internet.gr

Η ακριβής ημερομηνία του συνεδρίου θα ανακοινωθεί στο επόμενο τεύχος.

Ηπαράδοση είναι η μνήμη της ανθρωπότητας, η μνήμη των λαών, η μνήμη των κοινωνιών, γιατί εμπεριέχεται μέσα στην ιστορική γνώση και αυτή η ιστορική γνώση δεν είναι στατική, αλλά, όπως και η ιστορική εξέλιξη, είναι δυναμική. Η παράδοση είναι μια δύναμη πνευματική, που λειτουργεί στους λαούς, στις κοινωνίες, στις τοπικές κοινωνίες, που έχουν τη δύναμη να τη σηκώσουν, που έχουν την ικανότητα να στερεώσουν και να βελτιώσουν τις κατακτήσεις τους. Θα ξαναπεράσουμε στο κανάλι της, όχι τόσο αν αποφασίσουμε να εκμεταλλευθούμε τις δυνατότητες, όσο αν λειτουργήσουν μέσα μας οι εθνικές μνήμες, οι τοπικές κοινωνικές μνήμες, αν μαζί μ' αυτές γεννηθούν μέσα μας οι δυνάμεις εκείνες που θα μας επιτρέψουν μια έξοδο. Μια έξοδο που θα πρέπει να θυμίζει όλο εκείνο το δυναμικό παρελθόν, που κρυφοζεί ακόμη μέσα μας, αλλά και να περιέχει ένα καινούριο όραμα, που θα είναι μια αφορμή για μια καινούρια κοινωνική ανάπλαση. Αυτό το ξαναπέρασμα μπορεί να το επιτρέψει μια συγκυρία, μαζί

Η ΠΑΡΑΔΟΣΗ & Η ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ

Του **Μιχαήλ Ν. Μαρτσέκη**
Προέδρου Ομοσπονδίας
Αδελφοτήτων Κόνιτσας,
Δικηγόρου

"Ο πλούτος της παράδοσης, η παράδοση χάνεται, όταν βγει από την καρδιά και το νου μας και τοποθετηθεί σε μουσείο"

ωμένα στοιχεία του παρελθόντος, όπως διάφοροι ποικιλώνυμοι σύλλογοι προσπαθούν, ακόμη, δε σημαίνει ότι πρέπει να τη διατηρήσουμε, αλλά να "ξετυλίξουμε το νήμα της". Κι αυτό, γιατί η δημιουργική ζωή, είναι μια διαρκής έξοδος από εκείνο που δημιουργήθηκε μία έξοδος από πουθενά, οδηγεί πουθενά..! Όλη αυτή η διαδικασία της εξόδου από το προηγούμενο στο επόμενο, της αλλαγής απ' το παλιότερο στο νεότερο είναι μια διαδικασία που δε λειτουργεί πάντα με τον ίδιο τρόπο. Διάφοροι παράγοντες, άλλοτε δυνάμωνουν και άλλοτε εξασθενούν τη μνήμη των ανθρώπων, των λαών, των κοινωνιών, δυνάμεις πολιτικές, οικονομικές, πνευματικές, δημιουργούν ή νεκρώνουν τις δυνατότητες για νέες πολιτισμικές μορφές και εξελίξεις προς το ποιοτικά καλύτερο.

Κάθε έξοδος μιας κοινωνίας απ' αυτό που προηγήθηκε σε εκείνο που ακολουθεί, δεν είναι απλά μια επιβεβαίωση της ακμής και της δύναμής της. Είναι κάτι περισσότερο, είναι μια πορεία προς το καινούριο, προς τη διαρκή ανάπλασή της, που στηρίζεται 1) στην ανέλιξη της με τις δικές της δυνάμεις, αυτές που τις δίνει η εθνική και τοπική αυτογνωσία και η εθνική ή τοπικοκοινωνική μνήμη και 2) η με επίγνωση αναζήτηση του νέου.

Μια κοινωνία που εξελίσσεται παραδοσιακά έχει δύο σίγουρες δυνάμεις που την αθούν προς την πρόοδό της, 1) την επαφή με τους γνήσιους δημιουργούς της, που στα βάθη της συνείδησής τους συναιρείται το παρελθόν και το παρόν και γίνεται πιο βέβαιο το μέλλον και 2) τη γνώση και τη διάρκεια των θεσμών, που μόνον έτσι δοκιμάζονται και ανανεώνονται ποιοτικά.

Μόνο αν εννοήσουμε την παράδοση σαν μια αδιάκοπη κίνηση μέσα στην ιστορία και μια αέναη προσφορά στον καθημερινό και στον εθνικό βίο τη φορτίζουμε με το αληθινό της νόημα. Έτσι, και μόνο έτσι παύει να είναι στείρα μνήμη και στοιχείο καύχησης, χωρίς να προσφέρει τίποτε, ούτε στον καθημερινό ούτε στον εθνικό μας βίο, όπως κατά κανόνα γίνεται από τη γιορτινή παρελθοντολογία στις γιορτές των ποικιλώνυμων συλλόγων και ομίλων, και τα τελευταία χρόνια από τους Οργανισμούς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που "εντοιχίζουν" την Παράδοση σε μουσειακούς χώρους. Όμως η Παράδοση ζει, μεταπλάθεται και οδηγεί προς τα εμπρός, μέσα σε ανθρωπογενές και όχι μέσα σε μουσειακό περιβάλλον.

Οι απόψεις και οι σκέψεις μου για την Παράδοση είναι παρμένες, αποσπασματικά, από το αδημοσίευτο πόνημά μου για το "Λαϊκό Πολιτισμό και την Παράδοση" και προδημοσιεύονται στο αξιόλογο αυτό λαογραφικό περιοδικό έντυπο "Τα Ασημοχωρίτικα" που φιλοδοξεί να υπηρετήσει τη λαογραφία και την παράδοση μιας πλούσιας σε λαογραφικά και πολιτιστικά στοιχεία περιοχής, της περιφέρειας των Μαστορωχαρίων της Επαρχίας Κόνιτσας.



Ο κ. Μαρτσέκης σε ομιλία του σε επιστημονικό συμπόσιο.

πνευματική και οικονομική, που θα φέρνει μέσα της τις δυνάμεις εκείνες για το πέρασμα στο μέλλον μέσα από τις εμπειρίες του παρελθόντος.

Η ανθρώπινη μνήμη πρέπει να είναι καθολική, όσο αυτό είναι εφικτό, για να μπορεί ο άνθρωπος να έχει περισσότερες πνευματικές δυνάμεις και εμπειρίες, για την ανανέωσή του.

Όμως, η παράδοση δεν είναι μόνο ιστορία, μνήμη του χθες, είναι και Παιδεία. Πιο σωστά, είναι αφορμή και περιεχόμενο Παιδείας. Παράδοση είναι η μετάδοση της γνώσης, της εμπειρικής γνώσης, της γνώσης του βίου μιας κοινωνίας, της μιας γενιάς στην άλλη. Κι αυτή η μετάδοση είναι η ζωντανή κοινωνική λειτουργία της αγωγής και της Παιδείας, αφού αυτή η διεργασία γίνεται κάθε στιγμή. Η παράδοση είναι μετάδοση της κληρονομιάς της φυλής, το σύνολο των πολιτικών και

πολιτισμικών θεσμών και των πνευματικών συνηθειών και του εν γένει τρόπου ζωής, που αναπτύχθηκαν διά των προσπαθειών των ανθρώπων να επιζήσουν επί της γης, στο συγκεκριμένο χώρο. Έτσι, η παράδοση είναι Παιδεία από τότε που γεννήθηκε το πρώτο παιδί.

Όμως η Παράδοση δεν είναι μόνο ιστορία, δεν είναι μόνο το σύνολο των ανθρωπίνων γνώσεων του παρελθόντος, δεν είναι ακόμη η μετάδοση τους στους νέους, στη νέα γενιά. Είναι μια συνεχής και ασταμάτητη έξοδος και πορεία προς το μέλλον, με βάση τη διαρκή ανανέωσή του, χάρη στα στοιχεία που του προσφέρει το παρελθόν. Παράδοση είναι η συμφωνία με το μέλλον που το βρίσκομε μέσα στο παρελθόν.

Παράδοση είναι πριν από όλα, μια αφετηρία, ένα ξεκίνημα. Γι' αυτό και δε σημαίνει υποχρέωσή μας να διατηρήσουμε τα αποστε-

Tον περασμένο Αύγουστο, μέσα στα πλαίσια των εκδηλώσεων "Ασημοχωρίτικα 2000" που διοργάνωσε η "ΚΙΝΗΣΗ ΝΕΩΝ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΟΥ" πραγματοποιήθηκε ενδιαφέρουσα εκδήλωση με δυο διακεκριμένους ομιλητές, τον κ. Βασίλη Νιτσιάκο, καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, με θέμα "Ευρωπαϊκή Ενοποίηση και τοπικοί Πολιτισμοί. Αναφορά στο παράδειγμα της Ήπειρου". Και την κ. Ρέα Κακάμπουρα - Τίλη, Διδάκτορος Λαογραφίας Πανεπιστημίου Αθηνών με θέμα: "Τρόποι διερεύνησης της τοπικής - εθνικής ταυτότητας στα πλαίσια μιας πολυπολιτισμικής Ευρώπης".

Στο παρόν τεύχος δημοσιεύουμε την εισήγηση της κ. Ρέας Κακάμπουρα - Τίλη.

Του κ. Β. Νιτσιάκου θα δημοσιευθεί στο επόμενο.

Θα αρχίσουμε την εισήγησή μας αναλύοντας τους βασικούς όρους του τίτλου της: πολυπολιτισμική Ευρώπη, εθνική ταυτότητα, τοπική ταυτότητα. Ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά της μεταπολεμικής εξέλιξης είναι η διαδικασία της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Η διαδικασία αυτή ξεκίνησε με τη σύνψη των συνθηκών του Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ 1951), της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ 1957) και της Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ 1957) στη δεκαετία του 1950, για να οδηγήσει, τη δεκαετία του 1990, στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση (Συνθήκη του Μάαστριχτ 1992)¹.

Ένα ακόμα βασικό χαρακτηριστικό της μεταπολεμικής εξέλιξης της Ευρώπης είναι οι μετακινήσεις πληθυσμών τόσο μέσα στις ίδιες χώρες (εσωτερική μετανάστευση - αστικοποίηση), όσο και από χώρα σε χώρα (εξωτερική μετανάστευση). Στα μέσα της δεκαετίας του 1950 άρχισε μια μαζική μετακίνηση εργατικού δυναμικού κυρίως από τις μεσογειακές προς τις κεντρικές ευρωπαϊκές χώρες. Οι μεταναστευτικές αυτές κινήσεις συνεχίστηκαν έως τις αρχές της δεκαετίας του '70, οπότε και σταμάτησαν λόγω της πετρελαιϊκής κρίσης. Την ίδια περίοδο, εισέρευσαν, κυρίως στις πρώην αποικιοκρατικές χώρες Αγγλία, Γαλλία, Ολλανδία και Βέλγιο, μη Ευρωπαίοι μετανάστες που προέρχονταν από τις πρώην αποικίες τους στην Αφρική και την Ασία. Από την άλλη πλευρά, τις δεκαετίες του '70 και του '80 παρατηρείται το φαινόμενο της εισροής μεταναστών κυρίως από ασιατικές και αφρικανικές χώρες σε "παραδοσιακές" χώρες αποστολής εργατικού δυναμικού, όπως η Ελλάδα και η Ιταλία. Ειδικό-

Τρόποι διερεύνησης της τοπικής - εθνικής ταυτότητας στα πλαίσια μιας πολυπολιτισμικής Ευρώπης

Της Ρέας Κακάμπουρα -Τίλη, Διδάκτορος Λαογραφίας Πανεπιστημίου Αθηνών



Ο καθηγητής κ. Βασίλης Νιτσιάκος και η καθηγήτρια κ. Ρέα Κακάμπουρα -Τίλη κατά τη διάρκεια της ομιλίας τους.

τέρα για την Ελλάδα πρέπει να αναφέρουμε το πρόσφατο φαινόμενο, από τις αρχές της δεκαετίας του '90, της εγκατάστασης χιλιάδων αλλοδαπών (νόμιμων και παράνομων μεταναστών, αλλά και προσφύγων) που προέρχονται κυρίως από τις ανατολικές χώρες του πρώην Υπαρκτού Σοσιαλισμού, αλλά και πληθυσμών με ελληνική συνείδηση και ταυτότητα από τη Βόρειο Ήπειρο και τον Πόντο². Η πολυπολιτισμικότητα λοιπόν δεν αποτελεί πλέον χαρακτηριστικό των άλλων Ευρωπαϊ-

κών χωρών, αλλά και μια νέα πραγματικότητα για την Ελλάδα με αντίκτυπο όχι μόνο στην οικονομία, αλλά και στην κοινωνία και τον πολιτισμό της.

Από τον Ιούνιο του 2000 η Ελλάδα έγινε και επίσημα δεκτή στη ζώνη των χωρών του Ευρώ της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτή η πολιτικοοικονομική πραγματικότητα οδηγεί τους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ίσως περισσότερο των χωρών, της οικονομικά ασθενέστερης περιφέρειας, όπως της Ελλάδας, να αναρωτηθούν ποιες θα είναι και οι πολιτιστικές συνέπειες της ενδεχόμενης διαμόρφωσης ενός ενιαίου ευρωπαϊκού πολιτισμού. Τι ρόλο θα παίξει ο κάθε εθνικός πολιτισμός, ποια στοιχεία του θα θεωρηθούν ότι μπορούν να καθορίσουν την Ευρωπαϊκή ταυτότητα; Ποιο είναι το σύγχρονο νόημα της διατήρησης των τοπικών - εθνικών ιδιαιτερότητων και με ποιους τρόπους μπορεί το άτομο να διερευνήσει την πολιτισμική του ταυτότητα και να αυτοπροσδιοριστεί μέσα σ' αυτή την ανοικτή, παγκόσμια, πολυπολιτισμική κοινωνία;

Για να μπορέσουμε να πάρουμε μια εμπειριστατωμένη θέση απέναντι σ' αυτά τα πολύ σοβαρά ερωτήματα -εμάς θα μας απασχολήσει κυρίως το τελευταίο ερώτημα- θα πρέπει



Η Αθηνά Δημ. Στεργίου ως εκπρόσωπος της ΚΙΝΗΣΗΣ ΝΕΩΝ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΟΥ προλογίζει την εκδήλωση.

να γνωρίζουμε τα βασικά στοιχεία της τοπικής - εθνικής ταυτότητας, έτσι όπως αυτά διαμορφώθηκαν μέσα στα πλαίσια της ιστορικής εξέλιξης. Ας δούμε πρώτα τους όρους εθνική και τοπική ταυτότητα. Η ταυτότητα των σύγχρονων εθνών συνήθως αποτελεί τη μετεξέλιξη της ταυτότητας των εθνοτήτων. Σύμφωνα με τον Anthony D. Smith ως **εθνότητες** ορίζονται οι πληθυσμοί με κοινό όνομα, μύθους καταγωγής, ιστορίες και πολιτισμικά πρότυπα, οι οποίοι συνδέονται με συγκεκριμένη εδαφική περιοχή και συναίσθημα αλληλεγγύης³. Η **εθνοτική ταυτότητα** (ethnic identity) εκφράζει τη διαλεκτική σχέση του συναισθήματος θετικής ψυχολογικής ταύτισης και των διαδικασιών διαρκούς αλληλεπίδρασης των μελών της ομάδας. Η σχέση αυτή είναι αποτέλεσμα της συνείδησης από τα μέλη της ομάδας ότι αποτελούν ένα ενιαίο και διαφορετικό από τα άλλα σύνολο, γιατί συνδέονται μεταξύ τους με αμοιβαίους δεσμούς, λόγω ιστορικής μνήμης και πολιτιστικών προτύπων. Η **εθνική ταυτότητα** (national identity) προσθέτει το πολιτικό στοιχείο στην εθνοτική ταυτότητα με ιστορικό επακόλουθο τη δημιουργία των εθνικών κρατών της Ευρώπης κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα. Ο όρος **τοπική ταυτότητα** (regional identity) δηλώνει τη συνείδηση ατόμων από συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή ότι συναποτελούν ένα ιδιαίτερο πολιτισμικά και διαφορετικό από τα άλλα κοινωνικό σύνολο. Η τοπική ταυτότητα δε βιώνεται συνειδητά όταν το άτομο κατοικεί στο γενέθλιο τόπο, ενώ ισχυροποιείται, όταν βρεθεί μακριά απ' αυτόν⁴. Στην περίπτωση αυτή, ο ιδιαίτερος τρόπος ζωής, ό,τι έχει εσωτερικεύσει το άτομο από την κοινωνικοποίηση μέσα στην οικογένεια και το άμεσο κοινοτικό περιβάλλον του παρέχει αίσθημα ασφάλειας στο ξένο περιβάλλον και γίνεται συνειδητά προσδιοριστικό στοιχείο της ατομικής υπόστασής του⁵.

Η διατήρηση της τοπικής ταυτότητας και η μετάδοση στοιχείων της στις επόμενες γενιές αποτέλεσε το βασικότερο ίσως λόγο της ίδρυσης χιλιάδων τοπικών συλλόγων στα αστικά κέντρα της Ελλάδας και του εξωτερικού, στα οποία μετακινήθηκαν κάτοικοι της επαρχίας για την αναζήτηση μιας καλύτερης ζωής. Στην έρευνα που έκανα για τους συλλόγους της επαρχίας Κόνιτσας στην Αθήνα διαπίστωσα ότι η ίδρυσή τους δεν είναι απλώς αποτέλεσμα νοσταλγίας για τον τόπο καταγωγής. Κατά κάποιο τρόπο είναι η και πρακτικά σκόπιμη επανίδρυση των χωριών τους στον "ξένο" αστικό χώρο. Για την πρώτη γενιά μεταναστών λειτούργησαν ως χώροι κάποιας "ασφάλειας", με την επανεύρεση, σε ευρύτερη βάση και συσπείρωση, της τοπικής τους παράδοσης, της ιδιαίτερης πολιτισμικής ταυτότητάς τους. Οι επόμενες ωστόσο γενιές που έχουν γεννηθεί και με-

γαλώσει στην πόλη, προσεγγίζουν τον τόπο καταγωγής τους περισσότερο "φολκλοριστικά". Η αναβίωση όμως της παράδοσης δε γίνεται για επιδερμική τουριστική κατανάλωση - η τουριστική υποδομή άλλωστε των χωριών βρίσκεται σε αρχικό στάδιο- αλλά για τη μετάδοση της τοπικής πολιτιστικής ταυτότητας στις νέες γενιές. Η μετάδοση αυτή γίνεται, στη συντριπτική πλειοψηφία των συλλόγων, μέσα από τους χορούς που διοργανώνουν σε αίθουσες ξενοδοχείων και κέντρα διασκέδασης στην Αθήνα, τις εκδρομές, και τα πανηγύρια στα χωριά κατά τη θερινή περίοδο. Ελάχιστοι είναι οι σύλλογοι που επιχειρούν μια βαθύτερη πολιτιστική προσέγγιση. Αξίζει εδώ να αναφέρω την περίπτωση της Αδελφότητας Καστανιανιτών που στήριξε τη διοργάνωση θεατρικών παραστάσεων από τους νέους της κοινότητας, τη σύσταση Πειραματικής Ορχήστρας Νέων της Επαρχίας Κόνιτσας, καθώς και τα τρία περιοδικά που εκδίδονται από συλλόγους της επαρχίας Κόνιτσας στην Αθήνα, "Το Κεράσοβο", "Τα Ασημοχωρίτικα" και το "Εκ Χιονάδων". Ειδικότερα για "Τα Ασημοχωρίτικα" θέλω να επισημάνω ότι κάθε καινούριο τεύχος έχει μια εντυπωσιακή βελτίωση της ύλης του, ένα μεγάλο μέρος της οποίας συντάσσεται από τους νέους του Ασημοχωρίου. Θα σταθώ στα λόγια τους, έτσι όπως τα διατύπωσαν από τις στήλες του τελευταίου τεύχους του περιοδικού: "Αναζητούμε καταφυγή στην ταυτότητα της μοναδικότητας και της ιδιαιτερότητας που απλόχερα προσφέρει στην ύπαρξή μας η μετοχή στην κοιτίδα της καταγωγής μας. ...Για μας η ιδέα του χωριού συμπυκνώνει το βίωμα της ζωντανής αίσθησης της κάθε προσωπικής παρουσίας ή και απουσίας, καθώς και την αμεσότητα της σχέσης με τα υλικά δωρήματα της σύμπασας φύσης. ...Εκείνο που πρωταρχικά επιδιώκουμε είναι να διατηρήσουμε αρραγείς τους δεσμούς μας με τις "ρίζες" της παράδοσης και να διαιωνίσουμε το πνεύμα και την πολιτισμική παρακαταθήκη του τόπου μας"⁶.

Η δήλωση αυτή είναι πολύ σημαντική, γιατί αποκαλύπτει μια δημιουργική ευαισθητοποίηση για τη διατήρηση της τοπικής ταυτότητας από νέους ανθρώπους, οι οποίοι, όπως φαίνεται και από άλλα άρθρα τους μέσα στο περιοδικό, γνωρίζουν ότι "κουβαλούν" ταυτόχρονα πολλές πολιτιστικές ταυτότητες: είναι, συγχρόνως, πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Έλληνες, Ηπειρώτες, Ασημοχωρίτες.

Για να διατηρηθεί όμως η πολιτισμική παρακαταθήκη ενός τόπου πρέπει πρώτα να τη γνωρίσουμε σε βάθος. Ο παραδοσιακός χορός και τα υλικά κατάλοιπα της παραδοσιακής ζωής της κοινότητας είναι σημαντικά σύμβολα της παράδοσης, γίνονται όμως συνειδητά στοιχεία μιας τοπικής ταυτότητας, όταν το άτομο τα εντάξει μέσα στην ιστορική εξέλιξη και προ-



σεγγίσει μέσα από τη μορφή το κοινωνικό τη περιεχόμενο. Η προσέγγιση των "ρίζών" μπορεί να γίνει ουσιαστική γνώση που οδηγεί στην πολιτισμική αυτοσυνειδησία, όταν αυτή πραγματοποιείται καταρχήν μέσα από τη μελέτη και διερεύνηση της τοπικής ιστορίας και λαογραφίας.

Όταν αναφερόμαστε στην τοπική παράδοση καλό θα ήταν η προσέγγισή μας να γίνεται μεσα από τους όρους: νεοελληνικός παραδοσιακός πολιτισμός - σύγχρονος λαϊκός πολιτισμός. Σύμφωνα με τον ορισμό της Άλκης Κυριακίδου - Νέστορος ένας παραδοσιακός πολιτισμός ως προς τον οικονομικό τομέα είναι ένας προβιομηχανικός πολιτισμός, η ακμή του οποίου τοποθετείται σε μια εποχή όπου "η οικονομία μπορεί να είναι αγροτική ή εμπορευματική, αλλά είναι πάντως προκαπιταλιστική". Ως προς τον κοινωνικό τομέα η ακμή του παραδοσιακού πολιτισμού είναι συνάρτηση τη διοικητικής οργάνωσης των ανθρώπων σε μερές κοινότητες που έχουν τα χαρακτηριστικά της Gemeinschaft. Στις κοινότητες αυτές η επικοινωνία των ατόμων είναι άμεση, προφορική χωρίς τη μεσολάβηση της κεντρικής εξουσίας και της γραπτής, επίσημης γλώσσας. Ως προς την κοσμοθεωρία -κι εδώ θα περιοριστώ στο ευρωπαϊκό χώρο- ο παραδοσιακός πολιτισμός χαρακτηρίζεται από τη μεσαιωνική αντίληψη περί του κόσμου, δηλαδή την αντίληψη εκείνη που επικρατούσε στην Ευρώπη πριν διαδοθεί στα ευρύτερα στρώματα του πληθυσμού οι ιδέες περί φύσεως που εισήγαγε ο Διαφωτισμός και στις οποίες στηρίζεται η σύγχρονη φυσική και η φιλοσοφία"⁷. Η ακμή του νεοελληνικού παραδοσιακού πολιτισμού ταυτίζεται με την Τουρκοκρατία και συμπίπτει με την εποχή που ο Κ. Θ. Δημαράς ονόμασε "ελληνικό διαφωτισμό" (1770-1820).

Ως προς τον οικονομικό τομέα το όριο του



γιγμότυπο από την εκδήλωση στην κατάμεστη αίθουσα του ξενοδοχείου του Ασημοχωρίου.

νεοελληνικού παραδοσιακού πολιτισμού σε πολλές περιοχές της Ελλάδας ανεβαίνει έως το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, εξαιτίας της καθυστέρησης της βιομηχανικής ανάπτυξης (οι απαρχές της βιομηχανικής ανάπτυξης στην Ελλάδα τοποθετούνται στα τέλη του 19ου αιώνα). Ωστόσο οι πρώτες μεγάλες ρωγμές στο οικοδόμημα του νεοελληνικού παραδοσιακού πολιτισμού, επισημαίνει η Κυριακίδου, σημειώθηκαν στον κοινωνικοπολιτικό τομέα με την ίδρυση του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους το 1832 και την επέμβασή του στην κατάλυση της αυτονομίας των κοινοτήτων και στην παιδεία, που από κοινοτική έγινε δημόσια, ανοίγοντας έτσι το δρόμο από την κοινότητα στην πρωτεύουσα⁸.

Η σταδιακή εγκατάλειψη της υπαίθρου από το 19ο αιώνα θα πάρει δραματικές διαστάσεις κατά τη μεταπολεμική περίοδο. Ωστόσο η ελληνική αστικοποίηση έχει χαρακτηριστεί από τους κοινωνιολόγους ως "νόθα", γιατί δε συνδέθηκε, όπως στις ευρωπαϊκές χώρες, με την εκβιομηχάνιση, αλλά με τη φυγή από τη γεωργία⁹. Το φαινόμενο αυτό επηρεάζει αναπόφευκτα και το πολιτισμικό εποικοδόμημα, τη νοοτροπία και τη συμπεριφορά του μεταπολεμικού Έλληνα, ο οποίος, όπως υποστηρίζει ο Μ.Γ. Μερακλής, "τρέφει ένα βαθύτερο διχασμό, είναι αγρότης και αστός μαζί"¹⁰. Τη μεταπολεμική περίοδο διαμορφώνεται ένας **σύγχρονος λαϊκός πολιτισμός** που καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από πολιτιστικές ανταλλαγές ανάμεσα στην πόλη και το χωριό με φορείς τους εσωτερικούς μετανάστες, οι οποίοι βιώνουν τις αλλαγές μέσα στα πλαίσια ενός "αγροτοαστικού συνεχούς", όπως έχει ονομαστεί το φαινόμενο αυτό από κοινωνικούς επιστήμονες¹¹.

Η τοπική ταυτότητα λοιπόν εντάσσεται καταρχήν μέσα σ' αυτό το γενικό πλαίσιο της εξέλιξης του νεοελληνικού πολιτισμού. Κάθε περιο-

χή όμως της Ελλάδας εξελίχτηκε κάτω από ιδιαίτερες ιστορικές συνθήκες. Ας πάρουμε για παράδειγμα τα Μαστοροχώρια της επαρχίας Κόνιτσας στην Ήπειρο. Η περιοχή ήταν υπό Τουρκική κυριαρχία από το 1430 έως το 1913. Κατά τα πρώτα χρόνια της Οθωμανικής κατάκτησης οι κάτοικοι των διάσπαρτων οικισμών της λεκάνης του Σαραντάπορου ασχολούνταν με τη γεωργία και την κτηνοτροφία της αυτοκατανάλωσης και της αυτοσυντήρησης. Κατά το 18ο αιώνα το φαινόμενο της δημογραφικής ανάπτυξης των ορεινών πληθυσμών εντάθηκε εξαιτίας της συνεχιζόμενης εγκατάστασης επήλυδων από τις πεδιάδες στις οποίες είχαν εγκατασταθεί οι Τούρκοι. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τους οικολογικούς περιορισμούς που θέτει η περιοχή όσον αφορά τη διάθεση των φυσικών πόρων, προκάλεσε σοβαρό πρόβλημα στην συντήρηση των πληθυσμών των ορεινών κοινοτήτων της επαρχίας Κόνιτσας. Την εποχή αυτή, επιταχύνεται η διαδικασία της στροφής πολλών κοινοτήτων προς την τεχνική ειδίκευση, τα λεγόμενα "μπλούκια των κουδαράιών", αλλά και της εξωτερικής μετανάστευσης του αντρικού πληθυσμού με σκοπό να συμπληρώσουν, με τα εμβάσματα που έστελναν, τα εισοδήματα της οικογένειας¹². Οι συντεχνίες αυτές αποτελούνταν από ταλαντούχους εμπειρικούς τεχνίτες, ξυλογλύπτες, ζωγράφους που συνήθως συνδέονταν μεταξύ τους με συγγενειακές σχέσεις και έχτισαν σπουδαία δημόσια και ιδιωτικά κτίρια σ' όλη τη Βαλκανική και ακόμα πιο πέρα. Παρόλη την επαφή που είχαν μ' άλλους πληθυσμούς, εντούτοις χαρακτηρίζονταν από εσωστρέφεια - ενδεικτικά αναφέρουμε ότι μιλούσαν μια συνθηματική γλώσσα, τα "κουδαρίτικα"¹³, για να μην τους καταλαβαίνουν οι "ξένοι". Στην κοινότητα λοιπόν δεν εισάγονταν από τους ξενιτεμένους "ξένα" πολιτισμικά στοιχεία. Η κοινοτική αυτή εσωστρέφεια ενισχυόταν και από το γεγονός ότι ο γυναικείος πληθυσμός αποτελούσε παράγοντα σταθερότητας και διατήρησης της παράδοσης, εφόσον σπάνια έβγαινε από τα όρια της κοινότητας, έχοντας επωμιστεί τις γεωργικές και κτηνοτροφικές εργασίες και τη φροντίδα των παιδιών και των ηλικιωμένων¹⁴. Οι οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες στους ορεινούς οικισμούς της επαρχίας Κόνιτσας εξελίσσονταν αργά έως το 1950 περίπου. Η οριστική μετανάστευση του πληθυσμού άρχισε τη μεταπολεμική περίοδο, με έμφαση τη δεκαετία του 1960 και συνεχίστηκε και την επόμενη. Τότε, πολλοί έφυγαν για τη Γερμανία, ορισμένοι για την Αυστραλία, τη Σουηδία, την Αμερική και τις Λαϊκές Δημοκρατίες, ενώ ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού μετακινήθηκε σε μεγάλα αστικά κέντρα της Ελλάδας (Γιάννενα, Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Καστοριά) και κυρίως στην πρωτεύουσα.

Οι κοινότητες λοιπόν αυτές λειτουργούσαν παραδοσιακά έως το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και εγκαταλείφθηκαν από τον πληθυσμό τους για οικονομικούς και πολιτικούς λόγους κατά τη μεταπολεμική εποχή. Εντούτοις οι απόδημοι, και ιδιαίτερα οι πρώτες γενιές που πρόλαβαν να ζήσουν στο χωριό τα παιδικά και εφηβικά τους χρόνια και επομένως να κοινωνικοποιηθούν με τα παραδοσιακά πολιτιστικά πρότυπα, όχι μόνο δεν έχασαν τις γενέτειρές τους, αλλά επιδίωξαν να τις "επανιδρύσουν", κατά κάποιο τρόπο, στους νέους τόπους που εγκαταστάθηκαν, ιδρύοντας αδελφότητες και συλλόγους των χωριών τους. Οι τοπικοί σύλλογοι έκαναν πολλά κοινωφελή έργα στα χωριά τους, διατήρησαν την επαφή με τον τόπο καταγωγής και με την παράδοσή του και σύσφιγξαν τις κοινωνικές σχέσεις μεταξύ ντόπιων και αποδήμων.

Οι νέες γενιές ωστόσο, οι οποίες δεν έχουν βιώματα από τον παραδοσιακό πολιτισμό, γνωρίζουν αποσπασματικά και πολλές φορές με συγκεχυμένο τρόπο τη λαϊκή παράδοση, η οποία εν πολλοίς ταυτίζεται με το μουσείο και το φολκλόρ. Η κατάσταση αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι στην υποχρεωτική εκπαίδευση δε διδάσκεται ο Λαϊκός Πολιτισμός και η Λαογραφία. Τώρα γίνεται μια προσπάθεια να ενταχθεί ως μάθημα επιλογής στα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία. Άλλα και οι πολιτιστικοί σύλλογοι, και ιδιαίτερα οι τοπικοί σύλλογοι, των οποίων η διατήρηση της τοπικής παράδοσης και η μετάδοσή της στις νέες γενιές είναι από τα πρώτα ζητούμενα, μπορούν να δραστηριοποιηθούν με τη σύσταση ομάδων που θα ερευνούν συστηματικά και με επιστημονικό τρόπο την τοπική ταυτότητα.

Ένα πρώτο στάδιο είναι η δημιουργία βιβλιοθήκης του συλλόγου, η οποία θα αποτελείται, καταρχήν, από μελέτες που σχετίζονται με την ιστορία, τη λαογραφία, την αρχαιολογία, τη γλωσσολογία, τη λογοτεχνία του τόπου καταγωγής. Η μελέτη του χώρου μπορεί να ακολουθεί τη φυσική κλίμακα που προτείνει η Α. Κυριακίδου-Νέστορος:

α) Η κοινότητα (το κάθε χωριό) - Μικροκλίμακα.

β) Η επαρχία (συστάδα ισότιμων χωριών ή "χώρα και χωριά", τα οποία συνιστούν μια πολιτιστική ενότητα) - Μέση κλίμακα.

γ) Η περιφέρεια (μεγάλη γεωγραφική και πολιτιστική ενότητα) στην ηπειρωτική Ελλάδα υπάρχουν έξι: Μοριάς, Ρούμελη (Ανατολική και Δυτική Στερεά), Ήπειρος, Θεσσαλία, Μακεδονία και Θράκη) - Μεγάλη κλίμακα¹⁵.

Εκτός από τη βιβλιογραφία μπορεί να δημιουργηθεί σταδιακά και ένα **Ιστορικό και Λαογραφικό Αρχείο της Κοινότητας**, με τη συγκέντρωση ιδιωτικών και δημόσιων εγγράφων. Μια ερευνητική ομάδα του συλλόγου μπορεί να

ασχοληθεί με την εξεύρεση ιδιωτικών εγγράφων παλαιότερων εποχών (προικοσύμφωνα, πωλητήρια, μισθωτήρια, οικογενειακά τεφτέρια, κ.λπ), που μουχλιάζουν ανεξερεύνητα σε μπαούλα και συρτάρια σπιτιών. Εάν ο σύλλογος εκδίδει περιοδικό μπορεί να δημοσιεύει σε ειδική στήλη αυτά τα έγγραφα.

Η προσέγγιση της ευρύτατης έννοιας του πολιτισμού, έστω και σε τοπικό επίπεδο, είναι ένα δύσκολο εγχείρημα, το οποίο για να έχει επιτυχή αποτέλεσμα θα πρέπει να ακολουθήσει μια μέθοδο. Στα παλαιότερα λαογραφικά εγχειρίδια είχε γίνει γενικά αποδεκτή μια τριμερής διαίρεση του Λαϊκού Πολιτισμού σε υλικό, κοινωνικό και πνευματικό βίο, με παραπέρα υποδιαιρέσεις. Ο Μ.Γ. Μερακλής υποστηρίζει ότι "η συμβατικότητα της βασικής διαίρεσης είναι φανερή. Το χτίσιμο ενός σπιτιού ή το σπίτι το ίδιο -που τοποθετείται στον "υλικό βίο"-, ως το αποτέλεσμα της οικονομικής δραστηριότητας, είναι κοινωνικά φαινόμενα, όπως κοινωνικά φαινόμενα είναι η θρησκευτική συμπεριφορά ή οι καλλιτεχνικές εκδηλώσεις μιας ομάδας (που κατατάσσονται στον "πνευματικό βίο" συνήθως)"¹⁶ και προτείνει ένα σχήμα που εκφράζει αυτή την κοινωνική καθολικότητα. Το διάγραμμα της λαογραφικής ύλης που προτείνει ο Μερακλής στους τρεις ομώνυμους τόμους του¹⁷, έχει ως εξής:

A. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ

1. Φυσικός χώρος
2. Οικιστική Δραστηριότητα
3. Οικογένεια
4. Ευρύτερες Ομάδες
5. Διοίκηση
6. Παραγωγή και χρήση των αγαθών

B. ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

1. Ο κύκλος της ζωής
2. Η εθνική ζωή
3. Η καθημερινότητα
4. Εθιμικό δίκαιο
5. Θρησκευτική συμπεριφορά

Γ. ΛΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ

1. Λογοτεχνία
2. Μουσική
3. Χορός
4. Ενδυμασία
5. Υφαντική - Κεντητική
6. Κοσμήματα -Σκεύη - Έπιπλα
7. Αρχιτεκτονική
8. Ζωγραφική
9. Θέατρο
10. Κινηματογράφος

Έχοντας ως αφετηρία αυτό το διάγραμμα μπορούν να συσταθούν ομάδες που θα ερευνούν επιμέρους θέματα της τοπικής παράδοσης μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της ιστορι-

κής εξέλιξης που αναπτύξαμε παραπάνω. Η επαφή των νέων με τις μεγαλύτερες γενιές αποτελεί τη βασική προϋπόθεση της έρευνας με ευεργετικά αποτελέσματα και στη διαπροσωπική επικοινωνία ανάμεσα στις γενιές. Η επικοινωνία αυτή, που είναι το κλειδί για τη διατήρηση μιας τοπικής ταυτότητας, μπορεί να γίνεται και σε πιο χαλαρή, άτυπη μορφή, π.χ. με την οργάνωση μιας συζήτησης στα γραφεία του συλλόγου ή στο χωριό το καλοκαίρι, που θα αφορά μια θεματική ενότητα, λ.χ. τα παραδοσιακά παιχνίδια.

Άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες που καλλιεργούν την τοπική - εθνική ταυτότητα είναι:

- ◆ **Η δημιουργία θεατρικού εργαστηρίου** του συλλόγου, στο οποίο, παράλληλα ή και διαμέσου της θεατρικής αγωγής, μπορεί να γίνεται προσέγγιση όψεων της τοπικής παράδοσης, π.χ. θεατρικοί αυτοσχεδιασμοί εμπνευσμένοι από τις παροιμίες, τα παραμύθια, τα αινίγματα, δραματοποιήσεις λαϊκών δρωμένων κ.λπ.
- ◆ **Η δημιουργία εικαστικού εργαστηρίου** για παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας, αλλά και ενηλίκων. Και εδώ η τοπική παράδοση μπορεί να αποτελέσει αστείρευτη πηγή έμπνευσης εικαστικών δημιουργιών (ζωγραφικής, γλυπτικής, κολάζ, κ.λπ.).
- ◆ **Η συγκέντρωση φωτογραφικού υλικού** από τη ζωή της κοινότητας, αλλά και η σύγχρονη φωτογράφιση στοιχείων του φυσικού και δομημένου χώρου, με απώτερο στόχο την εμβριθέστερη μελέτη της τοπικής ιστορίας.
- ◆ **Διοργάνωση εκδρομών περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης.**

Τέλος, η διερεύνηση της τοπικής ταυτότητας καλό θα ήταν να γίνεται με **συγκριτικές αναφορές σε στοιχεία τοπικών ταυτοτήτων άλλων περιοχών της Ελλάδας**, για να αναδικυνύονται τα ομοειδή, αλλά και τα ετερόκλητα στοιχεία που στοιχειοθετούν την εθνική ταυτότητα. Επίσης, ο σύλλογος μπορεί να δημιουργήσει τη δική του **σελίδα στο Διαδίκτυο**, και έτσι να ανοίξει την επικοινωνία του με τους απανταχού απόδημους ομοχωρίους, αλλά και με όλο τον κόσμο. Έτσι η τοπική ταυτότητα μπορεί σήμερα, με την αρωγή της τεχνολογίας, να ανοιχτεί και να γνωστοποιηθεί την ύπαρξή της στο παγκόσμιο χωριό, αλλά και να γνωρίσει τις πολιτιστικές ταυτότητες ανθρώπων από άλλους πολιτισμούς. Ο δρόμος προς την πολιτισμική αυτοσυνειδησία που περνάει τελικά μέσα από πολύ εκλογίκευση και συναίσθημα, είναι δύσκολος, αλλά συνάμα συναρπαστικός.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. Δαμανάκης Μιχάλης, Διαπολιτισμοποίηση των Αναλυτικών Προγραμμάτων και των Σχολικών Εγχειρίδων, στο: Αναλυτικά Προγράμματα και Διδακτικά Βιβλία στη Γενική Εκπαίδευση. Θεωρία και Πράξη, Πρακτικά Συνεδρίου (16-17 Απριλίου 1994), Αθήνα 1994: Εκπαιδευτήρια Ο ΠΛΑΤΩΝ, σ.192-204.
2. Βλ. σχετικά Μουσούρου Λ.Μ., Μετανάστευση και Μεταναστευτική Πολιτική στην Ελλάδα και την Ευρώπη, Gutenberg, Αθήνα: 1991.
3. Βλ. Smith Anthony D., *The Ethnic Origins of Nations*, 3η εκδ., Basil Blackwell Inc., New York: 1988, σ. 32.
4. Για το φαινόμενο της διαμόρφωσης της τοπικής ταυτότητας ως αποτέλεσμα της εσωτερικής μετανάστευσης βλ. Bertaux-Wiame Isabelle, *The life History Approach to the Study of Internal Migration*, στο: *Biography and Society*, Bertaux Daniel (επιμ.), Sage Publications Inc., Beverly Hills, California 1981, σ. 249-265. Κακάμπουρα-Τίλη Ρέα, Ανάμεσα στο Αστικό Κέντρο και τις Τοπικές Κοινωνίες: Οι Σύλλογοι της Επαρχίας Κόνιτσας στην Αθήνα, Πνευματικό Κέντρο Δήμου Κόνιτσας, Κόνιτσα 1999.
5. Για τους όρους εθνική, τοπική και εθνοτοπική ταυτότητα, βλ. Βεργέτη Μαρία Κ., *Από τον Πόντο στην Ελλάδα. Διαδικασίες διαμόρφωσης μιας Εθνοτοπικής Ταυτότητας*, εκδ. Α/φων Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1994.
6. Τα Ασημοχωρίτικα, τεύχος 5, Άνοιξη 2000, σ. 26.
7. Κυριακίδου-Νέστορος Άλκη, *Λαογραφικά Μελετήματα*, τόμος 1ος, Εταιρεία Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου, Αθήνα 1989, σ. 45.
8. Βλ. Κυριακίδου-Νέστορος Άλκη, ό.π., σ. 47.
9. Για τα ζητήματα της προσαρμογής και του βαθμού ενσωμάτωσης των Ευρωπαίων αγροτών - μεταναστών από δώδεκα ευρωπαϊκές χώρες στις πόλεις και τις βιομηχανικές περιοχές κατά τη μεταπολεμική περίοδο, βλ. τη συστηματική μελέτη του Beijer G., *Rural migrants in urban setting. An analysis of the literature on the problem consequent on the internal migration from rural to urban areas in 12 European countries (1945-1961)*, The Hague, Martinus Nijhoff, Netherlands 1963. Για τον όρο "νόθα αστικοποίηση", βλ. Φύλας Βασίλης, *Κοινωνία και εξουσία στην Ελλάδα. Η νόθα αστικοποίηση 1800-1864*, Gutenberg, Αθήνα 1985.
10. Μερακλής Μ.Γ., *Ελληνική Λαογραφία*, τόμος 1ος, Κοινωνική συγκρότηση, Οδυσσέας, Αθήνα 1984, σ. 26.
11. Βλ. Μερακλής Μ.Γ., *Σύγχρονος Ελληνικός Λαϊκός Πολιτισμός*, γ' έκδ., Καλλιτεχνικό Πνευματικό Κέντρο Ωρα, Αθήνα 1987.
12. Βλ. Νιτσιάκος Βασίλης, Από την κοινωνιοδημογραφική αποσύνθεση στη συμβολική ανασυγκρότηση και τη διαχείριση της κοινωνικής μνήμης. Η περίπτωση της Πυρσόγιανης, στο: *Οι ορεινές κοινότητες της βόρειας Πίνδου*, στον απόχο της μακράς διάρκειας, Πλέθρον, Αθήνα 1995, σ.79-132.
13. Για τα κουδαρίτικα, βλ. Μπογδανόπουλος Δημήτριος, *Τα Κουδαρίτικα, Ηπειρωτική Εστία 1*, (1952), σ. 685-688. Γκατσόπουλος Σ.Μ., *Τα Κουδαρίτικα, Ηπειρωτική Εστία 27*, (1978), σ. 832-842. Ζιώγας Θ.Β. Κουδαρίτικα ή Μαστόρικα [σχόλια-λογισμοί-κρίσεις], στο συλλογικό τόμο: *Κάντακι - Δροσοπηγή (Συγγραφή για ένα μαστοροχώρι της Ηπείρου)*, έκδοση Αδελφόπτητας Δροσοπηγιώτων Κόνιτσας "Ο Άγιος Αθανάσιος", Αθήνα 1993, σ. 216-230.
14. Για τη θέση της γυναικάς στην παραδοσιακή κοινωνία, βλ. Ρόκου Βασιλική, Η διάσταση της γυναικάς στην παραδοσιακή κοινωνία, ανάτυπο από το *Ηπειρωτικό Ημερολόγιο*, Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών, Ιωάννινα 1991, σ. 243-251.
15. Κυριακίδου-Νέστορος Άλκη, ό.π.: σ. 48-55
16. Μερακλής Μ.Γ., *Ελληνική Λαογραφία*, τόμος 1ος, Κοινωνική συγκρότηση, Οδυσσέας, Αθήνα 1984, σ.12
17. Μερακλής Μ.Γ., *Ελληνική Λαογραφία*, τόμος 1ος: Κοινωνική συγκρότηση, τόμος 2ος: Ήθη και έθιμα, τόμος 3ος: Λαϊκή τέχνη, Οδυσσέας, Αθήνα 1984, 1986, 1992

ΑΣΗΜΟΧΩΡΙ

Του πρωτ.
Τιμοθέου Χρήστου

Ένα άξιο Μαστοροχώρι της Κόνιτσας

Aν οι Χιονιάδες ανέδειξαν αγιογράφους, ο Γοργόπόταμος ταγιαδόρους (ξυλογλύπτες) και άλλα χωριά της επαρχίας Κόνιτσας έβγαλαν κτίστες, το Ασημοχώρι και η Φούρκα, καθώς αναφέρει και ο Σωτ. Αναγνωστόπουλος στο περιοδικό "Κόνιτσα" αριθ.

57-1967, ανέδειξαν εκλεκτούς μαραγκούς των οποίων η τέχνη ξέφυγε από τα κοινά πλαίσια και ανέβηκε στο χώρο της τέχνης των σκαλιστάδων. Σ' αυτό βοήθησε και η άφθονη ξυλεία που διαθέτουν τα δύο απέραντα βουνά μας.

Το χωριό που έβγαλε άριστους λιθοξόους, μαραγκούς, ξυλογλύπτες, ασημονοργούς.

Συνέχεια από το προηγούμενο

O Γαβριήλ Παπαγεωργίου αναφέρει και το Γιάννη Κόπτα, παλιό λαμπρό οικοδόμο, "ευτράπελον και ευχάριστον εις την συντροφιάν του", του οποίου δεν εγνώριζε την καταγωγή. Όμως ήταν κι αυτός Ασημοχωρίτης, από τους Χολεβαίους, και παραμένει ακόμη στο χωριό το αστείο του: "είδα 40 λαγούς (!) σε ένα χωράφι". Ο Γιάννης Κόπτας το 1889 έφτιαξε την ξύλινη είσοδο του νεκροταφείου του Βόλου και μια νεκροφόρα του Δήμου Βόλου με εγγυητές τον Κων/νο και Χρήστο Παπαγεωργίου (Γκάτσιο) από την Πυρσόγιαννη. (Βιβλίο Κοιμητηρίου Βόλου).

Ένας ακόμη φημισμένος ξυλουργός ήταν και ο Γιαννούλης Δήμου, που τον έλεγαν και Μονόκο, επειδή απέφευγε τις παρέες. Εργάστηκε στο παλάτι του Ζάππα στο Λάμποβο της Β. Ηπείρου κι εκεί ο Ζάππας, αναγνωρίζοντας το ταλέντο και την τιμιότητά του, τον έφερε στην Αθήνα

να εργαστεί και να προϊσταται στην κατασκευή

του Ζαππείου Μεγάρου, εμπιστευόμενος σ'

αυτόν χιλιάδες λίρες, επειδή ο ίδιος απουσίαζε

στη Ρουμανία. Όταν δε επέστρεψε από τη Ρου-

μανία, είπε στον έμπιστο φίλο του Μονόκο:

-Τι δώρο θέλεις να σου κάνω για την όλη

φροντίδα σου;

Εκείνος του απάντησε:

-Να μου δώσεις τα ναύλα να πάω στο Λι-

σκάτσι να δω τη φαμίλια μου.

Τότε ο Ζάππας του είπε:

-Αιώνιε φιλότιμε Ηπειρώτη, εγώ σου ανέθε-

σα την επιστασία του Ζαππείου για να γίνεις κι

εσύ ένας μικρός Ζάππας και εσύ μου ζητάς τα

ναύλα να πας στο χωριό σου...;

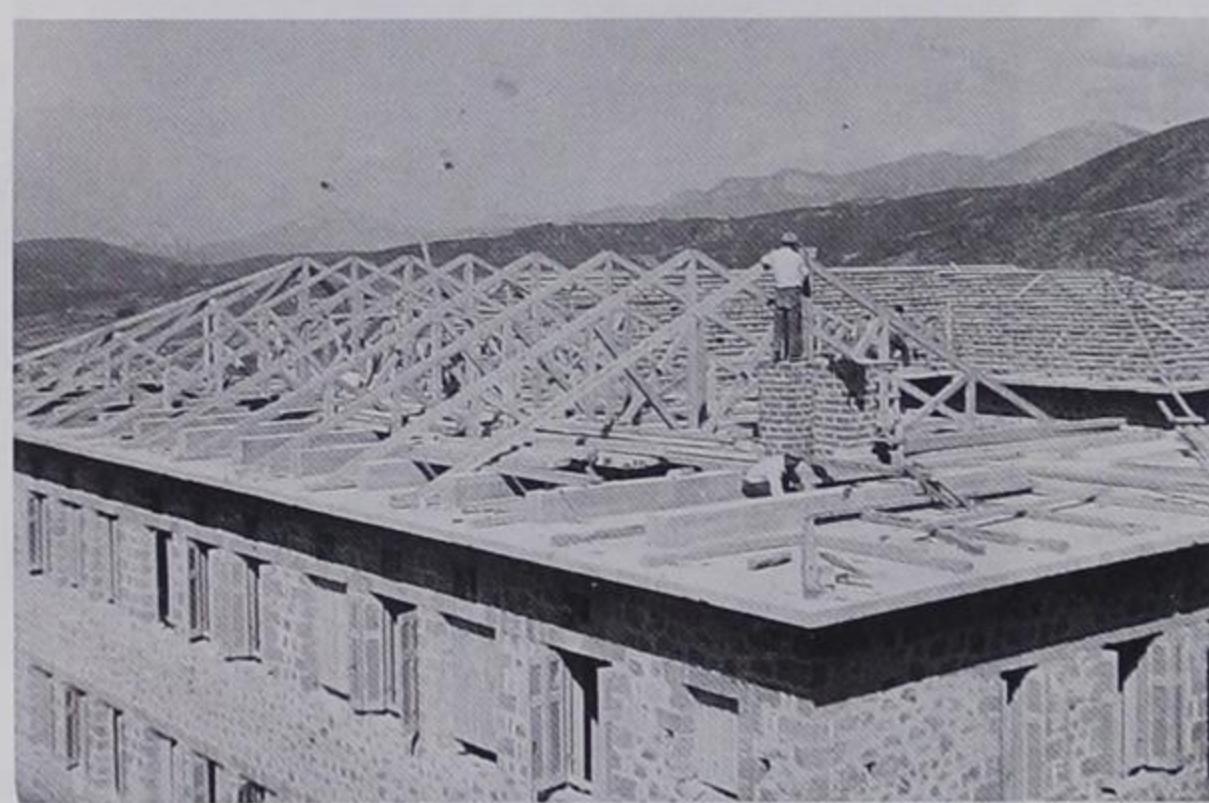
Και ο Μονόκος του ανταπάντησε:

-Φτωχός ας είμαι, καταχραστής να μη γίνω

ποτέ...

Καλός τεχνίτης στα ταβάνια, αλλά και πολυ-

ΟΙ ΞΥΛΟΥΡΓΟΙ ΤΟΥ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΟΥ



Ο Χριστόδουλος Πανταζής στην κατασκευή στέγης ενός μεγάλου κτιρίου.
Φωτ. Βασ. Ταμπάκη

τεχνίτης, ήταν ο Τσίμας (Σίμος, Συμεών) Λάζος. Ήταν γαμπρός στους Χιονιάδες. Έφτιαχνε ωρολόγια ξύλινα, όπως τα Ελβετικά με τον κούκο. Το εκκρεμές γινόταν από νεύρο ελάτου. Έφτιαχνε επίσης υνιά (γυνιά) ξύλινα για όργανα και πολλά άλλα πράγματα. Ήταν πολύ εφευρετικός. Επειδή οι πρόγονοί του προέρχονταν από την κλεφταρματολική οικογένεια των Λαζαίων (τσέτες = αντάρτες) τον ονόμαζαν Τσέτα. Έτσι, στο χωριό, όποιον του έμοιαζε στην επιδεξιότητα τον έλεγαν κι αυτόν "Τσέτα".

Καθώς μας διηγήθηκε ο απόγονός του Δημ. Ζαχαρίας (Μήτσος Τσέτας), το πρώτο γεφύρι του Αώου, πριν γίνει το πέτρινο από το Φρόντζο, το είχε φτιάξει ο Τσίμας Λάζος. Αυτό ήταν μια κινητή ξύλινη κατασκευή με μαδέρια χοντρά ενωμένα, την οποία τραβούσαν με χοντρά σύρματα δύο ζώα με επιστασία του ίδιου.

Όταν δε κάποτε πήγε στο Δεσπότη της Πωγωνιανής Βασίλειο για κάποια δουλειά, του συστήθηκε:

-Είμαι ο Σίμος Λάζος από το Λισκάτσι, ωρολογάς και καϊκτής στην Κόνιτσα.

Ο Μητροπολίτης τον ρώτησε απορημένος:

-Το καϊκτής τι σημαίνει;

Κι εκείνος του μίλησε για το δικό του "καΐκι" στον Αώο...

Ο Παπα-Δημήτρης Τάτσης μας ανέφερε ως καλούς ξυλουργούς και τον πατέρα του παππού μου Δάμο και το γιο του Γιαννάκη, ο οποίος είχε φτιάξει τα σκαλίσματα της Αγίας Παρασκευής, κρεβάτια, καθώς και τον υδρόμυλο στο χωριό, αποκλειστικά μόνος του. Εργάστηκαν στο Πωγώνι, Ζαγόρι, Δομοκό, Κόρινθο μαζί με τον πατέρα του Παπαλάμπρου, Παναγιώτη Ζήκου (Πανταζή).

Άλλοι εξαίρετοι ξυλουργοί ήταν οι: Βασίλης Νικολάου, ο οποίος, απ' ότι μαρτυρεί ο εγγονός του Αλέξανδρος Νικολάου, έφτιαξε τα στασίδια στον Ι. Ναό της Ευαγγελίστριας της Τήνου, ο γιος του Νικόλαος, ο Λάμπρος Χολέβας και ο Κων/νος Χολέβας οι οποίοι μαζί με τον Κων/νο Γ. Χρήστου και μερικούς Χιονιαδίτες διατηρούσαν ξυλουργικό εργοστάσιο στην Αθήνα. Επίσης ο Μάνθος Τσεπέλης, ο Κώτσιος Τάτσης που εργάστηκε και στο σπίτι του Γιάννη Χαρίση στα ταβάνια, ο εξαίρετος Χριστόδουλος Πανταζής, ειδικός στις κλίμακες αλλά και στις στέγες και τέλος ο Πασχάλης Χρήστου και ο Λεωνίδας Νούτσης οι οποίοι διατηρούσαν ξυλουργικό εργοστάσιο στα Γιάννενα.

Είναι γεγονός αναντίρρητο ότι οι Ασημοχωρίτες μαραγκοί είχαν αναγάγει την τέχνη στο χώρο της ξυλογλυπτικής και της καλλιτεχνίας.

Συνέχεια από το προηγούμενο

Τις εικόνες που σημειώνω πιο κάτω, τις ξεχώρισα γιατί παρουσιάζουν κάποιο ενδιαφέρον από άποψη τέχνης - ακόμη και για λόγους ιστορικούς και ερευνητικούς, προκειμένου να συμπληρώσουμε τις γνώσεις μας σχετικά με τους Χιονιαδίτες αγιογράφους και την τέχνη τους, γιατί αυτοί κυρίως δούλεψαν στο Λισκάτσι. Υπάρχει και ο πρόσθετος λόγος: Να γνωρίσουν όλοι τα εκκλησιαστικά κειμήλια, να τα ευλαβούνται και φυσικά ν' αγρυπνούν για τη διασφάλισή τους απ' τους ιερόσυλους. Η καταχώρηση δεν είναι χρονολογική.

α'. Παναγία η Λισκατσίτισσα

Είναι η αρχαιότερη εικόνα του χωριού. Χρονολογείται από το αψκβ' (1722). Δεν φέρει καμία ένδειξη, μόνο στο φωτοστέφανο του Χριστού σημειώνεται η παραπάνω χρονολογία. Είναι τοποθετημένη στο αριστερό προσκυνητάρι. Ο ταπεινός αγιογράφος της τουρκοκρατίας δούλεψε με προσευχή και κατάνυξη. Η Παναγία είναι στον τύπο της Οδηγήτριας, με πρόσωπο σοβαρό και γλυκύ, με χυμένη την πικρία για την μακρόχρονη απώλεια της ελευθερίας του Γένους. Και ο μικρός Χριστός στο κάπως χαρούμενο πρόσωπό Του έχει έκδηλη τη θλίψη. Το φόντο είναι χρυσαφί και έχει πολλά γραμμικά σχέδια (λουλούδια, φύλλα και βλαστοί).

Την εικόνα αυτή την ευλαβούνται ίδιαίτερα οι Λισκατσίτες και θερμές προσευχές κάνουν μπροστά της, γι' αυτό θεώρησα καθήκον μου να την επονομάσω Παναγία Λισκατσίτισσα...

β'. Άγιος Δημήτριος (91 εκ. X 51 εκ.)

Βρίσκεται απέναντι από το δεσποτικό θρόνο. Κάτω από τον καβαλάρη που ακοντίζει ο Άγιος σημειώνεται:

"δέησις του δούλου του θεού δημητρίου νικολάου νούτζη... 1838"

Αξιόλογη εικόνα που, όπως θα δούμε στη συνέχεια, είναι μάλλον Χιονιαδίτου αγιογράφου.

γ'. Ο Άγιος Γεώργιος (89 εκ. X 55 εκ.)

Κάτω από την κοιλιά του άσπρου αλόγου υπάρχει η μισοσβησμένη ένδειξη:

"δέησις του δούλου του θεού μαργαρήτη Θεόδοσήου διμιτρήου Χριστού Νικολ(ά)ου διμιτρήου νικολάου ιωάννου κ(αι) αντωνίου".

Οι δυο γωνίες είναι στρογγυλεμένες από κάποιο μεταγενέστερο χέρι, προφανώς για να τοποθετηθεί η εικόνα σε άβολη θέση.

δ'. Οι Τρεις Ιεράρχες (92 εκ. X 64 εκ.)

Δεν έχει καμιά ένδειξη. Πάνω από τους Ιεράρχες ο Χριστός επί νεφελών ευλογεί. Τα πρόσωπα είναι αποστεωμένα και σκοτεινά.

ε'. Ο Άγιος Δαμιανός και ο Άγιος Κοσμάς οι Ανάργυροι (35 εκ. X 28 εκ.)

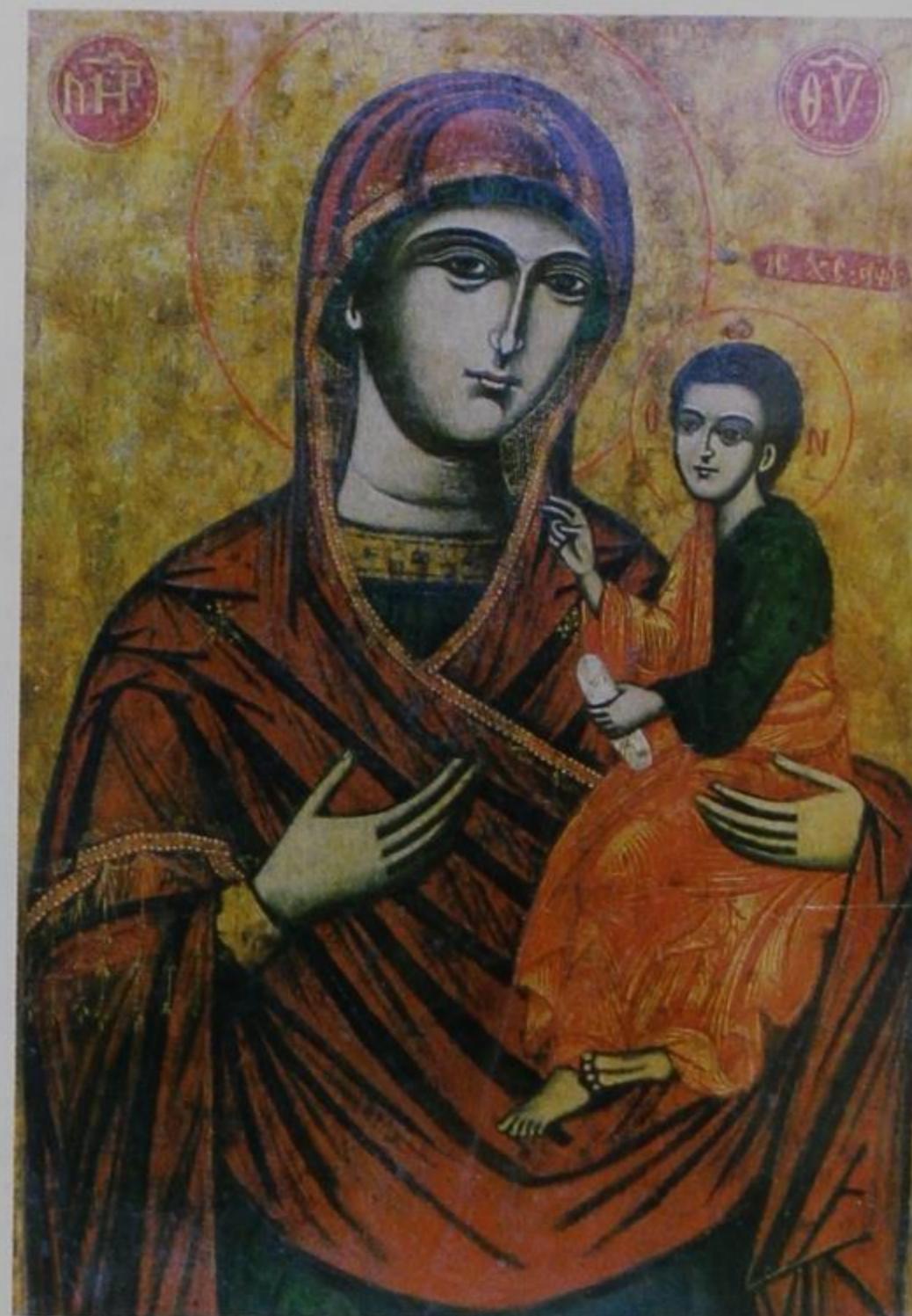
Στο μέσον σημειώνεται:

"δέησις του δούλου του θεού παναγιότου νικολάου νούτζη 1832".

ΟΙ ΕΚΚΛΗΣΙΕΣ ΤΟΥ ΛΑΧΗΜΟΧΩΡΙΟΥ

Από το βιβλίο του πρωτ. Διον. Δ. Τάτση
"ΤΟ ΛΙΣΚΑΤΣΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ (Ασημοχώρι)"

ΟΙ ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ



Παναγία η Λισκατσίτισσα.

χρώματα.

θ'. Η Αγία Αικατερίνη (47 εκ. X 35 εκ.)

Χωρίς χρονολογία ή ένδειξη.

ι'. Οι Άγιοι Τεσσαράκοντα Μάρτυρες (53 εκ. X 36 εκ.)

Αξιόλογη εικόνα με λεπτομερή απεικόνιση του μαρτυρίου. Οι γενναίοι Μάρτυρες είναι χωρισμένοι σε τέσσερις ομάδες. Ο καλοπροαίρετος ειδωλολάτρης στρατιώτης είναι στο κάτω αριστερό μέρος, μεγαλοπρεπής και αποφασιστικός. Δυστυχώς η ένδειξη έχει καταστραφεί. Διαβάζουμε μόνο:

"εν έτει 18... έργον Αντωνί(ου) Μαΐου..."

ια'. Η ψηλάφηση του Θωμά (48 εκ. X 36 εκ.)

Χωρίς αξιώσεις. Άτεχνη λαϊκή τεχνοτροπία.

στ'. Ο Άγιος Δημήτριος και ο Άγιος Χαράλαμπος (35 εκ. X 29 εκ.)

Είναι:

"δέησις του δούλου του Θεού..."

ζ'. Ο Άγιος Σπυρίδων (35 εκ. X 28 εκ.)

Φέρει την ένδειξη:

"δέησις του δούλου του Θεού δημητρίου ιωάννου 1837: Ιουλίου: 3"

Οι εικόνες β', γ', δ', ε', στ', ζ', έχουν πολλές ομοιότητες ως προς την τέχνη και τα χρώματα. Ομοιάζουν επίσης με τις μικρές (δωδεκάρτο) του τέμπλου, με άλλες που βρίσκονται στον Άγιο Νικόλαο και στην Αγία Παρασκευή. Δεν είναι απίθανο να τις φιλοτεχνήσε ο ίδιος αγιογράφος. Από μια ένδειξη που συνάντησα σε εικόνα του με τις παραπάνω εικόνες, συμπεραίνω ότι αγιογράφος είναι ο Ζήκος Γεωργίου από τους Χιονιαδές.¹ Δυστυχώς οι περισσότερες είναι αχρονολόγητες και δεν είναι εύκολος ο προσδιορισμός της χρονικής περιόδου που δούλεψε ο αγιογράφος. Γενικά μπορούμε να πούμε ότι τη δεκαετία 1830-1840 ο Ζήκος Γεωργίου "ιστορεί" στο Λισκάτσι. Ο Ζήκος είναι ο αγιογράφος του νεομάρτυρος Γεωργίου του εν Ιωαννίνοις και, όπως έχουν διαπιστώσει ειδικοί μελετητές, "η σχεδιαστική άνεση και χρωματική ευαισθησία του ζωγράφου, είναι αρετές που τον κάνουν να μεταιωρίζεται ανάμεσα στο λαϊκό καλλιτέχνη και στον ανεκτό αγιογράφο".²

η'. Ο Μέγας Αρχιερεύς

(85 εκ. X 59 εκ.)

Στο κάτω μέρος, στη μέση περίπου, σημειώνεται:

"διεξόδων του Κυρίου δημητρίου, στέργιου 1857".

Η εικόνα είναι τοποθετημένη στο δεσπότικό θρόνο. Ο Κύριος είναι ένθρονος, κρατεί στο αριστερό χέρι σφαίρα και σκήπτρο και με το δεξιό ευλογεί. Σοβαρό πρόσωπο με άτονα

ιβ'. Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου

(35 εκ. X 30 εκ.)

Είναι:

"δέησις του δούλου του θεού Ιωάννου".

ιγ'. Ο Άγιος απόστολος Παύλος

(36 εκ. X 30 εκ.)

Ένθρονος ο Άγιος και φέρει την ένδειξη:

"Δαπάνη και Διά χειρός Παυλου Ι(;) Βασιλείου 1894..."

ιδ'. Ο Αρχων Μιχαήλ (43 εκ. X 31,50 εκ.)

Εικόνα χωρίς ιδιαίτερη τέχνη.

ιε'. Η Κοίμηση της Θεοτόκου (49 εκ. X 35 εκ.)

Βρίσκεται στο αριστερό προσκυνητάρι και είναι:

"Έργον των Αυταδέλφων Χριστοδούλου και Θωμά Αναστ(...). Ζ' εκ Χιονιάδων. 1886 Ιανουαρίου 12".

ιστ'. Η εν τω Άδη κάθοδος (48 εκ. X 36 εκ.)

Ζωγραφισμένη πάνω σε μουσαμά με εκφραστικά πρόσωπα λαϊκής τεχνοτροπίας.

ιζ'. Ο απόστολος Μάρκος ο Ευαγγελιστής

(48 εκ. X 36 εκ.)

Εικόνα φτιαγμένη από χέρι αμαθούς αγιογράφου. Είναι κατεστραμμένη σε κάιρια σημεία.

ιη'. Η Γέννηση της Θεοτόκου (44 εκ. X 31 εκ.)

Απλή χωρίς τέχνη.

ιθ'. Ο Άγιος Αθανάσιος (53 εκ. X 31 εκ.)

Σε μονοκόμματο ξύλο, λαϊκής τέχνης. Είναι πολύ καταστραμμένη και φέρει την ένδειξη:

"δέησις του δούλου σου λαζο(;)".

κ'. Γλυκοφιλούσα Παναγία (23 εκ. X 18 εκ.)

Αξιόλογη εικόνα χωρίς όμως καμία ένδειξη.

κα'. Πολυπρόσωπη

(29 εκ. X 21 εκ.)

Εικονίζεται επάνω η Αγία Τριάς, στο μέσον η Παναγία Γλυκοφιλούσα και γύρω της πέντε Άγιοι.

κβ'. Μικρός ξύλινος σταυρός (ύψος 27 εκ., οριζ. 23 εκ.)

Από τη μία όψη η Ανάσταση και από την άλλη η Σταύρωση. Είναι ένα από τα καλύτερα ιερά κειμήλια της εκκλησίας.

ΣΤΟ ΤΕΜΠΛΟ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΞΗΣ ΕΙΚΟΝΕΣ:

α'. Ο Κύριος (105 εκ. X 53 εκ.)

Φέρει την ένδειξη:

"ΔΑΠΑΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΝΟΥΤΣΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ



**Η Κοίμηση της Παναγίας.
Εικόνα του τέμπλου.**

ΑΥΤΟΥ. 1887 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 20. ΧΕΙΡ ΤΩΝ ΑΥΤΑΔΕΛΦΩΝ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΘΩΜΑ ΑΝ. ΖΩΓΡΑΦΩΝ, ΕΚ ΧΙΟΝΑΔΩΝ".

β'. Η Παναγία (103 εκ. X 53 εκ.)

Κάτω αριστερά γράφει:

"Δαπάνη των Αδελφών Δημητρίου Δημοσθένους και Κυρίου Χ. Νούτση".

Στην ίδια εικόνα κάτω δεξιά σημειώνονται οι αγιογράφοι:

"Χειρί των Αδελφών Χριστοδούλου και Θωμά Αναστ. Ζ εκ κώμης Χιονιάδων 1894".

γ'. Η Κοίμηση της Θεοτόκου (95 εκ. X 53 εκ.)

Φέρει την ένδειξη:

"ΔΑΠΑΝΗ ΤΟΥ ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΖΑΧΑΡΙΑ ΚΑΙ ΥΙΟΥ ΑΥΤΟΥ. 1888 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 27. ΧΕΙΡΙ ΤΩΝ ΑΥΤΑΔΕΛΦΩΝ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΑΙ ΘΩΜΑ ΑΝ. ΖΩΓΡΑΦΩΝ ΕΚ ΧΙΟΝΑΔΩΝ".

Σε μικρότερη εικόνα της Κοιμήσεως που είναι από κάτω σημειώνεται:

"Διά χειρός Παύλου Ιωάννου 1894".

δ'. Ο Άγιος Γεώργιος ο Τροπαιοφόρος

(96 εκ. X 54 εκ.)

Ιστορήθηκε:

"Δαπάνη Κωνσταντίνου Ματθαίου δόσι, 1894. Έργον Παύλου Ιωάννου Βασιλείου".

ε'. Ο Ιωάννης ο Πρόδρομος (95 εκ. X 54 εκ.)

Η ένδειξη της είναι μισοκαταστραμμένη:

"ΔΑΠΑΝΗ...ΡΙΖΟΥ. 1889. Χείρ...Ζωγράφου".

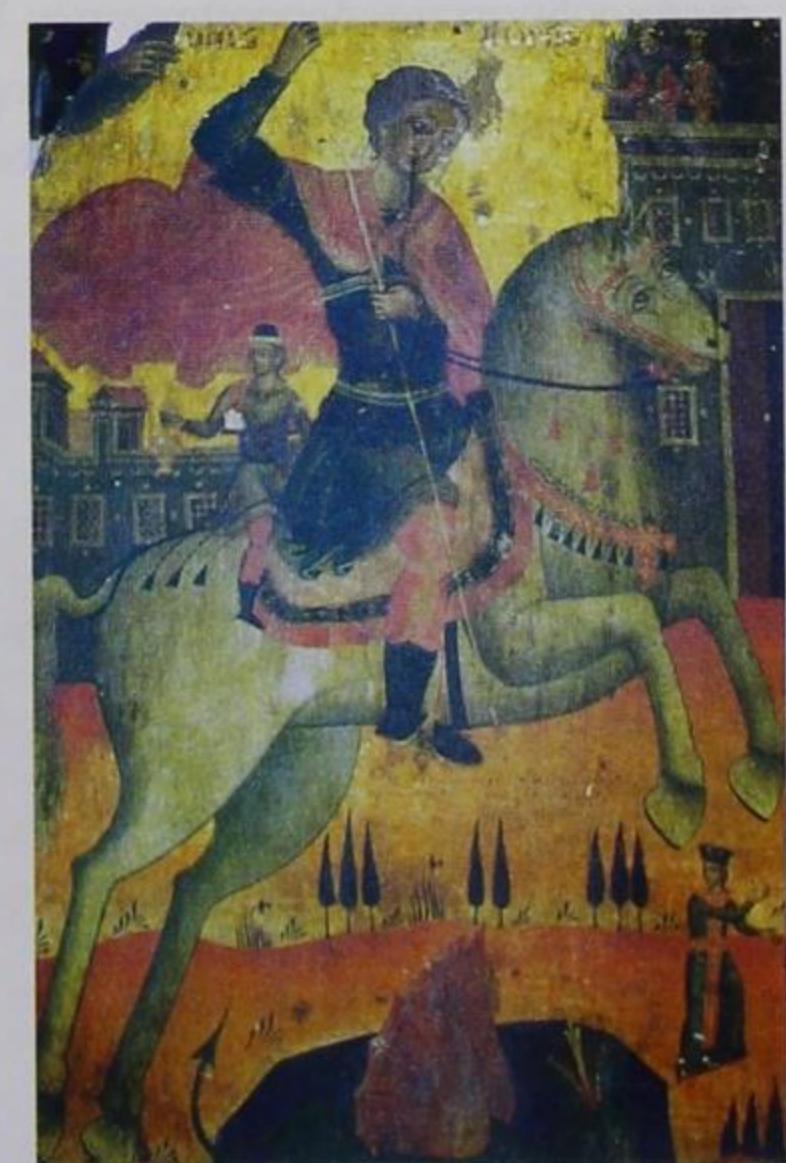
στ'. Οι Ταξιάρχες (97 εκ. X 53 εκ.)

Φέρει την ένδειξη:

"Δαπάνη Γεωργίου Ιερέως και υιού αυτού Χαραλάμπους 189...".

Στο χώρο των δεσποτικών εικόνων υπάρχουν και δυο νεώτερες, μια των Τριών Ιεραρχών και μια του Αγίου Νικολάου.

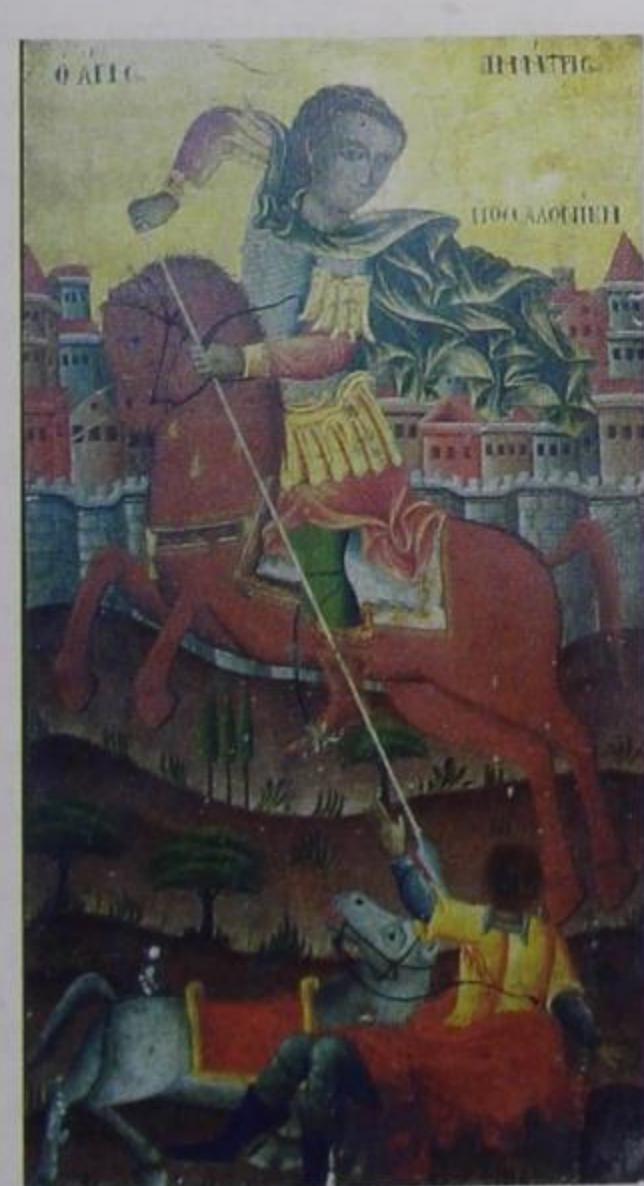
Πάνω από τις οχτώ μεγάλες εικόνες υπάρχουν 19 θέσεις με ισάριθμες εικόνες (δωδεκάρτο και άλλες) που είναι ενδιαφέρουσες από άποψη τέχνης, έργα μάλλον του αγιογράφου Ζήκου Γεωργίου.



Σημειώσεις

1. Βλέπε στο βιβλίο του π. Γεωργίου Παΐσιου "Αγιογραφία και αγιογράφοι Χιονιάδων", σελ. 21.

2. Μήλου Γαρίδη - Θανάση Παλιούρα "Συμβολή στην εικονογραφία Νεομαρτύρων", "Ηπειρωτικά Χρονικά" τομ. 22, Ιωάννινα 1980, σελ. 179 και σε ανάτυπο.



Ο Άγιος Δημήτριος.

τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας



Ένα μακρύ οδοιπορικό στην Ιστορία, τις ομορφιές και τους πόνους των Μαστοροχωριών της Κόνιτσας, βασισμένο στο βιβλίο του π. Διονυσίου Τάτση "Γνωριμία με την επαρχία Κονίτσης"

Η ΔΡΟΣΟΠΗΓΗ (ΚΑΝΤΣΙΚΟ)

Επιμέλεια Δημ. Γ. Γεωργάκη - Φωτογραφίες Μιχ. Γ. Κυρζίδη, Νατάσας Στ. Νούτση

Μια από τις πιο καυτές μέρες του Αυγούστου κι εμείς τέσσερις Ασημοχωρίτες, τέσσερις συνεργάτες του περιοδικού βρισκόμαστε κάτω από τον πελώριο πλάτανο της πλατείας της Δροσοπηγής και δροσιζόμαστε με το κρυστάλλινο νερό της πηγής του χωριού και με τη δροσερή κουβέντα των Δροσοπηγιωτών. Πίνουμε καφεδάκι και το απολαμβάνουμε. Νιώθουμε σαν να βρισκόμαστε στη δική

μας πλατεία, στο δικό μας χωριό. ίδιοι άνθρωποι, ίδιες καταβολές, ίδιος Δήμος, ίδια μοίρα πλέον.

Δίπλα μας ορθώνεται μεγαλόπρεπη η εκκλησία της Αγίας Παρασκευής, ένα αντιπροσωπευτικό έργο των Καντσιωτών μαστόρων, πιο δίπλα το σχολείο κι απέναντι ένα άλλο δείγμα της καντσιωτικής τέχνης, το Αμπελιακό, δηλ. ο παλιός ξενώνας και μετέπειτα κοινοτικό

γραφείο και κάτω του, φωλιασμένη περίτεχνα στο θόλο του, η αείροι και κρυστάλλινη βρύση, χάρη στην οποία παρέδωσε τη σκυτάλη της ονομασίας του το παλιό Κάντσικο.

Περιστοιχιζόμαστε από φιλόξενους και εγκάρδιους Δροσοπηγιώτες, θερμούς συντοπίτες και συνδημότες πλέον, που δε χορταίνουν να μας μιλούν και δεν χορταίνουμε την κουβέντα τους. Μας μιλάνε για τη ζωή του χωριού, για τις όμορφες εποχές που πέρασαν, για τους Καντσιώτες μαστόρους και τα ατέλειωτα έργα που έφτιαξαν εντός και εκτός της Ηπείρου και μας εκφράζουν το παράπονό τους που δεν αναγνωρίζεται σήμερα όσο θα 'πρεπε η προσφορά τους. "Είναι και το Κάντσικο μαστοροχώρι, δεν είναι μόνο τα δυο-τρία χωριά που βάζουνε στην τηλεόραση και τα περιοδικά..." βροντοφώναξε σαν να 'θελε ν' ακουστεί στα πέρατα του κόσμου μια γερόντισσα απέναντι που αφογκράστηκε την κουβέντα μας. Και δεν είχε άδικο...





Η πλατεία, το Αμπελιακό, και η θολωτή πηγή.

Αφήνουμε το βαθύσκιωτο πλάτανο και παίρνουμε τις στράτες του χωριού. Η αίσθηση ότι βρισκόμαστε σ' ένα από τα λίκνα των μαστόρων της πέτρας, μας συγκινεί. Η επιβλητικότητα της μαστοροχωρίτικης αρχιτεκτονικής, μας συναρπάζει. Παρατηρούμε γύρω μας και θαυμάζουμε. Πανέμορφα πέτρινα σπίτια με τους ψηλούς οβορούς, τις βαριές αυλόπορτες και τα πεζούλια τους, με τα γραφικά, ξύλινα μπαλκόνια τους, δουλεμένα όλα με μεράκι περισσό, στέκουν αγέρωχα στο χρόνο και διαλαλούν την τέχνη του Καντσιώτη μάστορα που τα στέριωσε. Κι εκείνος φαντάζει να στέκει στιβαρός ανάμεσά τους και να λέει με τα λόγια του ποιητή:

"...Χτίζω με πέτρα και μ' ασβέστη,
με προαιώνια υλικά.
Την τέχνη μου όπως θέλεις πες τη,
μ' αυτή το χρόνο θα νικά".

Συνεχίζουμε το σεργιάνι μας στους δρόμους της Δροσοπηγής και ο απόηχος του παλιού μάστορα σμίγει με το τσοκάνισμα των λιγοστών μαστόρων που έχουν απομείνει στο χωριό ανακαίνιζοντας ή χτίζοντας καινούρια σπίτια. Υπάρχει έντονη οικοδομική δραστηριότητα, κι αυτή, μαζί με την καλοκαιρινή κοσμοπλημμύρα που παρατηρείται κάθε χρόνο, αποτελούν και τη μοναδική ελπίδα για τη συνέχεια της Δροσοπηγής, αλλά και των χωριών μας γενικότερα.

- Πόσοι μένετε το χειμώνα στο χωριό; ρωτήσαμε τον μπαρμπα-Μιχάλη που

καμάρωνε το μπαξέ του.

- Καμιά ογδονταριά νοματαίοι και όλοι συνταξιούχοι, μας απάντησε.
- Το καλοκαίρι έρχεται πολύς κόσμος;
- Πάνω από οχτακόσια άτομα.
- Ασχολείστε με τίποτα τώρα;
- Να, φτιάχνουμε από κανένα κήπο, ίσα-ίσα για να περνάει η ώρα. Πούν' τα χρόνια εκείνα που το χωριό ήταν γιομάτο από κόσμο και καλλιεργούσαμε όλα τα χωράφια μας...

Αυτά είπε ο μπαρμπα-Μιχάλης και το βλέμμα του βυθίστηκε στον ορίζοντα, σαν να 'θελε ν'αδράξει εκείνη τη ζωή που χάθηκε και να τη φέρει πίσω. Μια

θλίψη απλώθηκε στο πρόσωπό του, αλλά δεν κράτησε για πολύ. Μας χαμογέλασε πάλι, μας χαιρέτησε εγκάρδια και συνέχισε το δρόμο του.

Πήραμε κι εμείς το δρόμο της επιστροφής με την ευχάριστη διάθεση που μας χάρισε το χαμόγελο του μπάρμπα-Μιχάλη. Το χαμόγελο αυτό ίσως να είναι η ελπίδα του αύριο που κρύβουμε όλοι μέσα μας και, όπως συμβαίνει πάντα, η ελπίδα πεθαίνει τελευταία...

Κείμενο Δημ. Γ. Γεωργάκη.



Η δροσερή πηγή που έδωσε το καινούριο όνομα στο χωριό.

Η Αγία Παρασκευή, κεντρική εκκλησία του χωριού.





Η είσοδος του χωριού.

► **ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ**

Για να φτάσεις στη Δροσοπηγή πρέπει να περάσεις απέναντι από το Σαραντάπορο. Σε τούτο το σημείο η κοίτη του ποταμού στενεύει πολύ και γ' αυτό οι παλιοί μαστόροι το διάλεξαν για να στήσουν ένα δίτοξο γεφύρι, για το οποίο δυστυχώς δεν έχουμε πολλά ιστορικά

**ΑΙΘΟΥΣΑ ΧΕΙΡΟΥΡΓΕΙΟΥ Α.
ΔΩΡΕΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΔΗΜ. ΜΑΚΡΗ
ΕΙΣ ΜΝΗΜΗΝ ΤΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΑΥΤΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΚΑΙ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ ΚΟΤΣΙΝΑ
ΕΚ ΚΑΝΤΖΙΚΟΥ ΗΠΕΙΡΟΥ**

**Μαρμάρινη πλάκα
σε κτίριο του Νοσοκομείου
"ΑΣΚΛΗΠΙΕΙΟΝ" της Βούλας.
Μια αξιόλογη Καντσιώτικη ευεργεσία,
ένα ακόμη δείγμα
του Ηπειρώτικου φιλόπτυμου.**

**Ο μπαρμπα-Μιχάλης
καμαρώνει το μπαξέ του.**



στοιχεία. Πάντως η όλη του μορφή, με την οξυκόρυφη απόληξη του μεγάλου αλλά και του μικρότερου τόξου του, μαρτυράει πολύ παλιά προέλευση¹.

Σε όλη την κοιλάδα του Σαραντάπορου, από τις πηγές μέχρι τη συμβολή του με τον Αώ, είναι η μοναδική πέτρινη γέφυρα που ενώνει τις δυο όχθες του ποταμού. Εννοούμε στη μεγάλη βασική κοίτη και όχι των παραποτάμων του. Όλες οι άλλες γέφυρες, ξύλινες ή κρεμαστές, που οι παλιότεροι πιθανώς θυμούνται, χάθηκαν στο χρόνο. Ο μελετητής του γεφυριού Θωμάς Ζιώγας θεωρεί σχεδόν βέβαιο ότι κατασκευάστηκε κατά το 1747. Η θέση επιλέχτηκε από τη μορφολογία του εδάφους στις δυο όχθες, γιατί είναι το στενότερο σημείο και δεν υπήρχαν πολλά περιθώρια για εναλλακτικές λύσεις. Ακόμα η παρουσία στην όχθη της Δροσοπηγής βραχώδους ακρόβαθρου και η ύπαρξη μέσα στην κοίτη του ποταμού, φυσικού βράχου κατάλληλου για στήριξη μεσόβαθρου, συνέτειναν στο να επιλεχτεί αυτή η θέση².

Το γεφύρι είναι χτισμένο με τοπικά υλικά, δηλ. πέτρα από το ποτάμι και τα γύρω ρέματα. Και η ασβέστη σίγουρα είναι τοπικής παρασκευής. Εκτός από τις πλακοειδείς και επεξεργασμένες πέτρες των τόξων, οι υπόλοιπες είναι απλές και έχουν μύστρισμα. Γενικά είναι πολύ απλό το γεφύρι, χωρίς ιδιαίτερες λαξεύσεις των λίθων και πρόσθετα στολίδια. Παρουσιάζει όμως ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους αρχιτέκτονες, γιατί ο ανώνυμος κατασκευαστής του διέθετε πλούσια πείρα και σοφές ιδέες για τη στήριξη και σταθερότητα των γεφυριών³.

Σε μια παραφυάδα του Σμόλικα, που ονομάζεται Οχυρό (Ταμπούρι), και πιο συγκεκριμένα στις βορινές πλαγιές του βρίσκεται η Δροσοπηγή, στο πρανές μιας ανοιχτής κοιλάδας που σχηματίζει το ρέμα "Τρανός λάκκος". Το χωριό είναι πυκνοδομημένο, με καλοχτισμένα σπίτια και πιο πέρα τις καλύβες και τους αχυρώνες. Οι στέγες των σπιτιών παλιότερα ήταν όλες με σχιστόπλακες, ενώ τώρα χρησιμοποιούνται σύγχρονα υλικά που σταδιακά αλλάζουν την αισθητική όψη του χωριού.

Ένας επισκέπτης της Δροσοπηγής



**Καντσιώτες μαστόροι
επισκευάζουν σπίτι του χωριού.**

Το δίτοξο γεφύρι.

έγραψε μετά από σαράντα χρόνια που ξαναεπισκέφτηκε για δεύτερη φορά το χωριό, ότι εξωτερικά το Κάντσικο μένει το ίδιο. Πλακόστρωτη η πλατεία με τον επιβλητικό πλάτανο στη μέση, δίπλα το σχολείο, η εκκλησία, η θολοσκέπαστη βρύση με το πηγαίο νερό. Άθικτη η παλιά ομορφιά της αυλής του σπιτιού με την κορομηλιά, την κυδωνιά και την απλωμένη κληματαριά. Κάθεσαι κάτω από τις φυλλώσιές της και αγναντεύεις τις βουνοκορφές, το Φουρκιώτικο ως τον Αϊ-Λιά, τα βουνά του Επταχωρίου και του Πεντάλοφου, πέρα τις Αρένες, χαμηλά τη Ζέρμα, την παλιά και την καινούρια, και κάτω το Σαραντάπορο που συνεχίζει ακούραστος το αιώνιο ταξίδι του. Κοιτάζεις μαγεμένος τον απέραντο ορίζοντα και σου φαίνεται πως ο χρόνος σταμάτησε να κυλάει, πως καρφώθηκε εκεί στο βουνό.⁴

Γενικά πρόκειται για ένα καλοδιατηρημένο χωριό με έντονη την παλιά παραδοσιακή όψη, που αφήνει εξαίρετη εντύπωση στον κάθε επισκέπτη.

Η Δροσοπηγή ήταν παλιά μαστοροχώρι και οι άντρες μιλούσαν με το συντεχνιακό κώδικα των χτιστών, τα λεγόμενα κουδαρίτικα. Παράλληλα ασχολούνταν με τη γεωργία, την κτηνοτροφία και την αμπελουργία. Πολλοί ασκούσαν και το επάγγελμα του ξυλουργού, με ειδίκευση στην κατασκευή βαρελιών. Μάλιστα στην εποχή του τρύγου ταξίδευαν στα νησιά όπου κατασκεύαζαν βαρελιά. Η παράδοση αναφέρει ότι τον περασμένο αιώνα σε κάποιο ναυάγιο είχαν πνιγεί περίπου 50 βαρελάδες, με αποτέλεσμα το χωριό να γεμίσει από χήρες και ορφανά⁵.

Το παλιό όνομα του χωριού πιθανώς να προέρχεται από την ελληνική λέξη κάννη (= καλάμι) και να σημαίνει τον τόπο που έχει καλάμια⁶.



Κουβεντούλα κάτω από τον πλάτανο της πλατείας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

- 1 Σπύρου Ι. Μαντά, Τα ηπειρωτικά γεφύρια, Αθήνα 1984, σελ. 40.
- 2 Θωμά Ζιώγα, Η Δροσοπηγή και το γεφύρι της, στο περ. Κόνιτσα, τ. 22/1988, σελ. 267-268.
- 3 Οπ.π., σελ. 270.
- 4 Λάμπρου Βλάχου, Ψηλά στο Κάντσικο, στο περ. Κόνιτσα, τ. 31-32/1982, σελ. 75.
- 5 Θωμά Ζιώγα, όπ.π., σελ. 267.
- 6 Τις περισσότερες πληροφορίες για τη Δροσοπηγή τις οφείλω στο Θωμά Ζιώγα, ο οποίος πρόθυμα ανταποκρίθηκε σε σχετική παράκλησή μου.



Γραφικό δρομάκι.





Της Αθηνάς
Δ. Στεγού
Δημοσιογράφου

τα ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ
της ΕΕΝΙΤΙΑΣ

Δημοτικό

Έμφαση στο Κονιτσιώτικο

Η μουσική παράδοση της Ηπείρου αποτελεί το εθνικό σύμβολο του Ελληνισμού. Νεότερες έρευνες αναφέρουν ότι οι ρυθμοί των ηπειρωτικών τραγουδιών και χορών φανερούν τη συνέχεια της αρχαιοελληνικής παράδοσης, όπως αυτή σώζεται μέσα από τα χριστιανικά των τραγουδιών, ενώ τα πολυφωνικά τραγούδια φανερώνουν τη συνέχεια της Βυζαντινής μουσικής παράδοσης. Ο ανεκτίμητος αυτός πλούτος των τραγουδιών, δημιουργήθηκε στις μικρές ορεινές κοινότητες της Ηπείρου και σημαδεύτηκε από τις συνθήκες της ζωής, το οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον και, φυσικά, τις ιστορικές συγκυρίες.

Ο Ηπειρώτης ήταν πάντα κοσμοπολίτης, με σημείο αναφοράς την ίδιατερη πατρίδα του, το χωριό του, και η Ήπειρος η τροφοδότρια της μετανάστευσης. Ήδη, από τον 19ο αιώνα, έχουμε μαζικές μετακινήσεις οικονομικών μεταναστών στα αστικά κέντρα και το εξωτερικό για αναζήτηση δουλειάς. Τα μπουλούκια των μαστόρων και των μαραγκών, ξεκινούν από τα φτωχά χωριά μας σε αναζήτηση καλύτερης τύχης στην Αμερική, την Αυστραλία, τις Βαλκανικές χώρες, αλλά και στο εσωτερικό της χώρας. Η κοινωνική ζωή στα χωριά αποσυντονίζεται, καθώς παραμένουν πίσω οι γυναίκες και τα παιδιά, για να διατηρούν την πατρική εστία. Ο αρχαιοελληνικός "νόστος" του Οδυσσέα φωλιάζει πάντα στην ψυχή του Ηπειρώτη, που κουβαλάει μέσα του τον πόθο για την πατρίδα. Ζει για να γυρίσει πίσω στην οικογένεια. Έκφραση του οδυνηρού φαινομένου της μετανάστευσης αποτελούν τα τραγούδια της ξενιτιάς. Ο πόνος για το χωρισμό αγαπημένων προσώπων, κάνει τα τραγούδια αυτά τα πιο συγκλονιστικά, καθώς πηγάζουν από μια εθνική και προσωπική "τραγωδία", την ξενιτιά:

"Η ξενιτιά κι ο χωρισμός,
ο πόνος κι η αγάπη,
τα τέσσερα ζυγίζονταν
σε μια χρυσή παλάντα
ποιο είναι το βαρύτερο
απ' όλα τα γκιντέρια.

Βαρύτερ' είν' η ξενιτιά,
βαρύτερ' είν' τα ξένα,
τι ταξιδεύουν τα παιδιά
κι αλησμονούν τις μάνες,
χωρίζει και τ' αντρούνα,
τα πολυαγαπημένα.

Στον τόπο που χωρίζονται,
χορτάρι δε φυτρώνει,
κι αν ξεφυτρώσει, κι αν θα βγει,
καμένο, ζουρισμένο".

Συνήθως, ξενιτεύονταν οι δυνατοί άντρες της οικογένειας, αυτοί που θα άντεχαν τις κακουχίες και την κούραση της δουλειάς. Αρκετές φορές έφευγαν μαζί τους και τα μικρότερα αγόρια, ηλικίας 8 - 10 χρόνων, που είχαν πάει μερικές χρονιές στο σχολείο. Τα έπαιρναν υπό την προστασία τους μεγαλύτεροι, ώστε να μάθουν τη δουλειά.

Η προετοιμασία του ταξιδιού κρατούσε μία εβδομάδα. Σ' αυτή την εβδομάδα, οι μάνες ζύμωναν το ψωμί των ξενιτεμένων και οι συγγενείς έρχονταν με γλυκά στο σπίτι για το "καλό κατευόδιο" και γράμματα ποτισμένα με δάκρυα για τους δικούς τους, στον τόπο που θα πήγαινε ο ξενιτεμένος. Έδιναν συμβουλές και τραγουδούσαν, παρηγορώντας τους γονείς, όσο βέβαια μπορούσαν, αφού, "ο ζωντανός ο χωρισμός παρηγοριά δεν έχει":

"Αλησμονώ και χαίρομαι,
θυμάμαι και λυπάμαι.
Θυμήθηκα την ξενιτιά
και θέλω να πηγαίνω.

Σύρε μάνα μ' και ζύμωσε
καθάριο παξιμάδι,
με πόνους βάλε το νερό,
με πόνο ζύμωσέ το
και με βαριαναστενάγματα
βάλε φωτιά στο φούρνο.

Άργησε φούρνε να καείς,
και συ ψωμί να γίνεις,
για να περάσει ο κυρατζής,
κι ο γιος μου ν' απομείνει".

Το ραντεβού όμως ήταν προκαθορισμένο και οι άντρες έφευγαν, αφήνοντας πίσω γυναίκες και παιδιά που δεν ήξεραν πότε θα τα ξαναδούν. Συγγενείς και φίλοι, τους ξεπρωτίζαν με πόνο, αλλά και με αισιοδοξία για μια καλύτερη ζωή.

ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ:

"Βολιούμαι μια, βολιούμαι δυο,
βολιούμαι τρεις και πέντε,
βολιούμαι να ξενιτευτώ
στα έρημα τα ξένα.

Κι όσα βουνά κι αν εδιαβώ,
όλα τα παραγγέλνω:
Βουνά μ' να μη χιονίσετε,
κάμποι μη παχνιστείτε.

'Όσο να πάω και να 'ρθω
και πίσω να γυρίσω,
βρίσκω τα χιόνια στα βουνά,
τους κάμπους παχνισμένους
και πίσω ο μαύρος γύρισα
στα έρημα τα ξένα.

Πιάνω τις ξένες αδελφές
τις ξένες παραμάνες,
πιάνω και μια παραδελφή
τα ρούχα να μου πλένει!".

Οι μάνες, οι γυναίκες και οι αδελφές, προσπαθούν να κρατήσουν την οικογένεια δεμένη. Μεγαλώνουν μόνες τα παιδιά και συντηρούν τη σπίτι και τους ηλικιωμένους με τα χρήματα που στέλνει ο ξενιτεμένος. Όταν τα δάκρυα στα μάτια στερεύουν, τραγουδούν:

"Ξενιτεμένο μου πουλί¹
και παραπονεμένο,
μωρέ ξένε μου, και παραπονεμένο.
Ν' η ξενιτιά σε χαίρεται
κι εγώ έχω τον καημό σου,
μωρέ ξένε μου, κι εγώ έχω τον καημό σου.

Τι να σου στείλω ξένε μου,
τι να σου προβοδίσω
μωρέ ξένε μου, τι να σου προβοδίσω.
Σου στέλνω μήλο σέπεται,
κυδώνι μαραγκιάζει

Τραγούδι



• μωρέ ξένε μου, κυδώνι μαραγκιάζει.

Σου στέλνω και το δάκρυ μου
σ' ένα φτενό μαντίλι
μωρέ ξένε μου, σ' ένα φτενό μαντίλι.
Το δάκρυ μου είναι καυτερό
και καίει το μαντίλι
μωρέ ξένε μου, και καίει το μαντίλι".

Η Ξενιτιά είναι δύσκολη και κρύβει πολλούς
κινδύνους. Δεν είναι λίγοι εκείνοι που δεν μπό-
ρεσαν ποτέ να γυρίσουν πίσω στα αγαπημένα
τους πρόσωπα.

"Μαύρα μου χελιδόνια,
κι άσπρα μου πουλιά,
αυτού ψηλά που πάτε
για χαμηλώσετε, χαμηλώσετε
για να σας δώσω ένα γράμμα,
άιντε και μια καλή γραφή
να πείτε στην καλή μου
να μη με καρτερεί.

Εδώ στα ξένα πούρθα επαντρεύτηκα
και πήρα μια γυναίκα της μαγίστρισσας.
Μαγεύει τα καράβια και δεν περπατούν,
εμάγεψε και μένα και δεν έρχομαι".

Ο Ξενιτεμένος νοσταλγεί τον τόπο του και
τον έχει πάντα βαθιά μέσα στην καρδιά του.
Με το νου, βρίσκεται πάντα στο χωριό του.
Όταν τα βάσανα τον καταβάλουν, φτάνει στο

σημείο να αναθεματίσει ακόμη και τη μάνα του.

"Ποιος είδε τον αμάραντο
σε τι γκρεμό φυτρώνει
δίχως δροσιά δροσίζεται,
δίχως αέρα σειέται.

Τον τρών' τα λάφια και ψοφούν,
τ' αρκούδια κι ημερεύουν.
Τον τρών' τα λάγια πρόβατα
κι αλησμονούν τ' αρνιά τους.

Να τό χε φάει κι η μάνα μου,
να μη με είχε κάνει.
Κι αν μ' έκανε τι μ' ήθελε,
κι αν μ' έχει τι με θέλει,
να περπατώ στην Ξενιτιά,
στα έρημα τα ξένα".

Τις περισσότερες φορές όμως οι Ξενιτεμένοι γύριζαν στα σπίτια και τις οικογένειές τους, έβρισκαν τα παιδιά μεγάλα και τους γονείς τους νεκρούς. Η άσβεστη ωστόσο φλόγα για τον τόπο δεν τους κρατούσε για πολύ κοντά τους. Συνήθως ξεχειμώνιαζαν στο χωριό και την άνοιξη ξεκινούσαν για το επόμενο ταξίδι. Η Ξενιτιά είναι συνυφασμένη πλέον με τον Ηπειρώτη. Το πάθος του για δημιουργία και επέκταση είχε ως αποτέλεσμα να εξαπλωθούν σε πολλά μέρη του κόσμου, δημιουργώντας παροικίες, όπου πάντα άνθιζε και ανθίζει ο Ελληνισμός. Οι μεγάλοι ευεργέτες του γένους, οι

Ξακουστοί μαστόροι της πέτρας και του ξύλου, μεγαλούργησαν, κάνοντας την Ήπειρο Ξακουστή και χιλιοτραγουδισμένη. Τα μοιρολόγια της Ξενιτιάς, με τα συγκλονιστικά λόγια, βγαίνουν μέσα από την ψυχή του Ξενιτεμένου Ηπειρώτη, τον κρατούν δεμένο με τον τόπο του, και του θυμίζουν ότι πρέπει να γυρίσει.

"Γιάννη μου το μαντίλι σου,
τι τόχεις λερωμένο.
Το λέρωσε ν' η Ξενιτιά,
τα έρημα τα ξένα.

Πέντε ποτάμια τό πλεναν
και βάψαν και τα πέντε.
Όσοι διαβάτες πέρασαν,
έβαψαν τ' άλογά τους.

Κι οι πέρδικες που θέλησαν
νερό να παν να πιούνε
και τη φωνή τους έχασαν
και βάψαν τα φτερά τους".

Βιβλιογραφία:

- "Η Ξενιτιά και το δημοτικό τραγούδι", Αλέξανδρος Μαμμόπουλος, "ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"
Ήθη και έθιμα στο Ασημοχώρι Κόνιτσας, Αριστομένη Γεωργάκη.
"ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΙΚΑ" Έκδοση "ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ".

O

Συνέχεια από το προηγούμενο

Ι καλεσμένοι έφερναν "κανίσι", δηλαδή σε ένα καλάθι είχαν κρασί, κλωστό, μπουρέκι, έναν κόκορα και ψωμί ρεβίθι. Τα φαγητά στο τραπέζι ήταν πατσάς ή καβρουμάς, κρέας με πράσο ή πατάτες, ψητά και, στο τέλος, κλωστά ή μπακλαβάδες. Οι μπάμπες στο τραπέζι δεν άφηναν τη νύφη να φάει πολύ, για να μη σχολιάσουν πώς θα... φάει και την πεθερά της. Γι' αυτό, της έβαζαν κι έτρωγε ενωρίτερα, κρυφά, για να μη μείνει νηστική. Δεν έτρωγε δε ού-



Του πρωτ.
Τιμοθέου Χρήστου

τε από το φαγητό του γαμπρού, για τον ίδιο λόγο. Έτρωγε όμως από το κανίσι των συγγενών της.

Μετά το φαγητό, και κατά τις 12 η ώρα τα μεσάνυχτα, έρχονταν τα όργανα και άρχιζαν τα νομπέτια και τα "ντολιά". Η λέξη αυτή θα πει "εντολή" που δίνει ο κουμπάρος, ο οποίος λεγόταν και "ντολίπασας", για να αρχίσουν τα ντολιά. Ο κουμπάρος άρχιζε λέγοντας: "Κύριοι συμπέθεροι, τώρα θα αρχίσουν τα ντολιά. Θα τα πείτε όλοι όπως θα σας υποδείξω εγώ. Όποιος κάνει λάθος θα τιμωρείται με άλλα τρία ποτήρια κρασί κι αν κάνει και τρίτο λάθος θα πιει άλλα τρία". Κάθε κρασί συνοδευόταν με μια ευχή, αρχής γενομένης από τους νεόνυμφους, γονείς, αδέλφια, κουμπάρους, βλάμη. Έλεγε ο κουμπάρος στην πρόποση: "Το πρώτο το κρασάκι το πίνω εις υγείαν των νεονύμφων. Να ζήσουν, να γεράσουν και ν' ασπρίσουν σαν τα ψηλά χιονισμένα βουνά κ.λπ. Το δεύτερο κρασάκι το πίνω εις υγείαν των γονέων των νεονύμφων. Να ζήσουν, να προκόψουν τα παιδιά τους και με καλούς κληρονόμους και σ' άλλα να χαρούμε. Ένας συμπέθερος κάποτε (ο Τσέτας) έκανε επίτηδες λάθος στα ντολιά και δικάστηκε από τον ντολίπασα με άλλα τρία ποτήρια κρασί. Όσοι πάλι δε ζητούσαν άδεια για να σηκώσουν τα ντολιά με τη σειρά τους, δικάζονταν κι αυτοί. Σε κάθε ποτήρι που έπιναν οι συμπέθεροι έλεγαν και το τραγούδι της αρεσκείας τους, συνοδευόμενο από τα όργανα. Ο νονός έλεγε και πολλά αστεία και οι άλλοι του τραγουδούσαν: "Το πίνει ο νούνος το κρασί, το πίνει και στράγγα δεν αφήνει". Παραλείψαμε να πούμε πως, πριν αρχίσουν τα ντολιά, οι συμπέθεροι και οι λαγκιτάδες, που έρχονταν από τις 9-10 το βράδυ, μετά το φαγητό άρχιζαν τα τρα-

Το τραπέζι το βράδυ στο σπίτι του γαμπρού



1939. Ο γάμος του Λάζου Νάσιου με τη Θεοδούλα Παπακώστα στο μέσον ο κουμπάρος Αγγελής Νούτσης.

γούδια χωρίς όργανα. Πρώτα άρχιζαν οι συμπέθεροι του γαμπρού και μετά της νύφης.

Οι μεν άρχιζαν με το τραγούδι:

Φίλοι μ' για δεν τρώτε, για δεν πίνετε,
μήνα τα φαγιά, φαγιά μας δε σας άρεσαν;
Μήνα το κρασί, κρασί μας δε σας άρεσε;
Έχουμε καλούς γειτόνους και τ' αλλάζουμε.

Οι δε άλλοι απαντούσαν:

Δεν ήρθαμαν για φάι, για πιά, συμπέθεροι
κι ούτε για το κρασί σας.
Μας είπαν γάμος γίνεται
κι ήρθαμαν να ευχηθούμε.
Να μας προκόψουν τα παιδιά
και σ' άλλα να χαρούμε.

Ο γάμος τελείωνε τη Δευτέρα το πρωί και μέχρι τις 10 η ώρα. Το απόγευμα της Δευτέρας η μάνα της νύφης μαζί με λίγους συγγενείς πήγαιναν με λαγγίτες, να ευχηθούν στο γαμπρό, γιατί η ίδια δεν πήγαινε το βράδυ στο τραπέζι. Την Τετάρτη το πρωί, η νύφη έπαιρνε δυο αγόρια (όχι ορφανά) και με το γκιούμι δεμένο με σταυρό και με τις κάνουρες με τα φλουριά και τα τσιντσφίλια, πήγαινε στη βρύση για νερό και, ενώ τα παιδιά εύχονταν, η νύφη τους έριχνε παράδες στη μικρή στέρνα της βρύσης που πότιζαν τα ζώα. Επιστρέφοντας στο σπίτι, ο γαμπρός και τα πεθερικά κερνούσαν τα παιδιά. Τη Δευτέρα, την Τρίτη και την Τετάρτη, η νιόνυμη ξεκουραζόταν. Γι' αυτό και λέει η παροιμία: "Μην κάθεσαι σαν τη νύφη της Δευτέρας". Η νύφη δεν πήγαινε στους γονείς της, ούτε και ο γαμπρός, αλλά περίμεναν την Πέμπτη το βράδυ που θα γινόταν τα "πιστρόφια" (εκ του επιστρέφω), δηλ. το τραπέζι που γινόταν τώρα στα πεθερικά του γαμπρού. Ακολουθούνταν η ίδια διαδικα-

σία, όπως και την Κυριακή το βράδυ, στο σπίτι του γαμπρού, με κανίσια, όργανα, ντολιά, κ.λπ. Φεύγοντας από τα πιστρόφια το πρωί οι νιόνυμφοι έπαιρναν μαζί τους έναν κόκορα και μια κότα.

Ο γάμος στο χωριό λεγόταν και "χαρά", διότι με τους χορούς και τα τραγούδια έφευγαν όλοι από τις πίκρες και τα βάσανα. Το ότι η νύφη θα έφευγε από το σπίτι και το μαχαλά, αυτό δημιουργούσε συγκίνηση με τα ειδικά τραγούδια. Πολύ περισσότερο δε, όταν πήγαινε σε ξένο χωριό, όπως συνέβαινε με τις μεγαλοκόρες ή με εκείνες που είχαν κάποιο ελάττωμα. Σήμερα που επικρατεί το πνεύμα του νεωτερισμού και της καταναλωτικής κοινωνίας, σήμερα που οι κάτοικοι των χωριών καταβροχθίζονται από τους Μινώταυρους των πόλεων, ας περισώσουμε όσο μπορούμε τα παλιά έθιμα των προγόνων μας.

Επειδή δεν είναι δυνατόν να γραφούν όλα τα τραγούδια του γάμου στο παρόν άρθρο, αναφέρω μερικά ενδεικτικά. Όταν ξεκινούν για τη νύφη: "Προς πού κίνησαν το δρόμο". Όταν πλησιάζουν στο σπίτι: "Ξύπνα μπιρμπιλομάτα μου κι ήρθα στο μαχαλά σου", "Κούπα, κούπα μπιρμπιλένια", "Κάτω στην Αγια-Μαρίνα", "Σταθείτε, παλικάρια, σταματήσετε", "Κάτω στο Δαφνοπόταμο", "Τρέμει ο ήλιος βασιλεύει, συμπεθέροι θέλουν νύφη". Στο τραπέζι: "Με τούτην ασημόκουπα θέλω να πιω πέντ' έξι", "Πίνετε να πίνουμε μωρέ παιδιά", κλπ. Τα τραγούδια αυτά ήταν για ομαδικό τραγούδι. Στα ντολιά όμως ο κάθε συμπέθερος έλεγε της αρεσκείας του.

Αυτά, αγαπητοί χωριανοί, και σ' άλλα να χαρούμε...

Οι Γιαννουλαίοι

Του πρωτ. Τιμοθέου Χρήστου

Οι Γιαννουλαίοι είναι μια οικογένεια που προέρχεται από τα πιο μεγάλα "τζάκια" του χωριού, πρώτη στα γρόσια, πρώτη και στα γράμματα.

Κύριος κορμός της οικογένειας ήταν ο Γιαννούλης, μεγάλος έμπορος, και συνεχίστηκε με το γιο του Βασιλάκη, ο οποίος κράτησε και το σπίτι. Γενάρχης όμως της οικογένειας αυτής ήταν ο Γιάννης, ο οποίος είχε γιο το Γιώτη (Παναγιώτη). Ο Γιαννούλης πήρε το όνομα του Γιάννη. Οι παλαιότεροι Γιαννουλαίοι είχαν το επίθετο Γιώτης. Το σóι αυτό ανέδειξε τους δύο παραπάνω εμπόρους, δυο λαϊκούς αγιογράφους, τον Παύλο και Ανέστη Γιαννούλη, τον Ταγματάρχη του Ελληνικού Στρατού Αγγελή, τους γιατρούς Αθανάσιο και Παντελή, το στρατηγό Σπυρίδωνα, και το δάσκαλο Σωτήρη.

Ο Γιαννούλης και ο Βασιλάκης με το εμπόριο που εξασκούσαν ήταν επόμενο να δημιουργήσουν και προστριβές με τα βερεσέδια και το νόμιμο τόκο 10% που έβαζαν στην καθυστέρηση της εξόφλησης, αφού στη Γερμανική Κατοχή είχαν ισοπεδωθεί όλοι οικονομικώς. Στο μπακάλικο, το οποίο είχε μια εξωτερική ταμπέλα με μια ζυγαριά κι έγραφε "Η ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ", πουλούσαν τσαρούχια, πόχες, βδέλλες, κρέας, σιτάρι, ταμπάκο, χτένια και όλα τα είδη του παντοπωλείου. Δεν επαναπαύνταν όμως μόνο στο μπακάλικο (εργαστήρι). Έραβαν τσιπούνια, φλοκάτες, κουτούσια, παράλληλα έκαναν τους

Ο Γιαννούλης και η σύζυγός του Ευφροσύνη.



χασάπηδες και πωλούσαν μέλι από το μελισσομάντρι τους, είχαν το ρακοκάζανο, διαχειρίζονταν την ξυλεία του βουνού και συμμετείχαν στα κοινά ως εκκλησιαστικοί επίτροποι, στο Σχολείο και την Κοινότητα. Σύμφωνα με μαρτυρία του μακαριστού π. Δημ. Τάτση, ο Βασιλάκης είχε φτάσει μέχρι την Πόλη για έρανο για την ανέγερση της εκκλησίας της Παναγίας και του σχολείου.

Στα απομνημονεύματά του ο Βασιλάκης αναφέρει ότι τον πρόδωσαν, τον λήστεψαν και πως μοίρασε την πατρική περιουσία στους αδελφούς του. Για τη μεταφορά των εμπορευμάτων του νοίκιαζε τα μουλάρια των βοσκών και με-

ρικοί χωριανοί ισχυρίζονταν πως δεν πλήρωναν καλά τους βοσκούς, γι' αυτό κι εκείνοι πήγαιναν τη νύχτα και τους λήστευαν. Όμως τα μεγάλα τζάκια δέχονται, όπως και τα ψηλά βουνά, πρώτα τον ήλιο, αλλά πρώτα και το χιόνι...

Οι Γιαννουλαίοι πήραν καλές γυναίκες από καλές οικογένειες, όπως και δώσανε νύφες σε καλές οικογένειες. Ο Γιαννούλης παντρεύτηκε την κόρη του Κωσταντή Δόση, Ευφροσύνη, ο Βασιλάκης την κόρη του μεγάλου δάσκαλου Χριστόδουλου Πανταζή, ενώ ο πατέρας του Βασίλη του γιατρού παντρεύτηκε την κόρη του Γιαννούλη, Ασημούλα. Ο πατέρας του παπού μου, Αδάμος, παντρεύτηκε την αδελφή του Γιαννούλη, Δέσπω, η οπία, σαν φτωχότερη συγγενής, όταν ψώνιζε στο μπακάλικο, της χάριζε μερικά η Γιαννουλαίνα. Όμως ο Γιαννούλης, σαν έμπορος που ήταν, της έλεγε: "Όταν δίνεις, να δίνεις χωρίς να το ξέρω εγώ".

Οι Στεργαίοι, με το Γιαννούλη και Βασιλάκη, λόγω του εμπορίου, είχαν... χασμηλίκια μεταξύ τους. Γι' αυτό και ο Αριστείδης Στεργίου έλεγε: "Δε δίνω ούτε τη Ζαφείρω μου (το σκυλί) για νύφη στους Γιαννουλαίους". Υστερά όμως πάντρεψε το καλύτερο κορίτσι του, τη Γεωργίτσα, στους Γιαννουλαίους, διότι, όπως λέει και η παροιμία: "άμα θέλει η νύφη κι' ο γαμπρός, τύφλα να 'χει ο πεθερός".

Άξιος συνεχιστής του έργου των παππούδων του σήμερα είναι ο δραστήριος πρόεδρος του Συλλόγου Ασημοχωριτών Αθηνών, Βασίλειος Π. Γιαννούλης.

Η ζωή του χωριού τα παλιότερα χρόνια

Μολογάει ο Μάνθος Νάσιου

Καταγραφή - Φωτογραφίες: Δημ. Γ. Γεωργάκη

Hζωή στο χωριό τα παλιότερα χρόνια ήταν πολύ διαφορετική απ' ό,τι είναι σήμερα. Ήταν σκληρή, είχε δυσκολίες, είχε στερήσεις, αλλά ήταν απλή και όμορφη. Το χωριό ήταν γιομάτο κόσμο και οι άνθρωποι δουλευαν σαν τις μέλισσες. Είχαν όλοι τον ίδιο σκοπό, τα ίδια πράγματα, τα ίδια όνειρα και κανένας δε φθονούσε τον άλλον για κάτι ανώτερο, αφού δεν υπήρχε. Είχαν τα χωράφια τους, τα ζωντανά τους, που μπορεί να μην ήταν πολλά, αλλά δόξαζαν το Θεό γιατί είχαν να φάνε, κι αυτό τους έφτανε.

Οι πιο πολλοί άνδρες του χωριού ήταν ταξιδεμένοι. Όμως, οι γυναίκες, που έμεναν

πίσω, κρατούσαν τα σπίτια αντάξια, δουλεύοντας σκληρά και ασταμάτητα. Τα αγόρια, μετά το σχολείο, αν δεν μπορούσαν οι πατεράδες τους να τα πάρουν στο ταξίδι, έμεναν κι αυτά στο χωριό, καθώς και τα κορίτσια, τα οποία δουλεύευαν κοντά στις μανάδες τους. Και δουλειά μέρα - νύχτα. Τη μέρα στο χωράφι ή στο λόγγο για ξύλα, για κλαδί ή για χορτάρι, και το βράδυ στις δουλειές του σπιτιού και στα νυχτέρια. Κι όμως, ο κόσμος δε βαρυγκωμούσε. Ήταν χαρούμενος.

Το χωριό μας, παρ' όλο που ήταν πάντα μικρό και φτωχό, τα έβγαζε πέρα μόνο του. Είχε όλα τα καλά. Λίγα πράγματα φέρναμε από κάτω. Και ήταν όλα βγαλμένα από τα χωράφια μας. Είχαμε, μάλιστα, όλα τα μέσα για να

μπορούμε να εξυπηρετούμε τις ανάγκες μας, όπως παράδειγμα, τους μύλους για άλεσμα του σιταριού και μάλιστα δι το Γιαννουλαίικο και το Χρησταϊίκο. Λένε ότι παλιότερα υπήρχαν και άλλοι μύλοι, της Γαβρίλαινας στο λόκο το μικρό, και του Κώστα Παντακάτω από τους κήπους.

Κάθε χρόνο, τα σπίτια του χωριού ήταν σαν τις "κρίνες". Τα αμπάρια τους ήταν γιομάτα: το ένα μάτι με τάρι και το άλλο με βρίζα ή κριθάρια τα ράφια και τα σταλίκια στο ταβάνι ήταν φορτωμένα με κολοκύθια, σιούμκες και παστουρμάδες. Έρχονταν οι πατεράδες μας και εύρισκαν το σπίτι "κρίνα". Εύρισκαν τα φαγητά, το καλαμπόκι, το βούτυρο, τη ούρδα, την αρμιά, το κρασί, το τσουρό, κ.ά., κι εκείνοι, με τη φτώχεια που υπήρχε, το μόνο που έφερναν από το ταξίδι ήταν καμιά κόφα λάδι που κι αυτό το κρατούσαμε για το



Ο Μάνθος Νάσιου στην ογνίστα του σπιτιού του στους μπίζει το αλάτι στην πέτρινη τζιούμα.



Το κάθε σπίτι είχε το φούρνο του.



Το βγάλσιμο του βουτύρου με τη ντομπουλίτσα.

ντήλι, κάνα ζευγάρι παπούτσια και καμιά τσε-
πέλα σύκα... Αυτά ήταν όλα. Και να σκεφτείς,
έρχονταν τα Χριστούγεννα και έφευγαν το
Πάσχα.

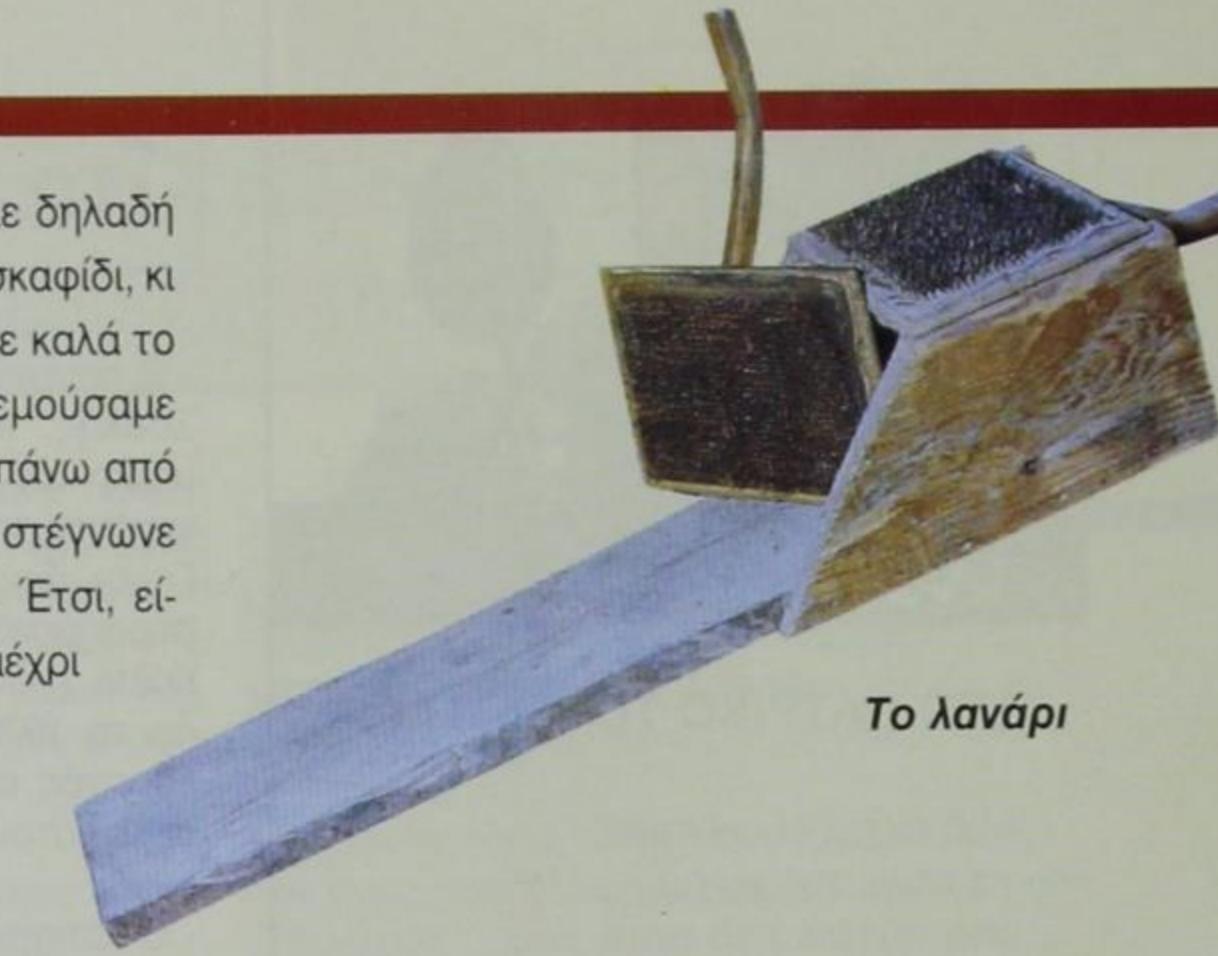
Το κάθε σπίτι είχε το βίος του.
Άλλος είχε το μουλάρι, άλλος είχε το
γομάρι, την αγελάδα, και από καμιά
δεκαπενταριά γιδοπρόβατα ο καθέ-
νας. Πέρα απ' αυτά, είχαμε και όλα τα
απαραίτητα μέσα για τις ανάγκες του
σπιτιού και του χωραφιού, όπως τον
πέτρινο φούρνο, το σιάτσι (γάστρα)
για το ψήσιμο της πίτας, την ντο-
μπουλίτσα για το βούτυρο, το χειρό-
μυλό για τον κοφτό (μπλιγούρι), τις
τζιούμες για το αλάτι (έργα του Μή-
τρου Τσεπέλη), το τσικρίκι, το λανάρι
και τη ρόκα για το μαλλί, το ψητάρι
για το ψήσιμο του καφέ, ενώ για το
χωράφι, το αλέτρι, τη σβάρνα, το δι-
κέλι, το τσαπί και άλλα.

Το φθινόπωρο, το κάθε σπίτι έσφα-
ζε από ένα-δύο σφαχτά, είτε γίδια, εί-
τε πρόβατα, και έφτιαχναν παστούρ-

μά. Παστώναμε δηλαδή το κρέας στο σκαφίδι, κι αφού το έπιανε καλά το αλάτι, το κρεμούσαμε στα σταλίκια, πάνω από το τζάκι, και στέγνωνε με τον καπνό. Έτσι, είχαμε κρέας μέχρι τον Δεκαπενταύγουστο.

Αυτή ήταν η ζωή του χωριού εκείνα τα χρόνια! Με τον αγώνα μας, με τη μπομπότα μας, αλλά και με τα γλέντια μας. Τι γλέντια κάναμε τότε... Μπορεί να είχαμε φτώχια, αλλά δεν μας έλειπε το τραγούδι και ο χορός. Κι αυτό, γιατί είχαμε αγάπη και γαλήνη. Σήμερα, που τάχουμε όλα,

μας τρώει το άγχος και η κακία. Γι' αυτό και ξεχάσαμε να τραγουδάμε...



Το λανάρι

Το τσικρίκι.
Φωτ. Βασ. Π. Γιαννούλη

από τη συλλογή της κας Λέλας Γκογκώνη.



Το γνέσιμο με τη ρόκα (γερόντισσα Ηπειρώτισσα).



ΠΟΙΗΣΗ

ΣΤΟ ΠΑΤΡΙΚΟ ΤΟ ΣΠΙΤΙ ΜΟΥ

Μια μέρα εξεκίνησα
να πάω στο χωριό
στο πατρικό το σπίτι μου
που είναι μοναχό.

Μα όταν έφτασα εκεί<sup>του λέω "καλημέρα",
μέσ' την αυλή του κάθισα
και πιάσαμε κουβέντα.</sup>

-Σπιτάκι μου πώς τα περνάς
σαν είσαι μοναχό σου,
που φεύγουνε οι άνθρωποι
δεν είναι στο πλευρό σου;

-Οι άνθρωποι κι αν φεύγουνε
πάλι εδώ θα 'ρθούνε,
το καλοκαίρι με χαρά^{κοντά μου για να ζούνε.}

Κλείνω τις πόρτες μου σφιχτά,
παράθυρα κλεισμένα,
το καλοκαίρι έρχονται
πάλι κοντά σε μένα

Αριάδνη Πανέτα
(Λαϊκή ποιήτρια
από τα Λεπιανά Άρτας)



Ένα νέο Πανηπειρωτικό έντυπο κυκλοφόρησε πρόσφατα με την επωνυμία «ΠΥΡΡΟΣ». Πρόκειται για 16σέλιδη Εφημερίδα - Περιοδικό των Ηπειρωτών της Διασποράς, όπως τίτλοφορείται, και εκδίδεται κάθε δύο μήνες από τον Ηπειρώτη δημοσιογράφο **Ανδρέα Ρίζο**.

Ήδη κυκλοφορεί το δεύτερο τεύχος (Δεκέμβριος 2000 - Ιανουάριος 2001). Από την πρώτη εντύπωση φαίνεται πως πρόκειται για ένα αξιόλογο έντυπο και όπως μας τόνισε ο κ. Ρίζος σε συνομιλία που είχαμε μαζί του, φιλοδοξεί να καλύψει τις δραστηριότητες των φορέων της Ηπειρωτικής Διασποράς (Συλλόγους και Αδελφότητες) σε όλον τον κόσμο.

Ευχόμαστε στον συμπατριώτη μας κάθε επιτυχία προς το καλό της Ηπείρου και των Αποδήμων. Η διεύθυνση της εφημερίδας είναι Οικονόμου 32, Αθήνα, τηλ. 8233830, fax: 8238468.

Στα ίχνη του παππού μου του ξυλουργού

Του Αλέξανδρου Νικολάου

Ο αείμνηστος Δημήτριος Σούλης, παλιός καλλιτέχνης μαραγκός από τη Βούρμπιανη, είχε παντρευτεί την Ασημοχωρίτισσα Ευθυμία Χρ. Γιώτη. Ένα απόγευμα συζητούσαμε για τα περασμένα και τη ζωή στο Ασημοχώρι τα παλιά χρόνια. Στη συζήτηση μου ανέφερε, ότι το 1926 βρέθηκε να εργάζεται ως ξυλουργός στην Τήνο, με το συνεργείο του αείμνηστου παππού μου Βασιλείου Νικολάου.

Ο παππούς μου είχε αναλάβει εργολαβικά με άλλους Ασημοχωρίτες ξυλουργούς την κατασκευή των στασιδιών στον Ιερό Ναό της Ευαγγελίστριας της Τήνου. Το πώς βρέθηκαν εκείνη την εποχή Ασημοχωρίτες στην Τήνο, είναι άγνωστο.

Έμεινα έκπληκτος από τη διήγηση αυτή. Αισθάνθηκα απερίγραπτη χαρά και περηφάνια για τον παππού μου Βασίλη. Γεννήθηκε τότε μέσα μου η επιθυμία να επισκεφθώ την Τήνο και τον μεγαλοπρεπή Ναό της, να προσκυνήσω την Αγία Εικόνα της Παναγίας και να θαυμάσω το έργο του παππού μου. Τα χρόνια όμως περνούσαν χωρίς να μπορώ να πραγματοποιήσω το ταξίδι μου, ώσπου, τον Ιούλιο που μας πέρασε, η Παναγία με αξίωσε να την επισκεφθώ στο

ιερό νησί της. Μόλις κατέβηκα από το καράβι, πλημμυρισμένος από βαθιά συγκίνηση, πήρα αμέσως το δρόμο προς τον Ιερό Ναό. Πλησιάζοντας, έμεινα έκθαμβος από το άριστο οικοδομικό έργο τέχνης που ορθώνονταν μπροστά μου. Μπήκα μέσα, ασπάστηκα ευλαβικά την αγία Εικόνα της Ευαγγελίστριας και προχώρησα στο εσωτερικό του Ναού. Στάθηκα μπροστά στα στασίδια και αισθάνθηκα μεγάλο ενθουσιασμό και συγκίνηση αντικρίζοντας το θαυμάσιο έργο του παππού μου. Η τελειότητα της κατασκευής, τα διάφορα σκαλίσματα που έχουν τα στασίδια στην πλάτη τους και μπροστά, εκεί που στηρίζουν τα χέρια τους οι καθήμενοι, είναι κάτι το αξιοθαύμαστο για την εποχή που κατασκευάστηκαν.

Τελειώνοντας την επίσκεψή μου στο Ναό, πήγα στα γραφεία του Ιδρύματος της Ευαγγελίστριας για να ρωτήσω αν υπάρχουν στοιχεία της κατασκευής των στασιδιών, αλλά μου είπαν ότι, λόγω της παλαιότητας του έργου, δεν υπάρχουν. Όμως, ρωτώντας διάφορους ηλικιωμένους κατοίκους του νησιού, με διαβεβαίωσαν ότι πράγματι εργάστηκαν Ηπειρώτες ξυλουργοί στο Ναό της Παναγίας...

ΜΝΗΜΕΣ ΠΟΥ ΣΥΓΚΙΝΟΥΝ

25η Μαρτίου του έτους 1961. Κατάθεση στεφάνου σε μνήμα άγνωστου στρατιώτη στον Άγιο Νικόλαο, από τον τότε πρόεδρο της Κοινότητας Ασημοχωρίου, Σπύρο Β. Στεργίου, με την τιμητική παρουσία των μαθητών του Δημοτικού Σχολείου και πολλών

Ασημοχωριτών. (Δάσκαλος ήταν τότε ο αξέχαστος Απόστολος Τζάφος).

Τα λόγια που εκφώνησε ο πρόεδρος εκείνη την ημέρα είναι τα εξής: "Αθάνατοι ηρωικοί νεκροί, εσείς που πέσατε διά την δόξαν και το μεγαλείον της πατρίδος, η Κοινότητα Ασημοχωρίου καταθέτει το στεφάνι αυτό εις ένδειξην τιμής και ευγνωμοσύνης. Αιώνια σας η μνήμη αξιομακάριστοι νεκροί".



Στη φωτογραφία ο πρόεδρος Σπ. Στεργίου, καταθέτων στεφάνι, και οι μαθητές Αλίκη Νάτση, Χρυσάνθη Μπακοπούλου, Δημήτρης Γεωργάκης (σημαιοφόρος), Νικηφόρος Στεργίου, κ.ά.

Φωτ. Σπ. Β. Στεργίου

3 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1973. Το χιόνι έχει φτάσει τους 65 πόντους και συνεχίζεται η πτώση του αδιάκοπα. Οι δρόμοι είναι άκοποι. Ποιος να περπατήσει; Δύο κούκοι στον κάτω μαχαλά και άλλος ένας στον πάνω. Κάποια στιγμή ακούγονται περπατήματα. Είναι η Ανδρονίκη Νούτση που μας φωνάζει για να δει αν είμαστε στη ζωή ή όχι. Αφού βεβαιώνεται πως ζούμε μας προσκαλεί στο σπίτι της για να τα πούμε λίγο, για να περάσει η ώρα μια και το χειμώνα η νύχτα είναι χρόνος και δεν περνάει εύκολα.

Στο σπίτι είναι κάμποσοι. Τρεις οι νοικοκυράιοι, ένας ο Γιώργος Κ. Γεωργάκης με τη γυναίκα του Πολυξένη, η Ελένη Χολέβα κι εγώ με τη γυναίκα μου. Η βάτρα της Νίκης γιόμωσε. 8 νομάτοι για ένα σπίτι δεν είναι συνθισμένο φαινόμενο στους τωρινούς καιρούς του χωριού μας. Είναι ο μισός μαχαλάς.

Η Νίκη μας υποδέχτηκε λέγοντας.

-Χαθήκαταν, κλειστήκαταν μέσα και δεν ακούγεστε ντιπ...

Το κλίμα στο σπίτι είναι ζεστό και αυτοί που βρίσκονται μέσα έχουν μια άσβεστη διάθεση για κουβέντες. Η Νίκη ασύγητη μας κέρασε τσίπουρο, τσακισμένες κάχτες και καθαρισμένα μήλα. Μόλις είδα τις κάχτες κατατσακισμένες ήρθε στο μυαλό μου και το κουβεντιάσαμε, ένα παλιό και εύθυμο περιστατικό. Τότε τους παλιούς καιρούς, όταν η φλοξενία ήταν ευλογημένη γιατί δεν ήταν προσποιητή και ψεύτικη, αλλά πηγαία και αυθόρυμη, οι μπάμπες συνήθιζαν να δίνουν στους επισκέπτες κατά την αναχώρησή τους από το σπίτι κάμποσες κάχτες λέγοντας τούτο τον λόγο - τον καθαρό, τον αυθόρυμη, την ολόθερμη ευχή:

-Πάρε για μου κάχτες, πάρε για να πας τσακίζοντας...

Πολλά ακούστηκαν εκείνη τη βραδιά από όλους μας. Εγώ όμως εύρισκα περισσότερη ικανοποίηση κουβεντιάζοντας με την μπάμπω Μάν-



Η αείμνηστη γερόντισσα Αθηνά Νούτση. Φωτ. Δημ. Γ. Γεωργάκη.

Ντοπιολαλήματα

Συνομιλία με την Αθηνά Νούτση

Του πρωτ. Διονυσίου Τάτση

-Τί τραβήξαταν εσείς τότε! Εσύ μια στάλα παιδί, βιζαστάρικο και σε θρέφαμαν με ζουμί από κονσέρβες και νερό με ζάχαρη. Και έγινες μια χαρά παιδί. Ήτανε από το Θεό γραμμένο να γενεις. Τίποτα δεν έπαθες, Τράνεψες, γίνηκες γκοτζάμ παιδί και τώρα παντρεύτηκες και...

-Όταν θα γίνεις παπάς εμένα να μου δίνεις λειτουργίες γιατί σε κρατούσα στην αγκαλιά μου όταν ήσουν μικρός και με λέρωνες, και με κλωτσούσες και...

-Μπάμπω, έχεις κανένα κόμπο; Πού τον έχεις παραχωμένο; Για πες μου. Δε θα μαρτυρήσω σε κανέναν. Εγώ θα το ξέρω, εσύ και όλο το χωριό...

-Τώρα γιας μου, τι ανάγκη έχουμε; Μας δίνουνε την ΟΛΓΑ (είναι η σύνταξη του ΟΓΑ) και έτσι περνάμε καλά. Έχω κάμποσες δεκάρες στον κόρφο μου, τι να κάνω; Για να τα βρούνε τότε και να τα δώκουν σε σένα τον παπά που θα με διαβάσει...

-Κάποτε, γιας μου, ήμασταν στο Βόλο. Άντρες ήταν κάμποσοι αντάμα μας. Πηγαίναμεν για να μπούμε σε μια μεγάλη βάρκα να πρεβατήσουμε στη θάλασσα. Ακούω για λίγο να μου φωνάζει κάποιος άντρας.

-Μαντάμ, μαντάμ...

Πού την ξέρει τη Μαντάμω μας ο Ξεπατωμάρης; Αυτή είναι στο χωριό. Απορούσα και είπα στους άντρες να μου εξηγήσουνε. Εγώ δεν είχα καταλάβει ότι φώναζε εμένα. Πού να ξέρω γιε μου;...

Αλλά η ώρα είχε περάσει πολύ. Η μπάμπω, η συμπαθέστατη συμπεθέρα μου, άρχισε να νυστάζει και να καμαρώνει... Οι τσακισμένες κάχτες είχανε σωθεί. Φώναξα της Νίκης να μου δώσει δυο ακόμη για να πάμε στο σπίτι τσακίζοντας.

-Καληνύχτα...

(Το παραπάνω κείμενο αφιέρωσε στις 18-12-73 ο π. Διονύσιος Τάτσης (λαϊκός τότε) στο φίλο του Δημ. Γ. Γεωργάκη, ο οποίος και διασώζει).

ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΣΥΝΤΑΓΕΣ

Συνταγή Σοφίας Διομ. Στεργίου

1 κουταλιά της σούπας βούτυρο
Αλάτι

Εκτέλεση:

Βράζουμε τη συκωταριά για αρκετή ώρα μέχρι να βράσει καλά. Τη σουρώνουμε και τη λιανίζουμε σε μικρά-μικρά κομμάτια. Τρίβουμε το κρεμμύδι ψιλοκομμένο στον τρίφτη και το καβουρδίζουμε με το βούτυρο σ' ένα τηγάνι, για λίγα λεπτά. Στη

συνέχεια προσθέτουμε τα κομμάτια της συκωταριάς και τα καβουρδίζουμε για λίγο ακόμη. Όλα μαζί τα ρίχνουμε στο ζωμό που έβρασε η συκωταριά μαζί και το ρύζι. Βράζουμε για περίπου 10 λεπτά, έτσι ώστε το ρύζι να πυχτώσει, αλλά να μείνει σπιρωτό. Σερβίρουμε πασπαλίζοντας με μαυροπίπερο.

(Το φαγητό αυτό το έφτιαχναν παλιά στους γάμους).



Καβρουμάς

Υλικά:
Μισό κιλό ρύζι
1 μέτριο κρεμμύδι
1 συκωταριά από αρνί ή κατσίκι

Ο Ν. ΧΑΜΜΟΝΤ ΣΤΗΝ ΕΠΑΡΧΙΑ ΜΑΣ ΤΟ 1935

Επιμέλεια: Χαρ. Γκούτος

Oδόμος από την Κόνιτσα μες' από την Κορυτσά μέχρι τη Μακεδονία είναι μακρός και αρκετά δυσχερής. Ένας πιο σύντομος δρόμος οδηγεί από την Κόνιτσα μέχρι την Καστοριά μες' από τα βουνά, πουύναι μεταξύ Γράμμου και Πίνδου· αυτός διαρκεί δυο μέρες το καλοκαίρι ή το χειμώνα και συνήθως χρησιμοποιείται σ' όλη τη διάρκεια του χειμώνος. Κτυπώντας στα βόρεια από την Κόνιτσα, πέρασα μες' από πρόποδες βουνών, δασωμένων με βαλανιδόθαμνους και λίγες μεγάλες βαλανιδιές, μέχρι το Χάνι Κοκλιούς σε δυο ώρες. Από το Χάνι, όπου ακμάζουν αμπέλια και οπωροφόρα δέντρα, ρίχτηκα στον πυθμένα του Σαραντάπορου κι ακολούθησα τον πυθμένα ή τις όχθες του ποταμού επί τρεις ώρες μέχρι ένα σημείο κάτω από την Πυρσόγιανη. Εδώ αναφέρθηκε, πως υπάρχουν χαλάσματα μιάς εκκλησιάς ή μοναστηριού, αλλ' όχι αρχαία ερείπια. Σιδηροσκουριά, σαν εκείνη κοντά στο Περιβόλι, αναφερόντανε στον Αμάραντο, αλλά δεν επισκέφτηκα τη θέση. Συνεχίζοντας πάνω στον ποταμοπυθμένα ανέβηκα στο χωριό Ζέρμα (80 οικογένειες) έπειτ' από τέσσερις ώρες. Οι νότιες πλαγιές της κοιλάδας συντηρούν αρκετά εκτεταμένα αμπέλια και βαλανιδόθαμνους μεταξύ Χάνι Κοκλιών και Ζέρμας. Ανέβηκα πάνω από τη Ζέρμα, σε μιά οροσειρά, που διευθύνεται μες' από ένα βρόγχο του Σαραντάπορου κι έπειτα κατέβηκα μέχρι τη Χρυσή (περίπου 100 οικογένειες)· αυτό πήρε μιά και μισή ώρα. Η οροσειρά αποτελεί το σύνορο μεταξύ συγχρόνου Ηπείρου και Μακεδονίας. Και τα δυό, Ζέρμα και Χρυσή, κατοικούνται σ' όλη τη διάρκεια του χειμώνος, που το χιόνι είναι συχνά περίπου 3 πόδια βαθύ. Ένας μπαλωματής στη Ζέρμα ήταν ένας εντόπιος από τις Φιλιάτες της Ηπείρου, ο λαός της Χρυσής προβλέπει στην Καστοριά σαν πόλη αγοράς τους.

Η πλατειά κοιλάδα για πρόβατα και γουρούνια και σιτάρι καλλιεργείται στην οροσειρά μεταξύ Ζέρμας και Χρυσής. Γουρούνια φυλάσσονται σε μεγάλους αριθμούς από τα χωριά σ' αυτή την περιοχή. Τα δάση είναι κατά το πλείστον από ελάτη. Από τη Χρυσή διαπέρασα τον Σαραντάπορο κι

Ο Ν. Χάμμοντ (N. Hammont) γεννήθηκε στην Αγγλία το 1907 και υπήρξε καθηγητής και πρύτανης στο πανεπιστήμιο του Μπρίστολ. Στο πλαίσιο των ερευνών του για την αρχαία Ήπειρο, επισκέφθηκε την επαρχία Κονίτσης το 1935. Ο ίδιος αναφέρει στον πρόλογο του βιβλίου του "Ηπειρος", που εκδόθηκε στην αγγλική το 1967, και τα εξής: "Δεν μπορούσε κανείς να μου έχει δώσει μεγαλύτερη αγάπη και φιλοφρονέστερη φιλοξενία από εκείνη των Ηπειρωτών επ' αμφοτέρων των πλευρών των ελληνοαλβανικών συνόρων". Τα τρία πρώτα από τα πέντε μέρη αυτού του βιβλίου μεταφράσθηκαν από τον Αθ. Γιάγκα και εκδόθηκαν το 1971 από την "Ηπειρωτική Βιβλιοθήκη". Εδώ παρουσιάζομε τα χωρία αυτής της έκδοσης που αφορούν στην περιοχή μας και έχουν γενικότερο ενδιαφέρον (σελ. 106 - 107 και 96 του Β' τόμου).



Το Κεράσοβο

ανέβηκα επάνω μες' από δάσος βαλανιδιάς, έλατου και τελικά, πεύκης μέχρι τη ράχη πάνω από την Κοτύλη σε τέσσερις ώρες (...). Ολόκληρο το ταξείδι από Κόνιτσα μέχρι Καστοριά μού πήρε είκοσι και μισή ώρες με ωραίο καιρό του Ιουλίου μέσα στο 1935. Τ' αξιοσημείωτα χαρακτηριστικά του περάσματος είναι ότι τα χωριά και στη μιά και στην άλλη πλευρά κατοικούνται κατά τη διάρκεια του χειμώνος κι ο δρόμος είναι συνήθως ανοιχτός (...).

Κατά τη διάρκεια του πολέμου ξόδεψα πολλούς μήνες μέσα στα Κατσανοχώρια και στα χωριά προς τ' ανατολικά τους μέχρι τα Γρεβενά. Η εντύπωση, που είχα σχηματίσει το 1935, επιβεβαιώθηκε πλήρως. Υπάρχει κάποια επιγαμία μεταξύ αυτών των Μακεδονικών χωριών κι εκείνων στη γειτονιά της Κόνιτσας και στο Ζαγόρι κι υπάρχουν ομοιότητες στις συνήθειες και στην ενδυμασία. Τα στους λόφους χωριά και στις δυό πλευρές της Πίνδου τείνουν να γίνουν υπερπληθυσμιακά, γιατί οι φυσικοί πόροι της περιφερείας των είναι περιορισμένοι. Πολλοί από τους άνδρες των πηγαίνουν κτίστες προς τις πόλεις της Ελλά-

δος ή υπερπόντιοι μετανάστες χρησίμευαν για να πηγαίνουν σε μεγάλους αριθμούς στις Ηνωμένες Πολιτείες στον καιρό που η είσοδος ήταν λιγότερο δύσκολη απ' ότι υπήρξε στις τελευταίες δεκαετίες. Ο Κ. Δ. Στεργιόπουλος έχει δώσει έμφαση στις στενές συγγένειες μεταξύ αυτών των χωριών κι έχει εκφράσει τη γνώμη πως οι κάτοικοί τους ανήκουν στην ίδια φυλετική ομάδα· κι ο Λ. Κεραμόπουλος δημοσίευσε ότι οι ενδυμασίες των χωρικών γυναικών είναι ίδιες στην Κόνιτσα και στην εβδομαδιαία αγορά του Τσοτολίου. ("Αφιέρωμα εις Κ. Άμαντον" 295 αρ. 1, σχολιασμένο στον Κ. Στεργιόπουλο).

Προχωρώντας βορειοδυτικά από τη Σαμαρίνα, πήγα στο Κεράσοβο, πουύναι σε μιά όχθη του Σαραντάπορου, παραπόταμου του Αώου. Το Κεράσοβο μιλάει ελληνικά κι είναι στην άκρη της βλαχόφωνης ομάδος. Εδώ το σιτάρι ήταν ακόμα όρθιο στα μέσα Ιουλίου. Περπάτησα από το Κεράσοβο μες' από το Χάνι Κρυονερίου μέχρι την Κόνιτσα σ' επτάμιση ώρες ανάμεσα σε πυκνό δάσος κατά μήκος των χαμηλότερων πλαγιών του βουνού Σμόλικα.

Η ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ
ΤΟΥ ΠΡΟΞΕΝΟΥ ΤΗΣ
ΑΥΣΤΡΙΑΣ
PETROVITS
ΣΤΗΝ ΚΟΝΙΤΣΑ (1904)
ΚΑΙ Η ΨΥΧΡΟΛΟΥΣΙΑ ΤΟΥ

Του Χρήστου Γ. Ανδρεάδη
Φιλολόγου - Ιστορικού

Eίναι γνωστό το παιγνίδι που έπαιζε η Αυστρία σε βάρος της Ελλάδας, ερχόμενη σε συνεννόηση με την Ιταλία για τη διατήρηση της οθωμανικής κυριαρχίας στην Αλβανία και Ήπειρο, κάτι που ολοφάνερα αποδεικνύεται με τις συμφωνίες των δύο χωρών στις 20/12/1900 και 9/2/1901,⁽¹⁾ με απώτερο στόχο να μη διαταραχθεί η κατάσταση που επικρατούσε στα Βαλκάνια, να συνεχίσθει δηλ. η τουρκική επικράτηση σε όλον αυτό το χώρο και γενικότερα να αποφευχθεί ο διαμελισμός της Τουρκίας και οποιαδήποτε άλλη ελληνική κίνηση για την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού.

Στον ίδιο στόχο αποσκοπούσε και η συμφωνία της 29/4/1897 μεταξύ Αυστρίας και Ρωσίας στην Πετρούπολη⁽²⁾, καθιερώνοντας ένα "είδος" προστασίας των κρατών και των λαών της χερσονήσου του Αίμου, κυρίως όμως αποβλέποντας στην αποφυγή οποιασδήποτε εξεγέρσεως των υποδούλων Ελλήνων της Μακεδονίας και κατ' επέκταση της Ήπειρου.

Με βάση τις προθέσεις αυτές άλλωστε οι δύο δυνάμεις Αυστρία και Ρωσία στις 2 και 3 Οκτωβρίου του 1903 κατάρτισαν ένα πρόγραμμα διοικητικών μεταρρυθμίσεων στη Μακεδονία (το περίφημο πρόγραμμα της Mursteg),⁽³⁾ για να ανακουφίσουν τους χριστιανούς από τις τουρκικές καταπιέσεις, ένα πρόγραμμα όμως το οποίο, παρ' όλες τις καλές τους διαθέσεις, δεν πέτυχε διότι στο βάθος μεταξύ τους δεν υπήρχαν αγαθές σχέσεις, αφού καθεμιά από αυτές τις δυνάμεις υπέβλεπε την άλλη και προσπαθούσε να ικανοποιήσει τα δικά της φιλόδοξα σχέδια (η Ρωσία επιζητούσε διέξodo στο Αιγαίο υποστηρίζοντας τη Βουλγαρία⁽⁴⁾ και η Αυστρία διέξodo στην Αδριατική)⁽⁵⁾.

Γνωστό άλλωστε είναι ότι στο μακεδονικό χώρο αλώνιζαν οι ξένες προπαγάνδες (βουλγαρική και ρουμανική κυρίως και κατόπιν η αλβανική και σερβική), χρησιμοποιώντας όλα



Η θρυλική Κόνιτσα

τα μέσα, με τα οποία προσπαθούσαν ν' αποδείξουν ότι η Ελλάδα δεν έχει κανένα δικαίωμα στο χώρο αυτό διότι η γλώσσα των κατοίκων της δεν είναι ελληνική αλλά βουλγαρική, αλβανική ή και ρουμανική (βλαχική), ανάλογα με τις περιοχές, στις οποίες επικρατούσε καθένα από τα ιδιώματα αυτά, αγνοώντας ότι η γλώσσα μόνη δε μπορεί να είναι κριτήριο για την εθνική ταυτότητα ενός πληθυσμού.⁽⁶⁾

Μέσα στα πλαίσια της κινήσεως αυτής εντάσσεται και η ενέργεια του προξένου της Αυστρίας στα Ιωάννινα Petrovits, ο οποίος με την περιοδεία του στην Κόνιτσα προσπαθούσε ν' αποδείξει ότι οι κάτοικοι της περιοχής αυτής δεν είναι Έλληνες, εάν και εφόσον από την έρευνα αυτή αποδεικνύοταν ότι η πλειονότητα των κατοίκων δε μιλούσε ελληνικά. Δυστυχώς όμως γι' αυτόν, το αποτέλεσμα της προσπάθειας αυτής ήταν τελείως απελπιστικό, όπως αποδεικνύεται από το παρακάτω έγγραφο του Προξενείου Ιωαννίνων:⁽⁷⁾

"Εν Ιωαννίνοις τη 28 Μαΐου 1904
Ο εν Ιωαννίνοις Γεν. Πρόξενος της Α.Μ.
προς το επί των Εξωτερικών Β. Υπουργείον.

Κατόπιν του υπ' αριθ. 289 ε. έτους εγγράφου μου λαμβάνω την τιμήν να αναφέρω τα εξής: Ο πρώτος σταθμός του περιοδεύοντος προξένου της Αυστρίας η Κόνιτσα, όπου, άμα αφιχθείς, καθ' ας έχω θετικάς πληροφορίας, μετέβη εις το Διοικητήριον προς επίσκεψιν του Καιμακάμη, εκείθεν δ' έλαβε την εις την ελληνικήν Μητρόπολιν άγουσαν. πληροφορηθείς όμως καθ' οδόν ότι ο Μητροπολίτης Βελλάς και Κονίτσης⁽⁸⁾ ευρίσκετο εις περιοδείαν, απέστειλε το επισκεπτήριόν του εις την Μητρόπολιν.

Ο Αρχιερατικός Επίτροπος μετά του γραμματέως του Αρχιερέως μετέβησαν ευθύς εις το ξενοδοχείον, όπου ο κ. πρόξενος

είχε καταλύσει και επεσκέφθησαν αυτόν· η ομιλία περιεστράφη εις τον αριθμόν των κατοίκων και την λαλουμένη γλώσσαν· οι της Μητροπόλεως επληροφόρησαν αυτόν ότι η πλειονότης είναι χριστιανική και μόνη και κοινή γλώσσα χριστιανών και μουσουλμάνων είναι η ελληνική. Ο κ. Petrovits αγνοών ή άγνοιαν προσποιούμενος ηρώητησεν από πότε λαλείται η ελληνική ιδία παρά τοις οθωμανοίς· από αιώνων απήντησεν ο Αρχιερατικός Επίτροπος μητρική γλώσσα των Οθωμανών είναι η ελληνική και καθαρεύουσα μάλιστα ως και παρά τοις Χριστιανοίς. Είτα εζήτησε την πληροφορίαν αν υπάρχωσιν Οθωμανοί εις τα χωρία του καζά Κονίτσης· ουδείς, απεκρίθησαν· εις όλα τα χωριά κατοικούσιν Έλληνες ορθόδοξοι..."

Ο πρόξενος, όπως αναφέρεται στο έγγραφο, συνέχισε την περιοδεία του στο Λιασκοβίκιον (Λεσκοβίκι), όπου και έμεινε δύο νύχτες και από εκεί στην Πρεμετή και το Αργυρόκαστρο, για να περατώσει προφανώς το σκοπό που επιδίωκε. Δε γνωρίζουμε ποιο ήταν το συμπέρασμα των εντυπώσεών του· αν λάβουμε όμως υπόψη τα γεγονότα της Κόνιτσας, θα έπρεπε να ήταν πολύ απογοητευμένος από όσα έγιναν· και τούτο, διότι στην Κόνιτσα ο ελληνικός πληθυσμός - όσο κι αν τα γραφόμενα πιθανόν να έχουν κάποιες υπερβολές - υπερίσχυε και παντού επικρατούσε η ελληνική γλώσσα. Τούτο άλλωστε καταφαίνεται από άλλο έγγραφο του Προξενείου Ιωαννίνων που έχει ως εξής:⁽⁹⁾

"Συμπληρών το από 28 λήξαντος μηνός και υπ' αριθ. 299 έγγραφόν μου, λαμβάνω την τιμήν να αναφέρω ότι η εσπευσμένη περιοδεία του εν Ιωαννίνοις προξένου της Αυστρίας εγένετο κατ' εντολήν και ουχί προ

συνέχεια στη σελίδα 40

ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΜΑΣ

Επιμέλεια Μαρίας Ελ. Τσιλίκα

ο Όσιος Νικάνωρ Κορτίνιστας

Από το βιβλίο του π. Διονυσίου Τάτση: "ΤΟ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΝΙΚΑΝΟΡΟΣ στην επαρχία Κονίτσας"

Είναι μεγάλη τιμή για την επαρχία της Κόνιτσας να φιλοξενεί στους κόλπους της ένα μεγάλο προσκύνημα, όπως αυτό του Οσίου Νικάνορα, το οποίο βρίσκεται στο χωριό Κορτίνιστα (σημερινός Νικάνωρ). Πρόκειται για ένα πανέμορφο ξωκλήσι όπου φυλάσσεται τεμάχιο του ιερού λειψάνου του Αγίου, το οποίο θαυματουργεί καθημερινά προς δόξαν Θεού, αποτελεί αλεξιτήριο όλων των νοσημάτων και βρύει πηγές ιαμάτων για εκείνους που με πίστη προστρέχουν σ' αυτό.

Eίναι πραγματικά μεγάλη η ευλάβεια και η αγάπη των κατοίκων της περιοχής για τον Άγιο, μιας και η ιστορία έχει να τους θυμίζει πολλές επεμβάσεις του προκειμένου να τους σώσει από θανατηφόρες ασθένειες, αλλά και από δύσκολες περιστάσεις για το χωριό και την περιοχή. Όλοι οι κάτοικοι θεωρούν ότι είναι ο δικός τους Άγιος, ο Σωτήρας και Προστάτης τους. Αυτό μαρτυρεί ο λόγος και ο τρόπος με τον οποίο χτίστηκε ο ναός του Αγίου στο χωριό, γύρω στα 1816.

Την εποχή εκείνη (1815 περίπου) είχε πέσει χολέρα στην Κορτίνιστα, με αποτέλεσμα να ακολουθήσουν πολλοί θάνατοι. Οι κάτοικοι του σκορπίστηκαν σε μακρινά μέρη για να σωθούν και δεν τους πλησίαζε κανείς. Ο Άγιος όμως επενέβη εμφανιζόμενος δύο φορές στο όνειρο ενός βουκόλου (γελαδάρη), στον οποίο απεκάλυψε ότι το χωριό θα σωθεί από την ασθένεια και να ειδοποιήσει σχετικά τους χωριανούς. Εκείνοι στην αρχή δυσπίστησαν. Όταν όμως είδαν την αρρώστια να υποχωρεί, πίστεψαν στη θαυματουργική επέμβαση του Οσίου και αποφάσισαν να χτίσουν εκκλησάκι στο όνομά του. Ο Όσιος ήταν ήδη γνωστός στους Κορτινιτσιώτες γιατί πολλοί άνδρες ταξίδευαν στη Μακεδονία για οικοδομικές εργασίες και είχαν ακούσει για τη χάρη και τα θαύματά του. Έτσι λοιπόν άρχισαν να κουβαλούν τα υλικά πάνω σ' ένα ψηλό, με πέτρινη κεφαλή λόφο που είχαν επιλέξει, και όταν ήρθε η ώρα να σημαδέψουν το σχήμα του ναού, είδαν έκπληκτοι πως μια αράχνη είχε υποδείξει το σχέδιο με τον ιστό της. Ενθουσιασμένοι οι χωρικοί έχτισαν το ναό του Οσίου Νικάνορος του Θαυματουργού.

Στο ναό φυλάσσεται τεμάχιο του ιερού λειψάνου του Αγίου

το οποίο αποτελεί πηγή ιαμάτων. Μεταφέρθηκε από το μοναστήρι του Οσίου στα Γρεβενά από ένα μοναχό, ο οποίος με τη θαυματουργική επέμβαση του Αγίου ξέφυγε την καταδίωξη των Τούρκων. Οι τελευταίοι, τον καταδίωκαν γιατί προσπαθούσε να κρατήσει σταθερούς στην πίστη τους Κορτινιτσιώτες κάτω από την πίεση και τη λιότητα των Αγαρηνών. Ενώ λοιπόν τον κυνηγούσαν, ο μοναχός επικοινώνησε τη βοήθεια του Αγίου, και ενώ είχε κρυφτεί πίσω από έναν κοδέντρου, οι διώκτες του, κατά παράδοξο τρόπο, έβλεπαν τη σκιά του τρέχει και παραπλανήθηκαν, με αποτέλεσμα να τους ξεφύγει. Στη σχεια μετέφερε τμήμα του λειψάνου του Αγίου στο ναό.

Λίγα λόγια για το βίο του Οσίου:

Ο Όσιος καταγόταν από τη Θεσσαλονίκη από γονείς πλούσιους που τους διέκρινε η μεγάλη ευλάβεια, η βαθιά πίστη στο Θεό ο αγώνας για την κατάκτηση των αρετών. Τους βασάνιζε όμως έλλειψη ενός παιδιού και η επιθυμία τους να αποκτήσουν ένα ήταν μελή. Ως ευλαβείς δε που ήταν, απηγόρευαν το αίτημά τους προς τον Κύριο μέσω της ελεημοσύνης, της νηστείας, της γονυκλισίας και της μετάκρυών προσευχής και ο Κύριος ανταποκρίθηκε στο αίτημά τους. Διά Αγίου Μηνά γνωστοποίησε στη μητέρα του Μαρία ότι θα αποκτήσει ένα παιδί "που θα γίνει καθαρό δοχείο του Αγ. Πνεύματος και θα οδηγήσει στην ζωή της". Έτσι κι έγινε. Γεννήθηκε το παιδί το ονόμασαν Νικόλαο και το οποίο από μικρό διακρίθηκε για την εξηπνοή



Ο Όσιος Νικάνωρ.



Ο ναός.

ου, τη φιλομάθειά του και την ικανότητά του ση μελέτη των ιερών βιβλίων. Μεγάλωνε ακούγοντας λόγους που τρέφουν την ψυχή και συλλέγοντας όπως η μέλισσα από ταντού το καλύτερο, ενώ άρχισε να έλεγκται από το θείο έρωτα και να ποθεί το μοναχικό βίο. Σε ηλικία 20 ετών επιδίδεται σε αυστηρές νηστείες και νικά τα αχαλίνωτα πάθη της νεότητας με εγκράτεια, αγρυπνία, προσευχή και συνεχή μελέτη των Γραφών και των βίων των Αγίων.

Μετά το θάνατο των γονιών του (ήταν γότε 27 ετών) ο θείος έρως γίνεται σφοδρόγερος και η πνευματική του ζωή πιο έντονη και τιο θερμή. Γρήγορα αποκτά την ακτημοσύνη· μοιράζει όλα τα πλούτη του στους φτωχούς και ο ίδιος κείρεται μοναχός με το όνομα Νικάνωρ ενώ στη συνέχεια χειροτονείται διάκονος και έπειτα πρεσβύτερος. Η παραμονή του όμως στον κόσμο δεν τον αναπαύει. Ποθεί την ησυχία γι' αυτό παρακαλεί το Θεό να του αποκαλύψει τι πρέπει να κάνει. Ο ίδιος ο Θεός ενώρα προσευχής τού υποδεικνύει να πάει στο Καλλίστρατο Όρος των Γρεβενών, όπως κι έγινε. Κατά το πέρασμά του από τα διάφορα χωριά, εκτελεί Ιεραποστολή. Διδάσκει τους ανθρώπους, τους στερεώνει στην πίστη, τους δείχνει το δρόμο της αρετής, αλλά και θαυματουργεί. (Θεραπεύει δαιμονισμένο, αιμορροούσα και παράλυτο). Τέλος φτάνει στο Καλλίστρατο Όρος. Ερευνώντας την περιοχή βρίσκει σπήλαιο ψηλό και δυσανάβατο και "κτίζει μικράν ανάπτυσιν ανακαινίζοντας και το Μοναστήρι του Αγ. Γεωργίου". Εδώ παλεύει σώμα με σώμα με τον πονηρό. Ξίφη γυμνά, φοβέρες, θόρυβοι, λιθοβολισμοί, μετασχηματισμοί σε Αιθίοπες και κοράκια, ήταν οι πανουργίες του διαβόλου για να κλονίσουν τον Όσιο. Όμως αυτός παλεύει και βγαίνει νικητής.

Ο Όσιος ιδρύει το Μοναστήρι στη Ζάβορδα

Το Μοναστήρι στη Ζάβορδα έχτισε ο ίδιος ο Άγιος επάνω στο Κονίβο (Καλλίστρατο όρος) κατόπιν εντολής του Εσταυρωμένου Κυρίου στον οποίο ο Άγιος προσευχόταν. Δέχτηκε δηλ. την εντολή από το Χριστό να ανεβεί στην κορυφή του βουνού όπου θα έβρισκε μία εικόνα κρυμμένη στη γη και εκεί να χτίσει ναό και κελιά. Έτσι κι έγινε. Ο Άγιος βρήκε σε παλιά χαλασμένα θεμέλια, στον τόπο που του είχε υποδείξει ο Χριστός, την εικόνα του Χριστού, όπου και χτίζει ναό της Μεταμορφώσεως, παρεκκλήσια, κελιά, τραπεζαρία και οργανώνει ένα Μοναστικό Συγκρότημα, ενώ κατά τη διάρκεια της χτίσεως του Μοναστηριού δουλεύει μαζί με τους μαστόρους.

Αυτό το Μοναστήρι αποτέλεσε, σύμφωνα με μαρτυρίες, κέντρο γραμμάτων, ορμητήριο ιεραποστολής και αληθές φυτώριο πνευματικής αναγέννησης κατά την εποχή της Τουρκοκρατίας. Αργότερα δε είχε μεγάλη εθνική και πνευματική ακτινοβολία. Κοντά στο Μοναστήρι, στη μέση ενός γκρεμού, βρίσκεται η σκήτη του Οσίου, όπου ασκήθηκε.

Η Κοίμηση του Αγίου

Αυτός είναι με συντομία ο Βίος του Αγίου. Βίος αγιότητος, αγώνων, πειρασμών, κακουχιών, στερήσεων, αδιάλειπτων προσευχών, ποικίλων ευεργεσιών.

Ο Άγιος προαισθάνθηκε το τέλος του και τρεις μέρες νωρίτερα παρηγορούσε και συμβούλευε τους μαθητές του. Εκοιμήθη μία μέρα μετά την πανήγυρη του Μοναστηριού, δηλ. στις 7 Αυγούστου, αφού μετάλαβε των Αχράντων Μυστηρίων και ενταφιάστηκε στο παρεκκλήσι του Προδρόμου. Την ημέρα αυτή τιμάται και η μνήμη του Αγίου.



Το προσκύνημα του Οσίου Νικάνορα στην κορυφή του λόφου με την πέτρινη κεφαλή.

Θαύματα του Αγίου.

Ολλά είναι τα θαύματα που αναφέρονται για τον Άγιο. Σημειώνουμε ενδεικτικά ότι ο Άγιος έσωσε τα Σέρβια από τη φθοροποιό πανώλη που θέριζε τους Χριστιανούς, καθώς επίσης και την Κορτίνιστα από την πανούκλα που αφάνιζε τους κατοίκους της στα 1816 και 1818.

Αναφέρεται επίσης ότι πολλές φορές επενέβη ο Άγιος και έσωσε τα ζώα από λοιμώδεις ασθένειες που είχαν πέσει στο χωριό και τα αποδεκάτιζαν.

Όμως δεν είναι λίγες και οι μεμονωμένες περιπτώσεις στις οποίες ο Άγιος έσωσε ανθρώπους από σωματικές ή και ψυχικές ασθένειες. Στη "λίστα" των θαυμάτων του Αγίου αναφέρεται ακόμη και η σωτηρία του χωριού Καλλιθέα της Κόνιτσας από τα πυρά των Γερμανών, όταν εμφανίστηκαν σ' αυτό οι αντάρτες του ΕΛΑΣ.

Όμως και σήμερα θαυματουργεί ο Άγιος σε όσους προσφεύγουν με πίστη σ' αυτόν και επικαλούνται τη βοήθειά του.

Λίγα λόγια για το προσκύνημα.

Πανανανίστρια κανείς στον Όσιο Νικάνορα παίρνει το δρόμο που οδηγεί στη Μακεδονία. Σε 20 λεπτά από την Κόνιτσα φτάνει στη διακλάδωση απ' όπου πρέπει να ακολουθήσει ανηφορικό δρόμο ένα τέταρτο περίπου. Το αυτοκίνητο ανεβαίνει μέχρι τον Άγιο.

Ο ναός είναι χτισμένος πάνω σ' ένα ψηλό, λιγνό κώνο με πέτρινη κεφαλή. Από χαμηλά φαίνεται να σμίγει με τα σύννεφα, να επικοινωνεί με το Θεό. Όλη η περιοχή είναι κατάφυτη, γεμάτη δρυς, πεύκα και έλατα, ενώ δεξιά διακρίνονται οι στέγες της Κορτίνιστας.

Είναι ένας μικρός ναός, θωλωτός κατά μήκος, με έναν τρούλο στο μέσον, μιας και ο βράχος δεν επέτρεπε για μεγαλύτερο. Η είσοδός του έχει ύψος 1,51 μ και πλάτος 0,71 μ. Είναι αγιογραφημένος, αλλά από την παλαιότητα, τα θυμιάματα και τους καπνούς δεν είναι ευδιάκριτες οι μορφές των Αγίων. Το τέμπλο του παλιότερα ήταν απλά σανίδια και είχε τρεις εικόνες: του Χριστού, της Παναγίας, του Προδρόμου και πάνω απ' αυτές υπήρχαν κάποιες μικρές. Όμως μετά την κλοπή των εικόνων το 1975 τοποθετήθηκε ξελόγλυπτο τέμπλο με εικόνες.

Στην κάτω πλατεία είναι ο χώρος του αγιάσματος, από κάτω η βρύση, ενώ στη ρίζα του βράχου, ανατολικά, βρίσκονται δύο κελιά. Από την πλατεία για να φτάσεις στον Άγιο ανεβαίνεις εξήντα σκαλοπάτια και στην πάνω πλατειούλα υπάρχει η εκκλησία, το καμπαναριό, ένα προσκυνητάρι και δυτικά, σκαρφαλωμένα τα νεόδμητα κελιά, έργο πολύχρονου μόχθου του παπα-Γιώργη Κολιού.



Το τέμπλο του ναού.

Φωτογραφίες Δημ. Γ. Γεωργάκη.

Γλωσσάρι

Συλλογή - μελέτη Θωμά Β. Ζιώγα

Ανατσιριάζω, αηδιάζω, ανατριχιάζω - ετυμ.
Ελλ. "ανατριχιάζω".

Γκανιάζω, μόνο στην έκφραση: γκάνιασα (= διψώ ή πεινώ υπερβολικά) - ετυμ. Ελλ. "γανιάζω" (= έπιασε άσπρη γάνα από δίψα η γλώσσα) > Αρβ. GAJASA (= διψώ μέχρι πεθαμού).

Ζαϊρές ο, αποθηκευμένα áχυρα, χόρτα, κλαδιά, κλπ - ετυμ. Τουρκ. ZAHIRE (= φορβή, χόρτος).

Ιλιάτσ(i) το, φάρμακο, ιατρικό - φράση: "δόσμου λίγο για ιλιάτσ(i)", όπου σημαίνει φάρμακο - ετυμ. Τουρκ. ILEAC (= φάρμακο).

Κηραλεύω, με κυνηγάει η κακιά τύχη (μοίρα) - ετυμ. αρχ. Ελλ. "Κηρ" (= θεά του θανάτου, θάνατος, κακή μοίρα, συμφορά, δυστύχημα, όλεθρος, καταστροφή), και "λεύω" (= φονεύω διά λίθων, πετροβολώ).

Λιχομανάω, 1) ασθμαίνω, αναπνέω δύσκολα έχοντας τη γλώσσα έξω ως οι σκύλοι, 2) (μεταφ.) ξεψυχώ - ετυμ. αρχ. Ελλ. "λιχμάω" (= κινώ τη γλώσσα, λείχω, γλείφω).

Μπρουζιαλίζω, και **μπρουζιαλνώ** - ροδίζω

"παράξενων" λέξεων των Μαστοροχωριών της Κόνιτσας

κάτι ψήνοντάς το στη φωτιά - ετυμ. "προ" + "ζιάρα" (β.λ.) > προζιαρίζω > μπρουζιαλίζω - Ιταλ. BRUCIARE (= πυρακτώνω, καίω) - σχετ. "μπριζόλα".

Ντρυμόν(i) το, κόσκινο με μεγάλες τρύπες για καθάρισμα σιτηρών - ντρυμονίζω (= κοσκινίζω με ντρυμόνι) - ετυμ. Ελλ. "τρύμα" (= οπή) > ντρυμόνι (= τρυπητό).

Ξουπαρμένος-η-ο, άχρηστος άνθρωπος - ετυμ. Ελλ. "έξω" και "παρμένος" > ξουπαρμένος - σχετ. "ζαπαρ(σ)μένος" (β.λ.).

Ουμπλή η, 1) η πατούσα της κάλτσας και κυρίως της "πατούνας" (β.λ.) 2) (μεταφ. πληθ.) οι πατημασιές, ο τορός - ετυμ. Ελλ. "οπλή" (= νύχι της πατούσας ζώου, ίππου, βιδιού).

Πίπκα, και **ταπίπκα** - (επίρρ.) ταμπρούμυτα, ταπίστομα, πρυμνηδόν - ετυμ. Ελλ. "πίπτω" > πίπκα (= κάτω) - Σλ. PIPKA (= κεφάλι) > πίπκα (= με το κεφάλι κάτω).

Ρουτσιαλίζομαι, βρέχομαι ανακατεύοντας νερά ή τσαλαβουτώντας στην κοίτη ρέματος - ετυμ. Ελλ. "ρέω" > ρούς (= ρέμα, κί-

νηση νερού) και "σαλεύω" (= ταράζω, κουνώ). Εξ αυτών ρουσαλεύω > ρουσαλίζω > ρουτσιαλίζω.

Σιάρβα η, 1) η οισύπη, δηλ. το λιπώδες σμήγμα του δέρματος προβάτου που ρυπαίνει το μαλλί του, 2) νερό από την πλύση μαλλιών που έχει μαλακτικές και απορρυπαντικές ιδιότητες - ετυμ. Ελλ. "στέαρ" και Λατ. SAEVUM (= λίπος) > σιά(ρ)βα.

Τσιατή η, (και τσιατί το) στέγη - ετυμ. Τουρκ. CATI (= σκεπή).

Χνέρ(i) το, ατύχημα, απρόσμενο κακό - ετυμ. Τουρκ. HUN (= αίμα), HUNHAR (= αιμοδιψής).

Παροιμίες

Διασώζει η Μαριάνθη Αριστ. Γεωργάκη

Άναψε το λυχνάρι σου προτού να σ' εύρει η νύχτα.

Όποιος δεν ξέρει να βοηθάει, μένει μόνος και δυστυχεί.

Ευχή γονιού αγόραζε και στο βουνό ανέβα.

Όποιος τη νύχτα περπατεί, σε λάσπες και κακά πατεί.

Από τα πολλά παινέματα τα πιο πολλά είναι ψέματα.

Αν κάθεσαι στη θέση σου κανείς δε σε σηκώνει.

Αν ξεχνάς τα γονικά σου θα το βρεις απ' τα παιδιά σου.

Κάποτε ξεχνάει η πεθερά πως ήταν κι αυτή νύφη.

Έκανε κι η μύγα αλώνι και γυρίζει και μαλώνει.

Αλλού με τρίβεις Δέσποινα κι αλλού εγώ πονάω.

Θέλεις δόξα και τιμή; Μη κοιμάσαι την αυγή.

Ο γείτονας το γείτονα να τονε φάει γυρεύει.

Ό,τι τραβάει το κορμί, τα φταίει το κεφάλι.

ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

"ΖΗΤΩ ΚΙ Ο ΒΑΣΙΛΙΑΣ"

Στην Κατοχή οι χωριανοί γυρνούσαν μπουλούκια-μπουλούκια από πόλη σε πόλη κι από χωριό σε χωριό ανταλλάσσοντας προϊόντα για να μπορέσουν να ζήσουν. Ένα απ' αυτά τα μπουλούκια, μέσα στο οποίο ήταν και ο Μάνθος Τάτσης και ο Σωκράτης Στεργίου, βρέθηκε μπροστά σ' ένα ποτάμι που είχε πολύ νερό λόγω του χειμώνα, κι όπως ήταν επόμενο, οι περισσότεροι δυσκολεύονταν να το περάσουν μόνοι τους και τους περνούσε ο Σωκράτης, ο οποίος, σαν παλιός κυρατζής που ήταν, είχε πείρα και αντοχή.

Όταν ήρθε η σειρά του Μάνθου να περάσει, δίσταζε κι αυτός, αλλά δίσταζε και να ζητήσει τη βοήθεια του Σωκράτη λόγω... Ιδεολογικών διαφορών. Όμως είδε ότι δε γινόταν τίποτα και αναγκάστηκε να του πει: "Θα με περάσεις κι εμένα;". Εκείνος δεν έχασε ευκαιρία και του απάντησε με στόμφο: "Αν πεις ζήτω ο βασιλιάς, θα σε περάσω". Σκέφτηκε λίγο ο Μάνθος, ξανασκέφτηκε και του λέει:

"Ζήτω ωρέ κι ο Βασιλιάς...". "Ε, τότε θα σε περάσω" βροντοφώναξε ο Σωκράτης και τον πέρασε...

Διασώζει: ο Μιχάλης Ν. Στεργίου.

Η ΑΠΟΡΙΑ ΤΟΥ ΓΕΡΟ-ΠΑΤΕΡΑ

Κάποτε ένας παλιός Ασημοχωρίτης κάλεσε το γερο-πατέρα του στην Αθήνα όπου εργαζόταν για να τον δει, αλλά και να του γνωρίσει τα μεγαλεία της Πρωτεύουσας.

Μια μέρα, εκεί που τον ξεναγούσε σε διάφορα αξιοθέατα, του λέει ο γέροντας:

- Δε μου λες παιδί μου, Βαρτζιομπάνι έχετε εδώ;

- Όχι.

- Γκόλιο έχετε;

- Όχι.

- Αγριοβανίδα έχετε;

- Όχι.

- Σιαγμένο έχετε;

- Όχι.

- Εμ' τότε τι στον κόρακα έχετε;...

Διασώζει ο Αθανάσιος Χρ. Νάτσης

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΑΚΗΣ ΤΣΟΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Ασημοχωρίτης Υπουργός
Εθνικής Άμυνας στο Ασημοχώρι

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ στη Δήμητρα Π. Στεργίου

Φωτογραφίες: Βασ. Π. Γιαννούλη

Στις 28 Ιουλίου το Ασημοχώρι βρισκόταν σε αναβρασμό και, φυσικά, όχι αδικαιολόγητα. Ένας μεγάλος πολιτικός από τη μια, και ένα παιδί του Ασημοχωρίου από την άλλη, ερχόταν στο χωριό μας.

Ένας άνθρωπος που, όχι μόνο επιφανειακά, αλλά, όπως τελικά αποδείχθηκε, και εσωτερικά, συνταίριαζε τα δύο αυτά χαρακτηριστικά με απόλυτη αρμονία. Ο κ. Τσοχατζόπουλος από τη μια και ο Άκης μας από την άλλη, έζησε για ακόμα μια φορά την αγάπη και την ιλαρότητα των απλών Ασημοχωρίτων.

Άνθρωπος φαινομενικά απλησίαστος, αποδείχθηκε ήρεμος, πράος, ντόμπρος, ευδιάθετος, έτοιμος για κουβέντα οποιαδήποτε στιγμή. Ζεστός, καθόλου αδιάφορος για τα γεγονότα που συνέβησαν κατά την απουσία του στο Ασημοχώρι... ίσως, τελικά, ένας πραγματικός Ασημοχωρίτης. Κατεχόμενη από απόλυτη περιέργεια και δέος ταυτόχρονα, αποφάσισα να γνωρίσω τον άνθρωπο Άκη, ξεπερνώντας το φόβο να μη γίνω δεκτή μετά την ανταλλαγή της πρώτης χειραψίας μας το πρωί. Το τρεμούλιασμα και το άγχος εξαφανίστηκαν μετά από τη χειραψία αυτή και το ζεστό χαμόγελο που βρισκόταν συνεχώς στο πρόσωπό του, δίνοντάς μου θάρρος να συνομιλήσω μ' έναν άνθρωπο τέτοιου μεγέθους, όχι μόνο από πολιτικής άποψης αλλά και από ψυχοσυνθετικής, όπως εξάλλου θα διαπιστωθεί απ' όλους μετά την ανάγνωση της ακόλουθης συνομιλίας μας.

Περίμενα γύρω στη μισή ώρα και, όπως το ανέμενα απ' την αρχή, καθόλου μάταια και καθόλου αδικαιολόγητα.

- Εύχομαι να μην περίμενες πολύ και, όπως σου είπα, λοιπόν, ήρθα για να μιλήσουμε. Πριν όμως αρχίσουμε,



να πιούμε κάτι. Εσύ τι θα πιεις;

- Ένα ποτήρι νερό.

- Ωραία! Πρώτα-πρώτα ένα νερό, κι έπειτα έναν ελληνικό καφέ μέτριο. Κι ένα αυγό φρέσκο.

Έχεις από κότα; γιατί δε θέλω απ' τα Γιάννενα, είπε στο θείο Κωσταντή.

περίπατο στις Μπούρντες, στην Αγία Παρασκευή και σ' όλο το χωριό, όπου όλοι οι χωριανοί έτρεξαν ξωπίσω του για να τον φτάσουν.

- Έχεις γυρίσει όλο το χωριό; με ρώτησε απότομα.

Εγώ ξαφνιάστηκα από την ερώτηση και απάντησα πως ναι. Δεκαεφτά χρόνια έρχομαι εδώ και νομίζω ότι το ξέρω καλά.



Οι χωριανοί υποδέχονται τον Ασημοχωρίτη Υπουργό.
Η Δήμητρα Π. Στεργίου του προσφέρει ανθοδέσμη με ασημοχωρίτικα λουλούδια.

Κι εκεί, ανάμεσα στον καφέ και το φρέσκο αυγό, ακολούθησαν περιπαικτικές συζητήσεις, που έφτασαν ως τα "δυναμωτικά". Εδώ ο κ. Τσοχατζόπουλος καλοτύχιζε τους χωριανούς που ζουν σ' αυτό το περιβάλλον. Όμως, ο ίδιος απέδειξε πως, αν και δε ζει εδώ, βρίσκεται σε άριστη φυσική κατάσταση, όπως φάνηκε από τον πρωινό του

- Και πού πηγαίνετε συνήθως σαν παρέες;

- Στην Αγία Παρασκευή, στα Ζουμπάνια, έχει πολλά μέρη να επισκεφθείς στο χωριό.

- Στον Αη-Θανάση έχεις πάει;

- Δυστυχώς, η ασφάλεια ήταν ελλιπής τόσα χρόνια και η επίσκεψη σ' ένα τόσο απομακρυσμένο μέρος γι-



Επάνω:
Περιπλάνηση στους δρόμους του χωριού με συγγενείς και άλλους χωριανούς.
Κάτω:
Μίλησε με όλους και για όλα.

νόταν επικίνδυνη, του είπα για να ξεφύγω από τις ευθύνες μου που δεν έχω επισκεφθεί τόσα χρόνια τον Άγιο Αθανάσιο.

-Τώρα, που λες, έχει δρόμο που πηγαίνει γύρω-γύρω και μπορείς να γυρίσεις στην Αγία Παρασκευή σε περίπου μια ώρα. Λοιπόν, σε ακούω.

(Ένιωσα μια ανακούφιση, γιατί, αν συνεχιζόταν η συζήτηση, θα φαινόταν η τοποθεσιακή μου άγνοια, αφού ακόμη δεν έχω επισκεφθεί αρκετά μέρη).

-Όλο το χωριό, ασχέτως πολιτικής ιδεολογίας, σας θε-

ωρεί ως παιδί του, σαν γέννημα θρέμμα του, και όλοι είναι υπερήφανοι για εσάς. Οπότε συχνά, εμείς οι νεότεροι, αναρωτιόμαστε, ποια είναι η σχέση σας με το χωριό μας.

-Με το χωριό δεν έχω άμεση σχέση όπως ξέρεις. Η μάνα μου προερχόταν από το μέρος αυτό, ανήκε στην οικογένεια Γεωργάκη, και εκείνη είναι που πέρασε τα παιδικά της χρόνια εδώ. Μετά, έφυγε και πήγε στα Γιάννενα, έτσι ώστε να έρθω εγώ εδώ σαν μαθητής, όπως εσύ περίπου, όταν ήμουν 12 ετών. Πέρασα, που λες, δυο καλοκαίρια εδώ και ήταν υπέροχα. Ήρθα σε επαφή με τη φύση, γιατί ζούσα συνέχεια στη Θεσσαλονίκη, η οποία θεωρείτο μεγάλη πόλη. Αυτή την επαφή την αξιοποίησα με πολύ έντονο τρόπο. Βέβαια, οι δεσμοί συγγένειας δε χάνονται κι έτσι τα δύο τελευταία χρόνια μου δίνεται η ευκαιρία να επισκέπτομαι το χωριό. Και, επομένως, απολαμβάνω την ομορφιά του χωριού, τη φυσική του ομορφιά, γιατί εδώ δροσίζεσαι, παίρνεις δύναμη, πραγματικά ανανεώνεσαι, αν και το υψόμετρο δεν είναι μεγάλο, 1.000 με 1.050 μέτρα. Το χωριό, όπως ξέρεις, είναι σε πλαγιά, σε κεκλιμένο επίπεδο. Χιονιάδες - Βούρμπιανη - Πυρσόγιανη από την άλλη αποτελούν το βόρειο τμήμα των Μαστοροχωρίων και έχουν, αν θέλεις, τοπική διαφορετικότητα έναντι των υπόλοιπων.

(Πραγματικά οι γνώσεις του μας άφησαν όλους άφωνους, επιβεβαιώνοντας, για ακόμη μια φορά, το ενδιαφέρον του κ. Τσοχατζόπουλου για το χωριό μας).

-Μήπως έχετε να μου πείτε κάποια ιστορία που σας πίκρανε ή σας χαροποίησε, από τα παιδικά σας χρόνια κυρίως, από τα δύο καλοκαίρια που ήρθατε στο χωριό σαν μαθητής, και έχει αποτυπωθεί στη μνήμη σας;

-Δεν ξέρω αν έχει ακουστεί καμιά. Εγώ θυμάμαι πολλές ωραίες στιγμές που πέρασα εδώ πέρα και χαρακτηριστικό ξέρεις ποιο ήταν; Νέο παιδί, σαν εσένα, ήρθα σε επαφή με τη φύση. Το όμορφο, λοιπόν, με το χωριό, είναι η δυνατότητα να έρχεσαι σε επαφή με τη φύση και συγκεκριμένα με τα μουλάρια, και να κουβαλάς όχι μόνο ξύλα, αλλά και ανθρώπους. Καμμιά φορά τα μουλάρια ήταν δύστροπα, έπαιρναν το δρόμο τους και, άμα ήσουν επάνω τους, την πατούσες, γιατί δεν ήξερες πότε θα σε ρίξουν κάτω. Και την πατούσαμε συχνά έτσι. Κάποιος, λοιπόν, κάποτε, έδωσε με την γκλίτσα μια στο μουλάρι και αυτό, όπως πήρε φόρα, κάπου "με άδειασε".

Μετά, άλλη μια εμπειρία, ήταν το πριόνι. Ανεβήκαμε στο πριόνι, που ήταν μια πολύ δυναμική μονάδα και δουλεύανε οι άντρες εκεί. Υπήρχε ο δασικός συνεταιρισμός, όπου οι άντρες δουλεύανε με το υδροπρίονο. Ήταν πολύ ωραία, ξέρεις, με το νερό του βουνού να κινείς το πριόνι και να εκμεταλλεύεσαι τον κορμό.

-Πώς δηλαδή γινόταν; Επειδή δεν έχω ακούσει άλλη φορά κάτι παρόμοιο.

-Το πριόνι κινείται με το νερό. Εκμεταλλευόμενο την

ενέργεια του νερού. Έτσι, λοιπόν, το υδροπρίονο αποτελείται από το τριβείο και το πριόνι μια μεγάλη πέτρα με την οποία ρυθμίζεις. Επομένως, τον κορμό τον επεξεργάζεσαι με την ενέργεια που σου δίνει το νερό, το ρυάκι. Αυτό είναι παραδοσιακό επάγγελμα σ' όλα τα Βαλκάνια. Εδώ, βέβαια, η εκμετάλλευση δεν έφτασε σε τέτοιο βαθμό. Ήταν απλά αξιοποίηση των κορμών των δέντρων.

-Τα χωριά, πάντως, ως επί το πλείστον, είναι ιδιαίτερα παραμελημένα. Μπορεί τα μέτρα ασφαλείας στο στρατιωτικό τομέα να είναι ανακουφιστικά, κι όταν λέω ανακουφιστικά εννοώ ότι δίνουν κάποια ασφάλεια στους κατοίκους εδώ πέρα, αλλά επαρκούν αυτά για να μείνει ο κόσμος;

-Ο κόσμος για να μείνει θέλει πολλά πράγματα και είναι αλήθεια. Και μόνο με ειλικρίνεια αν δει κάποιος το πρόβλημα θα καταλάβει γιατί τέτοια χωριά δύσκολα κρατούν πληθυσμό. Είμαστε σε μια εποχή, η οποία έχει τελείως άλλες απαιτήσεις από αυτές που υπήρχαν στην εποχή που αυτά τα χωριά ήταν μεγάλα. Η εξέλιξη, η οποία προχώρησε με γρήγορους ρυθμούς, οδήγησε σ' ένα άλλο επίπεδο ζωής. Το επίπεδο ζωής του μέσου Έλληνα, δεν μπορεί να ικανοποιηθεί με τις συνθήκες ζωής που επικρατούν στα χωριά. Γι' αυτό, βλέπεις, οι περισσότεροι φεύγουν.

-Δε θα μπορούσε όμως η πολιτεία να κάνει κάτι, για να μειώσει την εξάπλωση του φαινομένου της αστυφιλίας;

-Ακριβώς. Έχουμε, λοιπόν, την υποχρέωση να διατηρήσουμε το θεσμό της παράδοσης και τον πολιτισμό. (Εκείνη τη στιγμή πήρε το "δυναμωτικό" που του έφεραν, κάνοντας τις παρατηρήσεις του και, πίνοντάς το, είπε: "Θα επιβιώσω", και συνέχισε:) Εδώ, λοιπόν, έρχεται η πολιτεία να δημιουργήσει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για να κρατηθούν οι τοπικές κοινωνίες, έστω και στην εποχή των υψηλών και μεγάλων απαιτήσεων, όσον αφορά την ποιότητα ζωής για το μέσο Έλληνα.

Και όταν αναφερόμαστε στην εποχή αυτή, των απαιτήσεων, μιλάμε για τις οικονομικές απαιτήσεις του μέσου Έλληνα, οι οποίες σχετίζονται ουσιαστικά με την ανάπτυξη του εργασιακού τομέα σ' αυτά τα μέρη και αυτή η ανάπτυξη μπορεί να επιτευχθεί εάν εκμεταλλευθούμε την ξυλεία, η οποία παραμένει ανεκμετάλλευτη ύλη.

Παρ' όλο που πιστεύω ότι είναι δύσκολο, νομίζω ότι, με δεδομένη την ικανότητα να υπάρχει ηλεκτρισμός, δρόμοι ανοιχτοί, θέρμανση, δυνατότητα ύδρευσης σε οποιοδήποτε μέρος, είναι τα βασικά για την επιβίωση των κατοίκων εδώ πέρα και μάλιστα με χαμηλό κόστος. Από κει και πέρα, όλα τα χωριά έχουν βάλει ένα στόχο. Να επιβιώσουν το χειμώνα, για να ζωντανέψουν την άνοιξη και το καλοκαίρι. Διότι, ο Έλληνας είναι από τους λαούς που θεωρεί ως υποχρέωσή του να επισκεφθεί δυο και τρεις και τέσσερις φορές το χρόνο τις ρίζες του, το χωριό του. Και αυτό αποδεικνύεται από το μεγάλο ποσοστό, όπως φαίνεται στις εκλογές των ετεροδημοτών. Σε καμιά άλλη χώρα δεν υπάρχει τόσο υψηλό ποσοστό ετεροδημοτών, όσο στην



Επάνω:

Στο καφενείο του μπαρμπα-Τάκη με τον τ. υπουργό κ. Κάρολο Παπούλια. Όρθιος αριστερά ο δήμαρχος Μαστοροχωρίων κ. Γρ. Παπανώτης.

Κάτω:

Ο Υπουργός μας χαίρεται το πάρκο μας στο χωριό με τον Πρόεδρο και τον Αντιπρόεδρο του Συλλόγου και τον Διοκητή της 8ης Μεραρχίας κ. Ρούσο (δεξιά).

Ελλάδα. Επομένως, τα χωριά έχουν ένα στόχο. Να επιβιώσουν όσο γίνεται το χειμώνα και να ζωντανέψουν το καλοκαίρι με τον ερχομό του κόσμου. Τώρα, αυτό όμως σημαίνει κάποιες προϋποθέσεις. Το καλοκαίρι, κάποιες υποδομές να υπάρχουν, για να τις αξιοποιήσεις και να κρατήσεις τον κόσμο, το χειμώνα στοιχειώδη επιδότηση της διαμονής, η οποία μπορεί να είναι στο ρεύμα, σε ευνοϊκότερη διάθεση της Υγείας διά του γιατρού στο Κέντρο Υγείας της Κόνιτσας, που απέχει 40 χλμ., γιατί γιατρός στο χωριό αποκλείεται να έρθει. Άρα, αποβλέπουμε σ' ένα πλήρως εξοπλισμένο Κέντρο Υγείας, το οποίο θα εξυπηρετεί όλα τα χωριά. Δυστυχώς, υπάρχει αδυναμία σωστής παρέμβασης και λύσης. (Σ' αυτό το σημείο, ο ιδιαίτερος του τού έφερε ένα πακέτο φαξ, για την πρωινή του ενημέρωση, και με ευκολία μου το έδειξε, για να δω το φόρτο εργασίας ενός τέτοιου ανθρώπου).

-Άκης Τσοχατζόπουλος. Υπουργός Εθνικής Άμυνας. Οι ευθύνες είναι αυξημένου όγκου. Στ' αλήθεια, πιστεύ-

ετε ότι αξίζει τον κόπο, κυρίως τώρα που οδεύουμε προς την παγκοσμιοποίηση; Αξίζει η συνεχής προσπάθεια απόκτησης πολεμικού εξοπλισμού για την ασφάλειά μας, ενώ γνωρίζουμε ότι η εποχή μας ευνοεί και την ειρηνική επίλυση των διάφορων προβλημάτων; Το ύφος του σοβάρεψε, τα λόγια του έβγαιναν μέσα από τα βάθη της ψυχής του. Οι σκέψεις του σ' αυτά τα θέματα έχουν τόση βαρύτητα, όση και οι πολιτικές του πράξεις ως τώρα.

-Δυστυχώς, μακάρι να γινόταν έτσι. Άλλα, επειδή είσαι νέος άνθρωπος και έχεις επηρεαστεί από τα τελευταία πέντε χρόνια, πιθανώς η επίδραση προέρχεται από αυτά που έχουμε επιτύχει τα τρία τελευταία χρόνια και προσπαθούμε πράγματι να δυναμώσουμε την αμυντική ικανότητα της χώρας μας. Δηλαδή, να είμαστε σε θέση να ξεπεράσουμε την υποτίμηση και την υποβάθμιση που είχαμε τα τελευταία χρόνια και ήταν η αφορμή γιατί είχαμε άμεσες απειλές. Μην ξεχνάς ότι η Ελλάδα απειλείται από την Τουρκία, με σκοπό να αναθεωρήσει το status quo στο Αιγαίο και να μη λυθεί το Κυπριακό ή, μάλλον, να το λύσει όπως θέλει αυτή. Επομένως, δεν μπορεί να μη σ' ενδιαφέρει αν το Αιγαίο θα μείνει ελληνικό. Αφού, λοιπόν, υπάρχει αυτή η απειλή, σ' αυτά τα δύο πράγματα, η βασική προϋπόθεση, πέραν των πολιτικών δυνατοτήτων στις οποίες αναφέρεσαι, αλλά μόνο με την πολιτική, τις διαπραγματεύσεις και τους Διεθνείς Οργανισμούς δεν μπορείς να λύσεις τέτοια προβλήματα, τη στιγμή που ο άλλος έχει δημιουργήσει τετελεσμένα γεγονότα. Διότι ο Τουρκικός στρατός έχει καταλάβει το 40% της Κύπρου και δεν το εγκαταλείπει. Κι επομένως, εδώ χρειάζεται σύγχρονος στρατός. Άλλα όχι στρατός παλαιάς μορφής. Σήμερα ο στρατός είναι ψηφιακής τεχνολογίας, οι αξιωματικοί είναι επιστήμονες, σήμερα οι αξιωματικοί "βγαίνουν" από πανεπιστημιακά ιδρύματα. Άρα, ουσιαστικά, μιλάμε για ένα ολόκληρο χώρο επιστήμης, στρατηγικής, πληροφορικής, ο οποίος είναι ένας δυναμικός χώρος για την Ελλάδα. Οι ένοπλες δυνάμεις σήμερα, δεν είναι οι δυνάμεις του '40 ή του '50, που απλά υπήρχαν για την υπεράσπιση των συνόρων. Είναι ένας οργανισμός με νέους, δυναμικούς ανθρώπους, με μόρ-

φωση. Παράγουμε, λοιπόν, στρατιωτική επιστήμη και τέχνη. Αυτός είναι ο όρος που μας δικαιώνει ότι κάνουμε πανεπιστήμιο για πρώτη φορά στην Ελλάδα. Στρατιωτική Επιστήμη και τέχνη, λοιπόν, η οποία πρέπει να διδαχθεί σ' ένα πανεπιστημιακό επιπέδου ίδρυμα, για να μπορέσεις να σταθείς στον ψηφιακό πόλεμο. Όλοι οι στρατοί δουλεύουν σήμερα με τα "Command Control Computer Information System". Η τεχνολογία σου δίνει τη δυνατότητα να έχεις εικόνα, "Real time" από το στρατηγείο στην Αθήνα, του τι γίνεται στο πολεμικό στρατηγείο στον Έβρο. Κι αυτό είναι πρωτοπορία.

- Τελειώνοντας, λοιπόν, θα ήθελα να ρωτήσω κάτι που αφορά εμένα ως θήλυ. Με τη στρατιωτική θητεία των γυναικών τι θα γίνει;

-Απολύτως τίποτα και δε χρειάζεται να ανησυχείς. Στους άντρες η στρατιωτική θητεία θα μειωθεί σταδιακά, από 18 μήνες σε 12, εντός τριών ετών. Για τις γυναίκες, παρ' όλο που δεν έχει θεσπιστεί η στρατιωτική θητεία, υπάρχει η Παλλαϊκή Άμυνα. Η Παλλαϊκή Άμυνα είναι μια δραστηριότητα για την άμεση επικουρία και επίλυση προβλημάτων, όπως αυτό της πυρκαγιάς, της πλημμύρας κ.λπ. και έχει έδρα στον Έβρο και στα νησιά.

-Ευχαριστώ πολύ που με καθησυχάσατε και που με ακούσατε. Σας εύχομαι καλό ταξίδι και να μας ξανάρθετε.

-Ευχαριστώ πολύ και νά σαι σίγουρη ότι θα συμβεί κι αυτό με την πρώτη ευκαιρία.

Αυτό το καλοκαίρι πήρε μία αλλιώτικη χροιά και σίγουρα όλοι θα θυμούνται αυτές τις στιγμές που περάσαμε με τον Άκη μας. Ήρθε, αγκάλιασε, φίλησε, μίλησε με όλους. Περπάτησε από τον κάτω μαχαλά ως τη δεξαμενή, στην Αγία Παρασκευή, στην παιδική χαρά, στο σχολείο, στο ξενοδοχείο, στα καφενεία, παντού. Μιλούσε απλά, ζεστά, τρανταχτά όπως όλοι μας στο χωριό. Δεν τον θεωρούμε απλώς Ασημοχωρίτη, είναι! Γιατί το χει μέσα του. Γι' αυτό κι όλοι του έλεγαν υπερήφανα ότι είναι ο Υπουργός Άμυνας όλων των Ελλήνων.

Τον ευχαριστώ γιατί γνώρισα ένα μεγάλο πολιτικό με πολλή ανθρωπιά και ζεστασιά...!



ΕΙΔΗΣΕΙΣ ■ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ■ ΣΧΟΛΙΑ

Ο Δήμος μας έχει μηχανοργανωθεί με δικές του δαπάνες και ύστερα από φιλότιμες προσπάθειες των υπαλλήλων του, αφού ξεπέρασαν τα προβλήματα της "υποχρέωσης" και του χειρισμού των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Τα προγράμματα της Πολιτείας γι' αυτό το σκοπό ήρθαν ύστερα από δύο χρόνια, βρήκαν το Δήμο μας πανέτοιμο σε ότι αφορά την οργάνωση της Δημόσιας Διοίκησης.

Σας κάνουμε γνωστό ότι στην Ηλεκτρονική μας Αλληλογραφία το e-mail είναι: mastorohoria@acropolis.gr και η ηλεκτρονική μας σελίδα στο Internet είναι: www.mastorohoria.gr.

Είμαστε στη διάθεση των δημοτών μας για κάθε υπόδειξη όσο αφορά τη βελτίωση της ιστοσελίδας μας. Στην παράγραφο "Νέα του Δήμου" οι πολιτιστικοί φορείς του Δήμου μας μπορούν να μας στέλνουν τις δραστηριότητές τους για καταχώρηση.

Ο Δήμαρχός μας κ. Γρηγόρης Παπανώτης ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση του Ευρωβουλευτή κ. Ιωάννη Αβέρωφ και επισκέφθηκε μαζί με άλλους 80 εκλεγμένους της Τοπικής Αυτ/σης της Περιφέρειας Ηπείρου τις Βριξέλες από 19 μέχρι 23 Νοεμβρίου και ενημερώθηκε σε Ευρωπαϊκά θέματα που αφορούν την Τοπική Αυτ/ση.

Ο Δημοτικός Σύμβουλος Χρήστος Φασούλης, ύστερα από ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, εξουσιοδοτήθηκε να παρακολουθήσει το επήσιο συνέδριο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και Κοινοτήτων από 2 Νοεμβρίου μέχρι 5 Νοεμβρίου 2000, που έγινε στην Κω.



ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

Στα πλαίσια του προγράμματος INTEREG III ο Δήμος μας πρότεινε την πολιτιστική και οικονομική συνεργασία με τα γειτονικά Μαστοροχώρια των περιοχών της Κολώνιας και Ερσέκας της Αλβανίας.

Στα πλαίσια της χρηματοδότησης του γνωστού προγράμματος ΕΠΤΑ, ποσοστού 35%, ο Δήμος μας πρότεινε την ένταξη των παρακάτω πιστώσεων

α/α	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ	ΠΟΣΟ
1.	Αμοιβές εκτάκτου προσωπικού.....	35.000.000
2.	Υδρευση	25.000.000
3.	Λειτουργικές δαπάνες	10.000.000
4.	Τηλεοπτική κάλυψη.....	7.000.000
5.	Αναπλάσεις οικισμών	120.000.000
6.	Εσωτ. οδοποιία οικισμών	100.000.000
7.	Μελέτες	33.000.000
8.	Προβολή Δήμου	11.000.000
9.	Φωτισμός	15.000.000
10.	Μηχανολογικός εξοπλ.	24.000.000
11.	Πληροφοριακές πινακίδες	3.000.000
12.	Προμήθεια απορριματοφόρου.....	20.000.000
	Σύνολο	403.000.000

Με δεδομένο ότι το πρόγραμμα αυτό σε άλλες

Περιφέρειες υλοποιείται και οι πιστώσεις του πρέπει να απορροφηθούν μέχρι το έτος 2002, σε συνδυασμό με τα έργα που εκτελούνται από το Ειδικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα της Επαρχίας Κόνιτσας και με εκείνα που θα ενταχθούν εντός του μηνός Δεκεμβρίου, ο Δήμος μας φιλοδοξεί ότι μπορεί να αναμορφωθεί μέσα στην ερχόμενη διετία.

Μεγάλη βαρύτητα έδωσε ο Δήμαρχός μας φέτος στην εύρυθμη λειτουργία του μοναδικού Δημοτικού μας Σχολείου και Νηπιαγωγείου Κεφαλοχωρίου. Ειδικότερα, υπηρετούν για πρώτη φορά από τη σύστασή του τρεις Δάσκαλοι και μία Νηπιαγωγός από την αρχή του σχολικού έτους. Επίσης δύο φορές την εβδομάδα τα παιδιά παρακολουθούν και μαθήματα Αγγλικής γλώσσας από καθηγήτρια που πληρώνει ο Δήμος. Οι χώροι διδασκαλίας βελτιώθηκαν με την προσθήκη μιας νέας αίθουσας, αγοράσθηκε νέος εξοπλισμός διδασκαλίας, πίνακες, Η/Υ, προγράμματα κ.ά. Στόχος μας η βελτίωση της παροχής της παιδείας στους εναπομείναντες μόνιμους κατοίκους και η εμψύχωσή τους για την παραμονή τους στα χωριά μας. Πιστεύουμε ότι η φετινή λειτουργία του Σχολείου με την παράλληλη λειτουργία του Κέντρου Φροντίδας Οικογένειας Κεφαλοχωρίου, που και εκεί ο Δήμος προσέλαβε υπάλληλο μέσω του ΟΑΕΔ και του Πνευματικού Κέντρου Κεφαλοχωρίου, τα παιδιά μας και οι γονείς μπορούν να μας εμπιστεύονται.

Νικ. Βασ. Φασούλης
Προϊστάμενος Γραμματείας Δήμου



Στιγμιότυπο από τη συνάντηση.

Ο ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΩΝ ΣΤΗ ΑΘΗΝΑ

Με πρωτοβουλία της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων Κόνιτσας πραγματοποιήθηκε στις 26/1/2001 συνάντηση μεταξύ των εκπροσώπων της αποδημίας των Μαστοροχωρίων και του Δημάρχου κ. Γρηγόρη Παπανώτη, καθώς και του προέδρου του Δ.Σ. του Δήμου μας κ. Βασ. Παπαγεωργίου, προκειμένου να πραγματοποιηθούν οι πολιτιστικές εκδηλώσεις του Αυγούστου, με συνεργασία της Ομοσπονδίας και του Δήμου. Με την ευκαιρία αυτή έγινε ενημέρωση από το Δήμαρχο για διάφορα θέματα που απασχολούν το Δήμο και ακολούθησε συζήτηση για τα προβλήματα και τις ανάγκες των χωριών μας. Τη συζήτηση την οποία παρακολούθησαν τριάντα και πλέον αντιπρόσωποι συλλόγων, απασχόλησε κυρίως το θέμα της απογραφής πληθυσμού της 18/3/2001 και η ουσιαστική συμμετοχή της Ομοσπονδίας στη μετακίνηση των αποδήμων στα χωριά μας.

Από τον πρόεδρο Αστημοχωριτών Αθηνών κ. Γιαννούλη επισημάνθηκε το θέμα της πολύχρονης και αδικαιολόγητης καθυστέρησης του ξενώνα στο Αστημοχώρι, γεγονός που απασχολεί όλους τους Αστημοχωρίτες. Επακολούθησε συζήτηση για το θέμα αυτό.

Τη συζήτηση κάλυψε δημοσιογραφικά ο ανταποκριτής της εφημερίδας "ΠΡΩΙΝΑ ΝΕΑ", κ. Γιάννης Μπάκος.

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ ΓΙΑ ΤΟ ΝΕΡΟ

Το καλοκαίρι που μας πέρασε, το πόσιμο νερό του χωριού παρουσίασε πρόβλημα καθαρότητας (περιείχε χώματα, σκουπίδια κ.ά.). Μετά από έντονη διαμαρτυρία των χωριανών, ο Σύλλογος μας με έγγραφό του στις 7 Αυγούστου (Αριθ. Πρωτοκόλλου 7728) ζήτησε από το Δήμο μας να επιληφθεί του θέματος. Το αίτημά μας ακόμη εκκρεμεί.

Δραστηριότητες του συλλόγου μας

ΚΑΤΑΘΕΣΗ ΣΤΕΦΑΝΩΝ

Την 28η Οκτωβρίου 2000 κατατέθηκαν στέφανοι στο Ηρώ του χωριού μας από τον πρόεδρο του Συλλόγου Ασημοχωριτών Αττικής και από το Δήμο Μαστοροχωρίων διά των Τοπικών Αντιπροσώπων του χωριού μας.



ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΤΙΚΟ ΚΕΡΑΣΜΑ

από το Κληροδότημα Βασ. Χρήστου

Για άλλη μια χρονιά υλοποιήθηκε η επιθυμία - εντολή του αείμνηστου ευεργέτη μας Βασ. Χρήστου για πρωτοχρονιάτικο δείπνο μεταξύ χωριανών και κοντοχωριανών. Συγκεκριμένα, ο σύλλογός μας, την παραμονή της Πρωτοχρονιάς, με τη φροντίδα της συμβούλου Μαργαρίτας Νούτση και του συζύγου της, πρώην προέδρου του συλλόγου μας Στεφάνου, μοίρασε ψητά, γλυκά και αναψυκτικά στους Ασημοχωρίτες και τους στρατιώτες των φυλακίων.

Η κίνηση αυτή έδωσε χαρά σε όλους, ζέστανε τις καρδιές μέσα στο καταχείμαντο και μαζί με το πανέμορφο χριστουγεννιάτικο δέντρο, το φωτισμό του πάρκου, της παιδικής χαράς και του κεντρικού δρόμου δημιούργησε μια όμορφη εορταστική ατμόσφαιρα.



ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ

Μετά από μακρόχρονες διαδικασίες το Διοικητικό Συμβούλιο του συλλόγου μας και οι τρεις εκτελεστές αποφάσισαν να δοθούν οι

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΜΑΣ.



Β.Π.Γ.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του συλλόγου μας και το Κληροδότημα Βασ. Χρήστου απεφάσισε την έκδοση δίσκου ακτίνας (CD) με θέμα την παραδοσιακή μουσική της επαρχίας Κόνιτσας, με έμφαση στη λάκκα μας. Το Δ.Σ. του συλλόγου μας πιστεύει πως είναι αναγκαία πλέον η μουσική αυτή καταγραφή, γιατί οι τελευταίοι άνθρωποι που τη γνωρίζουν καλύτερα απ' όλους μας είναι μεγάλοι στην ηλικία και το κυριότερο θα είναι ότι ο συγκεκριμένος δίσκος θα είναι πηγή πληροφόρησης για τις νεότερες γενιές.

Το έργο αυτό, εκτός από το μουσικό υλικό θα περιλαμβάνει σχόλια για την ευρύτερη περιοχή της Κόνιτσας, καθώς και πλούσιο φωτογραφικό υλικό. Εξάλλου, για πρώτη φορά θα παρουσιαστεί ολοκληρωμένη η μουσική παράδοση της Κόνιτσας.

υποτροφίες του Κληροδοτήματος Βασ. Κ. Χρήστου στους: Λάζαρο Κ. Σβαρνιά και Ευγενία Π. Διαμαντοπούλου (600.000 έκαστος). Η υπόθεση βρίσκεται προς έγκριση στο Υπ. Παιδείας και Υπ. Οικονομικών.

ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Ο Σύλλογός μας προμηθεύτηκε πρόσφατα όλο τον απαραίτητο ηλεκτρονικό εξοπλισμό, προκειμένου να καλύψει τις ανάγκες του γραφείου του και του περιοδικού. Συγκεκριμένα, αγόρασε μια συσκευή τηλεφώνου - fax, έναν υπολογιστή, εξοπλισμένο με τα ανάλογα για την περίπτωση προγράμματα, ένα σκάνερ και έναν εκτυπωτή, υπερσύγχρονα όλα και άριστα μηχανήματα, το ύψος της αγοράς των οποίων ανήλθε στις 817.000 δρχ.

Σύντομα ο Σύλλογός μας θα μπει και στο χώρο του Διαδικτύου, με σκοπό πάντα την προβολή του Ασημοχωρίου, αλλά και της ευρύτερης περιοχής.

ΝΕΟ ΒΙΒΛΙΟ ΓΙΑ ΤΟ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙ

Ο πρώτος τόμος του βιβλίου του πρωτ. Τιμοθέου Χρήστου: "ΑΣΗΜΟΧΩΡΙ ΚΟΝΙΤΣΗΣ - Χωριό μου όμορφο καμαρωμένο", με πλούσιο λαογραφικό, ιστορικό και φωτογραφικό υλικό, 344 σελίδων, βρίσκεται στο τελικό στάδιο της έκδοσής του.

Το βιβλίο εκδίδει ο Σύλλογος Ασημοχωριτών Αττικής "Η ΠΡΟΟΔΟΣ" με τη χορηγία του Κληροδοτήματος Βασ. Κ. Χρήστου.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΣΤΟΛΕΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Κατόπιν σχετικών προσφορών ανατέθηκε στο ράπτη κ. Νίκο Δασούλα η ραφή 12 Ασημοχωρίτικων παραδοσιακών στολών.

ΧΟΡΕΥΤΙΚΟ

Συνεχίζονται οι πρόβες του χορευτικού μας με την εξαίρετη συμπατριώτισσά μας, (Κεράσοβο) κ. Βασιλική Τέλη στα γραφεία του Συλλόγου μας. Πληροφορίες Β. Π. Γιαννούλης τηλ. 8957143, Αθ. Στεργίου, τηλ. 0945 430730

ΠΕΡΙΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ

Έγινε φέτος η σχετική περιποίηση του πάρκου και της παιδικής χαράς. Υπολείπεται η καλύτερη αντιστήριξη του πάρκου. Επίσης έγινε περιποίηση των δένδρων του δρόμου μεταξύ Αγ. Παρασκευής και Αγ. Σπυρίδωνα. Ήτη λόγω δενδροστοιχία εμπλουτίστηκε τελευταία με 15 μουριές.

ΠΙΝΓΚ-ΠΟΝΓΚ

Αγοράστηκε πίνγκ-πόνγκ υψηλών προδιαγραφών από το Σύλλογο για το χωριό.

ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΚΤΙΡΙΟΥ

Έγιναν επισκευές και βάψιμο στο κτίριο του Συλλόγου (Βουλγαροκότονο 40).

ΜΑΤΑΙΩΣΗ ΧΟΡΟΕΣΠΕΡΙΔΑΣ.

Η χοροεσπερίδα του συλλόγου μας η οποία είχε προγραμματιστεί για τις 27 Ιανουαρίου 2001, ανεβλήθη λόγω διαδοχικών θανάτων συγχωριανών μας.

**ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΩΝ
ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΠΕΔΩΝ
ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Κ. ΧΡΗΣΤΟΥ
ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΓΙΩΤΗ**

♦ Ο Αριστομένης Γεωργάκης με πεντασέλιδη επιστολή του στο Σύλλογο υποστηρίζει ότι το οικόπεδο της πατρικής οικίας του Βασιλείου Κ. Χρήστου καθώς και το διπλανό οικόπεδο της πατρικής οικίας του Ευάγγελου Λουκά Γιώτη, είχαν δωρηθεί (προφορικά) από τους ίδιους το 1964, ως νόμιμοι κληρονόμοι που ήταν, στην Εκκλησία για την ανέγερση νέου ναού σε αντικατάσταση του παλιού, ο οποίος είχε υποστεί σοβαρές ζημιές. Επειδή όμως καθυστερούσε η χρηματοδότηση που είχε υποσχεθεί ο Βασ. Κ. Χρήστου για τον ίδιο σκοπό, η ιδέα εγκαταλείφθηκε και το εκκλησιαστικό συμβούλιο απεφάσισε την επισκευή του παλαιού ναού.

Ως εκ τούτου, καταλήγει ο αγαπητός συγχωριανός μας, τα εν λόγω οικόπεδα είναι βακούφικα.

♦ Η Ελπίδα Παν. Πολίτη με έγγραφη καταγγελία της στο Σύλλογο διεκδικεί ως δικό της το χώρο που καταλαμβάνουν οι προσθήκες του σπιτιού της που έγιναν στο οικόπεδο του Βασίλη και Χρήστου Χρήστου με το αιτιολογικό της χρησικτησίας.

Απάντηση Συλλόγου

Για τα θέματα αυτά ρωτήθηκε από το Σύλλογο ο νομικός του σύμβουλος Μιχαήλ Μαρτσέκης, ο οποίος τον διαβεβαίωσε ότι σύμφωνα με τη διαθήκη και με το νόμο, το οικόπεδο, όπως χαρτογραφήθηκε, ανήκει στο διαθέτη Βασίλειο Χρήστου και συνεπώς τώρα περιήλθε στο Σύλλογο.

ΟΔΟΣ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΟΥ

Στην Κοζάνη υπάρχει οδός Ασημοχώριου. Το ανακαλύψαμε στο Internet και συγκεκριμένα στο site της Κοζάνης. Εκεί, υπάρχει το βιβλίο του Λάζαρου Αθ. Παπαϊωάννου: "Ανά τας ΟΔΟΥΣ και τας ΡΥΜΑΣ της ΚΟΖΑΝΗΣ", το οποίο αναφέρεται στις ονομασίες των οδών της πόλης, καθώς και στο ιστορικό της κάθε μιας από αυτές.

Στο λήμμα λοιπόν "ΑΣΗΜΟΧΩΡΙ", διαβάζουμε:

"ΑΣΗΜΟΧΩΡΙ, χωριό της επαρχίας Κοζάνης, κτισμένο στο βουνό "Γκόλιο", πάνω στην ελληνοαλβανική μεθόριο. Είναι το πρώτο χωριό που την 28η Οκτωβρίου 1940 δέχτηκε την επίθεση των στρατευμάτων του Μουσολίνι".



**ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ
ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΩΝ ΚΟΝΙΤΣΑΣ
ΣΤΟ ΣΕΙΣΜΟΠΛΗΚΤΟ
ΔΗΜΟ ΚΑΜΑΤΕΡΟΥ.**



Από τη συνάντηση της Ομοσπονδίας με το Δήμαρχο του Καματερού κ. Δανάκο.

**ΤΑ ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ ΣΗΜΕΡΑ
3ο Πανζαγορισιακό Συνέδριο**

Στο πανέμορφο Τσεπέλοβο Ζαγορίου πραγματοποιήθηκε στις 13 Αυγούστου 2000 το 3ο Πανζαγορισιακό Συνέδριο με θέματα: α) "Τα οράματα των ευεργετών του Ζαγορίου και η λειτουργία των Κληροδοτημάτων σήμερα" και β) "Βράβευση του κ. Αγάπιου Τόλη για τη μεγάλη του προσφορά στο Ζαγόρι (Λαογραφικό Μουσείο)". Κύριοι ομιλητές ήταν οι κ.κ.: Κώστας Πανταζής, Βασίλης Δαλκαβούκης, Νίκος Γιάννης κ.α.

Στο Συνέδριο συζητήθηκαν θέματα λειτουργίας και ουσιαστικής αξιοποίησης των Κληροδοτημάτων που άφησαν οι μεγάλοι εθνικοί ευεργέτες του Ζαγορίου, καθώς και το θέμα της σκληρής φορολογίας των Κοινωφελών Ιδρυμάτων από το κράτος. Παραβρέθηκαν: Ο βουλευτής Ιωαννίνων κ. Κ. Τασούλας, ο νομάρχης Ιωαννίνων κ. Ν. Ζαρμπαλάς, ο πρόεδρος της Π.Σ.Ε. κος Κ. Αλεξίου, δήμαρχοι, εκπρόσωποι Αδελφοτήτων και πλήθος κόσμου. Ο Σύλλογος Ασημοχωριτών εκπροσωπήθηκε από τον πρόεδρο και το γραμματέα του Β. Γιαννούλη και Θ. Στεργίου, αντίστοιχα.

Αθηνά Δ. Στεργίου

**ΕΚΔΗΛΩΣΗ
ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΝΟΤΙΩΝ ΠΡΟΑΣΤΙΩΝ ΑΤΤΙΚΗΣ
"Ο ΡΟΒΑΣ"**

Στις 17 Δεκεμβρίου ο σύνδεσμος Ηπειρωτών Νοτίων προαστίων Αττικής "Ο ΡΟΒΑΣ" πραγματοποίησε συνεστίαση στο κέντρο "Χίλιες και μια γεύσεις" της Γλυφάδας. Συμμετείχαν πολλοί Ηπειρώτες και προσωπικότητες της Ηπείρου και δόθηκαν βραβεία σε όλους όσους έχουν προσφέρει στο Σύνδεσμο.

Ο "ΡΟΒΑΣ" συνδιοργανώνει με το Δήμο Βούλας "Το Αλώνισμα" στις 16 - 17 Ιουνίου στη Β' πλαζ Βούλας.

Ο κ. Βασίλης Βενέτης,
πρόεδρος του "Ρόβα"



ΜΗ ΞΕΧΝΑΣ

*Το περιοδικό, προκειμένου να συνεχίσει απρόσκοπτα
την έκδοσή του, περιμένει την οικονομική σου ενίσχυση.*

Ασημοχωρίτικα

zωή
κίνηση



Ασημοχωρίτικο αντάμωμα στο Charlotte, στο σπίτι του Τάσου Τάτση. Από αριστερά: Πέτρος Τάτσης, Τάσος Τάτσης, Γιώργος Γεωργάκης, Νίκος Διον. Γιώτης και Βασίλης Π. Γιαννούλης.



Ο Γιώργος Γεωργάκης μπροστά στο εστιατόριό του.

ΑΜΕΡΙΚΗ

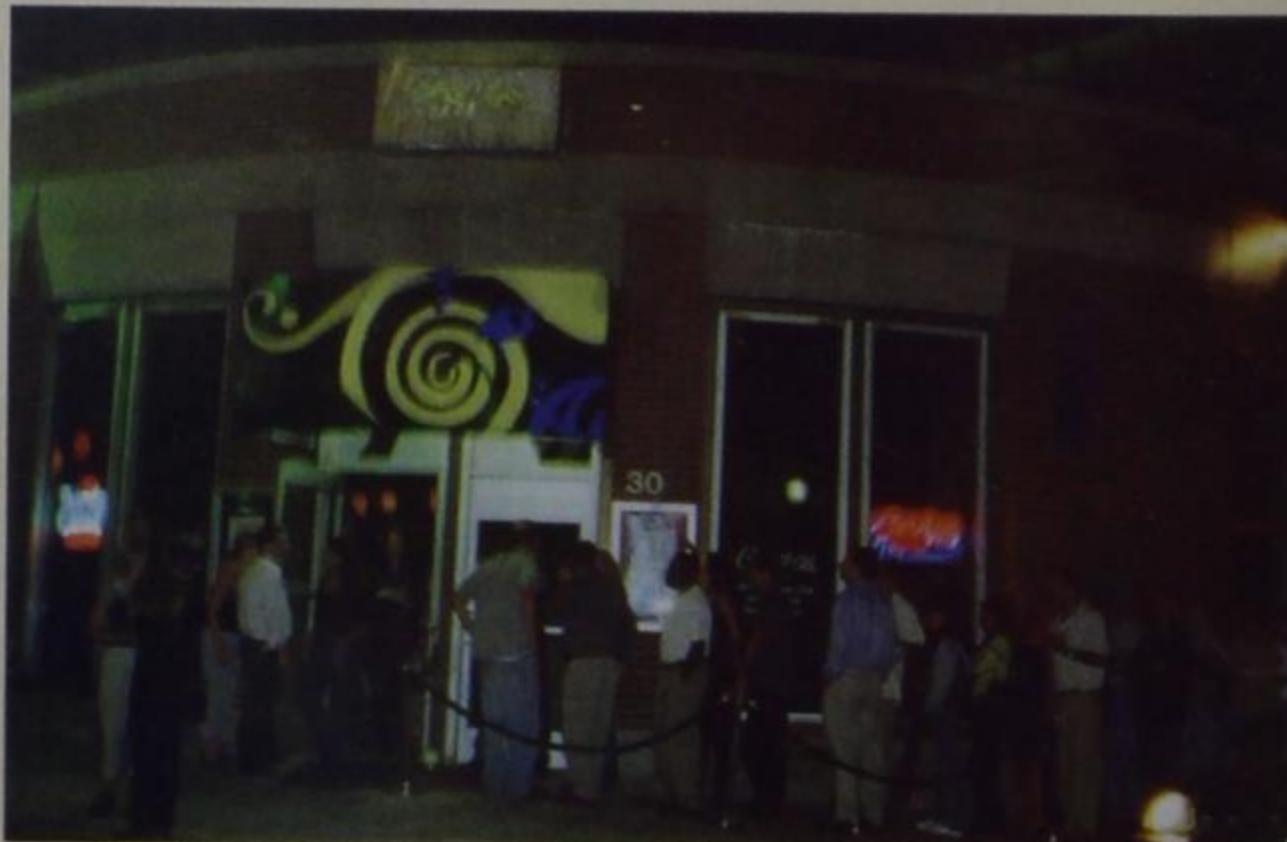
Κοντά στους Ασημοχωρίτες του Charlotte

Ο Βασίλης Γιαννούλης, με την ευκαιρία του πρόσφατου ταξιδιού του στην Αμερική, προκειμένου να γνωρίσει τη νεογέννητη εγγονή του (έγινε παππούς από τη θυγατέρα του Όλγα που ζει στην Alexandria VA των Η.Π.Α.), επισκέφθηκε το Charlotte, την πόλη που ζουν πολλοί Ασημοχωρίτες και μας έφερε νέα τους, καθώς και εικόνες από τη ζωή και τις εργασίες τους στη μακρινή αυτή χώρα. Έζησε ατέλειωτες ώρες μαζί τους, είδε από κοντά την προκοπή τους, τους χάρηκε, κουβέντιασαν αχόρταγα για το Ασημοχώρι και έδωσαν ένα ανοιχτό ραντεβού στη ζεστή και πάντα προσμένουσα αγκαλιά του.

Παραθέτουμε μερικές χαρακτηριστικές φωτογραφίες από αυτές που μας έφερε ο Βασίλης.



Ο Τάσος Τάτσης στο εστιατόριό του.

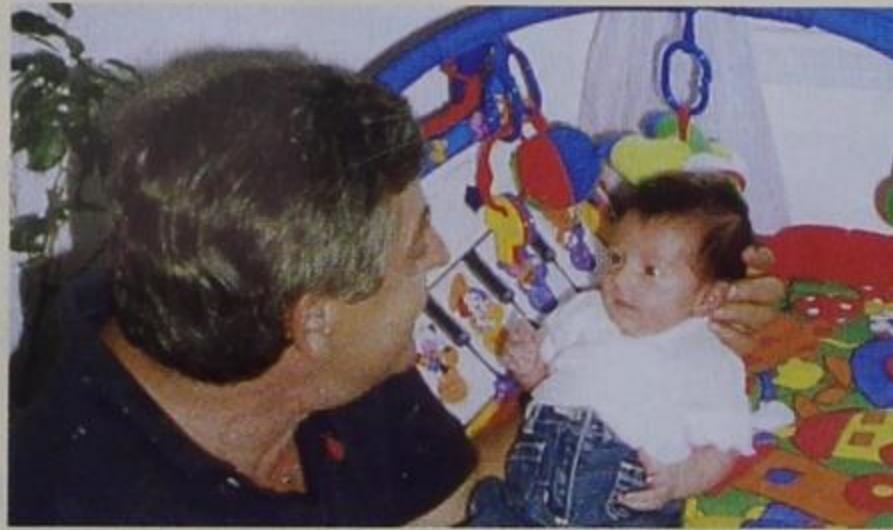


H disco "Cosmos", ένα από τα τέσσερα μαγαζιά που έχει με συνεργάτες ο Γιώργος Ηλ. Στεργίου. (Τα υπόλοιπα είναι: ένα εστιατόριο, μία pub, και μία λατινο-αμερικάνικη disco). Σημειώνουμε ότι ο Γιώργος ξενιτεύτηκε το 1986 και είναι ο τελευταίος ξενιτεμένος του Ασημοχωρίου.



Ασημοχωρίτισσες συγκεντρωμένες με πολλή αγάπη στην προετοιμασία του γάμου (στρώσιμο του κρεβατιού) της Γεωργίας Ευαγγ. Τάτση.

Ο Βασίλης Π. Γιαννούλης με μια καινούρια Ασημοχωρίτισσα, τη νεογέννητη εγγονή του.



KONITSA

Το καφενείο της αγάπης

Στην Κόνιτσα υπάρχει μια ζεστή γωνιά για κάθε διερχόμενο Ασημοχωρίτη, αλλά και κάθε συμπατριώτη, όπου μπορεί, εκτός από το ξαπόσταμα, να πιει ένα μερακλίδικο καφεδάκι και να ανταλλάξει μια ζεστή κουβέντα. Η γωνιά αυτή είναι το καφενείο του Ασημοχωρίτη Βασίλη Αλ. Γιαννούλη, που βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, ακριβώς μέσα στην αγορά.

Πραγματικά, το χαμόγελο και η εγκαρδιότητα του αγαπητού συγχωριανού μας, αιχμαλωτίζουν. Γι' αυτό και το όμορφο στέκι του είναι πάντοτε γεμάτο.

Ο Βασίλης στην είσοδο του καφενείου του.



ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Πρόοδοι Ασημοχωριτών

■ **Η Ελένη Γεωργάκη Μάνου**, κόρη του Αριστομένη Γεωργάκη, προήχθη επάξια σε Διευθυντή της Γενικής Τράπεζας Ιωαννίνων και η δεύτερη κόρη του ιδίου, Γεωργία Γεωργάκη, σε Προσωπάρχη του Διοικητικού της Γενικής Γραμματείας, Περιφερείας Ηπείρου, με το βαθμό του Τμηματάρχη Α'.

■ **Ο Λάμπρος Νούσης** (το γένος Γιολάντας Δημ. Στεργίου) φοιτά με επιτυχία στην Παιδαγωγική Ακαδημία Ιωαννίνων, στο τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης.

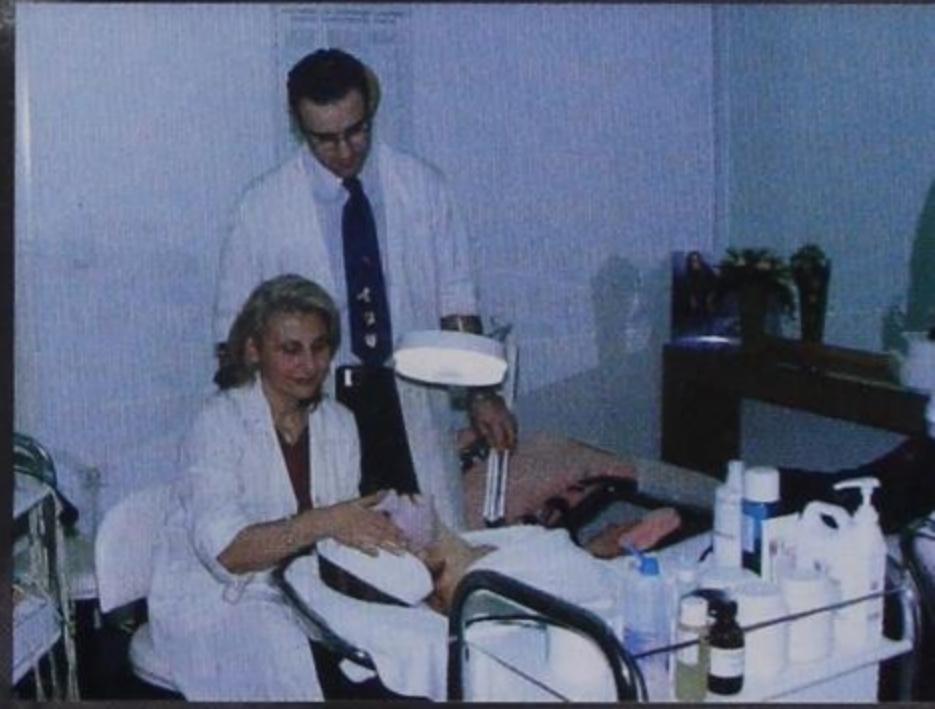
Σημειώνουμε ότι, ο Ασημοχωρίτης αυτός φοιτητής, εισήχθη πρώτος πέρυσι στην Ακαδημία.

Τους συγχαίρουμε και τους ευχόμαστε πάντα προόδους.

**Σεβαστείτε
τον εαυτό σας**

Σύγχρονος Χώρος Ομορφιάς
FACE & BODY

3ης Σεπτεμβρίου 76 - Τηλ.: 8224854

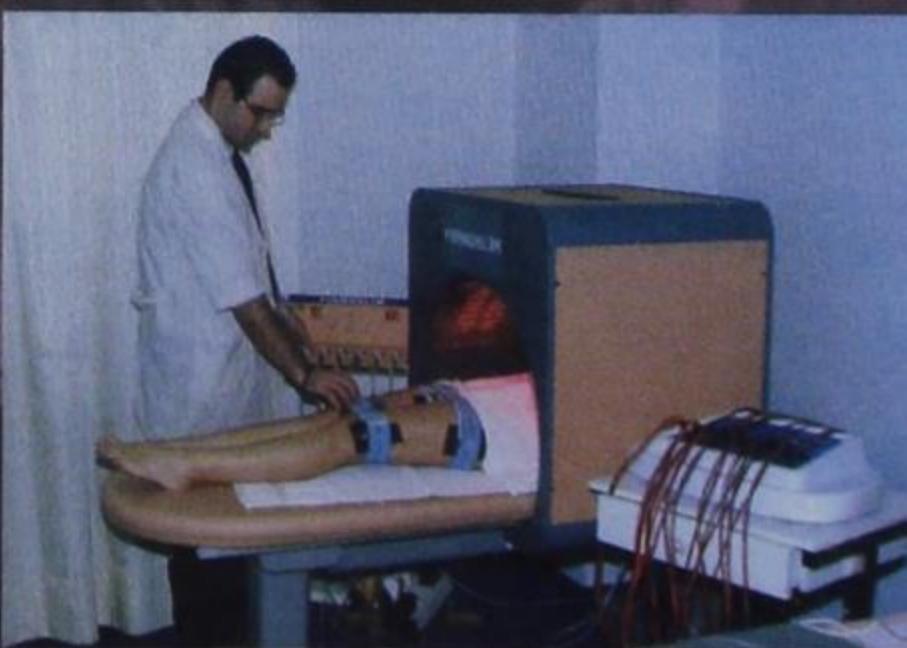


Αν σας απασχολούν:

Παχυσαρκία
Κυππαρίτιδα
Ραβδώσεις
Ψωμάκια
Χαλάρωση
Μακιγιάζ Νύφης

Ρυτίδες, Ουλές
Πανάδες
Ριζική Αποτρίχωση
σε όλο το σώμα
Βαφή
Ψεύτικες Βλεφαρίδες

Επισκεφθείτε μας το συντομότερο



Εντελώς Δωρεάν

δώρο μια ενυδάτωση προσώπου
Ανταλλάξτε το κουπόνι σας
στο Κέντρο Αισθητικής
Ισχύει για ένα άτομο

**Ειδικές τιμές
για τους αναγνώστες του περιοδικού
"Τα Ασημοχωρίτικα"**

Λογιαστά Χαρμπέρια



Με το Βασίλη Παν. Γιαννούλη



- Τί κάνεις καμάρι;
- Εφαγες; Κάτσε να φας...

Δυο πάγιες εκφράσεις στα χεύλη της παλιάς Ασημοχωρίτισσας. Δύο χαρακτηριστικά στοιχεία ασημοχωρίτικης αγάπης και φιλοξενίας που πρέπει να διατηρήσουμε οι νεότεροι.

YANNI... IF I COULD TELL YOU...

Γνώρισα από κοντά στην Αμερική που πήγα τελευταία τον παγκοσμίου φήμις Έλληνα συνθέτη ΓΙΑΝΝΗ. Όπως είναι γνωστό, η υπέροχη μουσική του είναι εμπνευσμένη από μουσικά ακούσματα όλου του κόσμου (Ελλάδα, Αμερική, Ινδία, Κίνα κ.ά.). Στόχος μου έγινε να τον κάνουμε κοινωνό και της Κοινωνιότητης μουσικής... Πού ξέρεις, ίσως να αποτελέσει γι' αυτόν μια καινούρια πηγή έμπνευσης.



ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΕΨΗΣ ΤΟΥ ΑΚΗ ΜΑΣ ΣΤΑ ΣΥΝΟΡΑ (ΑΣΗΜΟΧΩΡΙ)

Περπάτησε όλο το χωριό, έφτασε μέχρι τις Γκούβες, ωτήσε όλους, ενδιαφέρθηκε για όλα, ζήτησε να μάθει για το νερό, για το δρόμους, για την Αγία Παρασκευή, χάρηκε το πάρκο... Και κάτιού άλλο: Έδειξε έντονη δυσφορία (βλέπε φωτογραφία) για την κωλυσιεργία της αποπεράτωσης του ξενοδοχείου του χωριού μας. Κατέδισε την αγάπη όλων μας.

(Όπως είναι γνωστό, στο ξενοδοχείο υπολείπεται ακόμη ο εξπλισμός του, δηλ. ιρεβάτια, κουζίνα, τραπέζια και η ανάθεση λουτρογίας του, που όλοι αγωνιωδώς περιμένουμε).

ΕΝΑ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟ ΚΑΜΑΡΙ ΤΟΥ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΟΥ

... Περπατήσαμε με το Γιώργο Ηλ. Στεργίου και τα τέσσερα μαγιά του στο Σιάρλοτ. Παρ' όλη την κοσμοπλημμύρα της πελτείας του δε χόρταινε όλο το βράδυ να μιλάμε για το Ασημοχώρι. Ο Γιώργος είναι λάτρης του χωριού και της μουσικής μας, γλεντζές και γνώστης των τραγουδιών μας.

Στη φωτογραφία ο Γιώργος το περασμένο καλοκαίρι στον Άγιο Λαζαρίτη.





ΕΝΑΣ ΚΑΛΟΣ ΠΑΤΡΙΩΤΗΣ ΚΑΙ ΚΑΛΟΣ ΦΙΔΟΣ

Ο Χρήστος Πρίτσης είναι κοντοχωριανός μας, από την Οξεύα, και ζει στο Winston N.C. της Αμερικής. Είναι ένας αξιόλογος επιχειρηματίας (εστιατόρια) και καλός πατριώτης. Τον γνώρισα στο τελευταίο μου υπερατλαντικό ταξίδι από το συγχωρεμένο Ζήση Τσεπέλη και εντυπωσιάστηκα από την αγάπη του για την πατρίδα. Εκείνο όμως που με ξάφνιασε πιο πολύ ήταν το ενδιαφέρον του για το Ασημοχώρι. Ήταν ενημερωμένος για όλα τα θέματα που το αφορούν, είχε όλα τα τεύχη του περιοδικού μας, καθώς και όλες τις βιντεοκασέτες των εκδηλώσεων του συλλόγου μας...

Η απορία μου λύθηκε όταν μου απεκάλυψε ότι έζησε μικρός στο χωριό μας (έμενε, συγκεκριμένα, στο σπίτι της Λαμπρινής Οικονόμου), όταν ο πατέρας του δούλευε εκεί ως τσοπάνος (εποχή, πριν από το Νάσιο Ντίσιο).

Πόσο μικρός είναι ο κόσμος και πόσο όμορφος καμιά φορά!...

ΣΩΤΗΡΗ ΚΑΛΑ ΤΕΛΕΙΩΜΑΤΑ

Ο Σωτήρης Παν. Γιαννούλης φτιάχνει καινούριο σπίτι στον πάνω μαχαλά και συγκεκριμένα στο Γιαννουλαίικο κήπο. Έτσι το... Κολωνάκι του Ασημοχωρίου, μετά από τα καινούρια σπίτια των Στέφανου Νούτση, Αντιγόνης Γιαννούλη, Τάσου Τάτση, Σπύρου Πιπεράκη και το κτίριο του Ξενοδοχείου, διευρύνεται.

Καινούρια σπίτια χαίρονται και ο Φάνης Β. Στεργίου στο μεσοχώρι, ο Πέτρος Τάτσης και ο Στέλιος Νούτσης στον κάτω μαχαλά και ο Μενέλαος Γιαννούλης στον πέρα μαχαλά.

ΚΑΛΗ ΜΝΗΜΗ

Καλοκαίρι του 1960. Ο παππούς μου Βαγγέλης Γιώτης ο γνωστός "Λοχαγός", μαστόρευε στο προαύλιο της Αγίας Παρασκευής. Τον ρώτησα τι φτιάχνει και μου απάντησε: "Ένα πάγκο για να κάθονται οι χωριανοί μας να ξαποσταίνουν και ν' αγναντεύουν το χωριό...". Τον αγκάλιασα και τον φίλησα...

Το έργο αυτό έμεινε, και αργότερα επεκτάθηκε.

Υποστήριξε ΤΩΡΑ κι εσύ την ιδέα του Ασημοχωρίου και του περιοδικού ηθικά, οικονομικά, δημοσιογραφικά.

ΚΑΜΠΑΝΑΚΙΑ

Το καφενείο της θειάς Διομήδαινας έκλεισε για πρώτη φορά φέτος το χειμώνα και το καφενείο του μπαμπά-Τάκη υπολειτούργει. Καμπανάκια είναι αυτά... Ας ανασκούμπωθούμε...

ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΕΣ ΕΙΠΑΝ...

"...Και εκατό χρόνια να ζήσουμε ακόμα, δε θα προλάβουμε να χορτάσουμε το χωριό μας..."

Μαργαρίτα Στεφ. Νούτση, Ασημοχώρι.

"Κυκλοφορούν εκατοντάδες περιοδικά. Αυτό που περιμένω με λαχτάρα, είναι το περιοδικό του χωριού μου..."

Αλεξάνδρα Γιαννούλη-Βλάχου, Σικάγο.

"...Εγώ θέλω να μαθαίνω τί μολογάνε οι μπάμπες του χωριού μου..."

Δημήτρης Σ. Νούτσης, Σιάρλοτ.

"Ο καθένας μας έχει τη σκιά του στο χωριό".

Γιώργος Η. Στεργίου, Σιάρλοτ.

"Θα μας κρίνει όλους η νεολαία".

Αλέκος Νούτσης (1970), Ασημοχώρι.

Φθινόπωρο στο Λιβάδι. Στο δικό μας Λιβάδι.

Εκεί που το χρυσαφί της γης σμίγει με το ασημί του Ουρανού, η γαλήνη με την ομορφιά και η ψυχή με τ` όνειρο!...



Το χιόνι, ο παππούς μου κι εγώ

Του Δημήτρη Ζιακόπουλου
Μαθηματικού - Μετεωρολόγου



Ις πρώτες προβλέψεις για τον καιρό τις άκουγα από τον παππού μου στο χωριό μου τον Αμάραντο στα τέλη της δεκαετίας του '50. Κάθε βράδυ εγώ και ο αδελφός μου τον περιμέναμε να γυρίσει από το καφενείο του χωριού, να μας φέρει τα λουκούμια που έλεγε πώς κέρδισε στην κολτσίνα και το τάβλι (τότε δεν καταλάβαινα πως γινόταν να κερδίζει πάντοτε) και να μας πει την πρόβλεψή του για τον καιρό.

Πιο πολύ και από τα λουκούμια, μας χαροποιούσαν τα λόγια του όταν με απόλυτη βεβαιότητα έλεγε: "απόψε θα χιονίσει".

Πέφταμε στα κρεβάτια μας και παρακαλούσαμε να περάσει γρήγορα η νύχτα, νάρθει η επόμενη μέρα ντυμένη στα άσπρα, όπως μας υποσχόταν ο παππούς. Κι όταν οι προβλέψεις επιβεβαιώνονταν, όλα τα καλά του κόσμου μαζεμένα: Το σχολείο έκλεινε, το παιχνίδι έδινε και έπαιρνε (παρά τις φωνές των μανάδων) και είχαμε βέβαια όλο το χρόνο να στήσουμε τις πλάκες (παγίδες) για τις κελαρίνες και τα κοτσίφια.

Τα χρόνια πέρασαν, κατεβήκαμε στην Κόνιτσα και οι προβλέψεις του παππού μπήκαν στο περιθώριο, καθώς από το ραδιόφωνο δειλά-δειλά άρχισαν να ακούγονται οι προβλέψεις της ΕΜΥ. Με πόση χαρά και λαχτάρα περιμέναμε τη φράση "μετά τινων χιόνων στα ορεινά"!

Έπειτα ήλθε ο Χειμώνας του 1962-63, ο βαρύτερος Χειμώνας του αιώνα για την Ευρώπη.

Πήγαινα τότε στη Β' τάξη Γυμνασίου και ακόμα θυμάμαι λεπτομέρειες από εκείνη τη βαρυχειμωνιά. Το χιόνι πλησίασε το ένα μέτρο. Μόνο ο σκεπτικισμός του πατέρα που είχε έγνοια το μεροκάματο σκίαζε τη χαρά μου.

Οι τάξεις του Γυμνασίου πέρναγαν η μια μετά την άλλη μα η λαχτάρα για το χιόνι παρέμεινε η ίδια. Στο δεύτερο έτος του Πανεπιστημίου πήρα το μάθημα της Μετεωρολογίας και συγχρόνως τα πρώτα πρακτικά μαθήματα από τον παραπρητή της ΕΜΥ στην Κόνιτσα. Οι γνώσεις μου αυξάνονταν και ο καιρός εξακολουθούσε να με γοητεύει. Ο παππούς μου έφυγε από τη ζωή και έχασα ξαφνικά ένα φίλο στον οποίο ώρες ατέλειωτες μιλούσα για τα επιτεύγματα της Αστρονομίας και της Μετεωρολογίας.

Όταν μετά από χρόνια ήλθε η ώρα να επιλέξω καθηγητής Μαθηματικών ή Μετεωρολόγος δεν είχα κανένα πρόβλημα. Τα θεμέλια που είχε βάλει ο παππούς με τις πρακτικές του γνώσεις ήταν γερά. Σήμερα με τη βοήθεια πανίσχυρων ηλεκτρονικών υπολογιστών και την πληθώρα των μετεωρολογικών παρατηρήσεων ακριβείας από τους δορυφόρους, τα ραντάρ και τα άλλα μέσα οι προγνώσεις βελτιώθηκαν θεαματι-

κά και απομιθοποιήθηκε η αξία πολλών παλαιών μεθόδων. Η μηχανή όμως του καιρού εξακολουθεί να δουλεύει όπως κάνει εδώ και πολλά εκατομμύρια χρόνια. Πολλοί βλέποντας ακραία καιρικά φαινόμενα ρωτούν αν άλλες το κλίμα. Η απάντηση δεν είναι δύσκολη αν σκεφτούμε ότι άλλο

πράγμα είναι το κλίμα και άλλο ο καιρός. Αν το κλίμα παρομοιαστεί με το χαρακτήρα ενός ανθρώπου και ο καιρός με τη στιγμιαία συμπεριφορά του και βλέπατε κάποια στιγμή έναν άνθρωπο που συνήθως είναι ήρεμος να φωνάζει δυνατά τι θα λέγατε; Άλλαξε ο χαρακτήρας του; Ασφαλώς όχι.

Αν σήμερα ζούσαμε μόνιμα σε κάποιο χωριό της όμορφης επαρχίας μας θα λέγαμε ότι χάθηκαν οι εποχές; Πώς μπορεί ένας κάτοικος της Αθήνας να δει τη φύση να αλλάζει τη μορφή της περνώντας π.χ. από το Καλοκαίρι στο Χειμώνα;

Εκείνα τα καταπληκτικά χρώματα των φύλλων της οξιάς, λίγο πριν πέσουν, δεν είναι ο αδιάψευστος μάρτυρας της ύπαρξης του Φθινοπώρου;

Το συμπέρασμα είναι ένα: Υπάρχουν ασφαλώς διαφορές στον καιρό μεταξύ των μηνών, των εποχών και των ετών, αλλά για να μιλήσει κανείς με βεβαιότητα για μόνιμη αλλαγή του κλίματος απαιτούνται συστηματικές παρατηρήσεις πολλών δεκαετιών.

Είναι παραδεκτό όμως ότι αυτό που πέτυχε ο άνθρωπος με τις διάφορες δραστηριότητές του, είναι να αλλάξει το μικροκλίμα μιας περιοχής με την αποφύλωση των δασών, την τσιμεντοποίηση εκτάσεων, την κατασκευή ακατάλληλων από πλευράς κλίματος σπιτιών κ.λπ. Γι' αυτά μπορούμε να κάνουμε κάτι όλοι μας. Υπάρχει ακόμη καιρός.

Σε ό,τι αφορά το ερώτημα γιατί τα τελευταία χρόνια δε χιονίζει όπως παλαιά, η απάντηση είναι ότι χιόνια πέφτουν και στις μέρες μας άλλες χρονιές λίγα και άλλες χρονιές πολλά.

Μόνο που δεν είμαστε πια ξέγνοιαστα παιδιά να χαρούμε το χιόνι όπως παλαιά και δε ζει και ο παππούς να το κουβεντιάσουμε.

Μια ξενάγηση στην ελληνοπρεπή πόλη της Ουάσινγκτον, πρωτεύουσα της Αμερικής



Της Αμαλίας Ανδρέα Στεφάνου
Ελληνοαμερικανίδας β' γενιάς
φοιτήτριας της Ιατρικής
του πανεπιστημίου του MICHIGAN

Μετάφραση - Φωτογραφίες
Βασίλη Π. Γιαννούλη



Το μνημείο του Τζόρτζ Ουάσινγκτον.

Tο Σάββατο 30 Σεπτεμβρίου 2000 επιβιβαστήκαμε με τους γονείς μου και τους θείους μου Βασίλη και Έφη Γιαννούλη στο "METRO" από την Αλεξάνδρεια της Βιρτζίνια για μια περιπλάνηση γνωριμίας στην όμορφη Ουάσινγκτον, πρωτεύουσα της Αμερικής.

Ο κόσμος ήταν ευγενικός και μας βοήθησε στο τρένο και στους δρόμους, όπου χρειαστήκαμε. Ο καιρός ήταν υπέροχος όλη την ημέρα, μια ημέρα η οποία τελείωσε γοντευτικά.

Κατεβήκαμε στο κέντρο της πόλης και η ματιά μας έπεσε στο κτίριο του Καπιτωλίου. Στο Καπιτώλιο φτιάχνονται όλοι οι νόμοι της κυβέρνησης των Ηνωμένων Πολιτειών. Μετά προχωρήσαμε στο Λευκό Οίκο, όπου μένει ο πρόεδρος των Η.Π.Α.

Όπως προχωρούσαμε προσέξαμε ότι η αρχιτεκτονική των κτιρίων έμοιαζε με την αρχιτεκτονική της αρχαίας Ελλάδας. Ακόμη και οι κορυφές (αετώματα) είχαν γλυπτά και εκφράσεις που αντανακλούσαν το ελληνικό πνεύμα. Αργότερα μας είπαν ότι τα κυριότερα κυβερνητικά κτίρια της πόλης σκόπιμα κατασκευάσθηκαν έτσι, προς τιμήν της αρχαίας Ελλάδας, η οποία

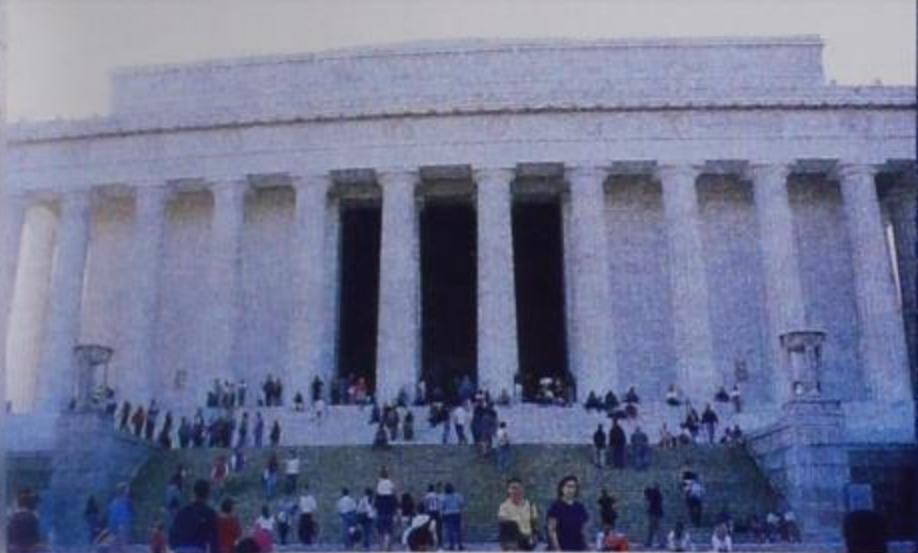
είναι μητέρα της Δημοκρατίας.

Αφού επισκεφθήκαμε το Λευκό Οίκο, το Υπουργείο Εξωτερικών, μερικά από τα πανεπιστήμια της Ουάσινγκτον και το μνημείο των πεσόντων στο Βιετνάμ, φτάσαμε στο Μνημείο του Αβραάμ Λίνκολν και εντυπωσιαστήκαμε από το τεράστιο άγαλμά του. Εκεί υπήρχε ένας φρουρός, ένστολος αξιωματούχος, που έκανε παρουσίαση της πόλης



Το Καπιτώλιο και ο πρώτος δρόμος της Ουάσινγκτον.

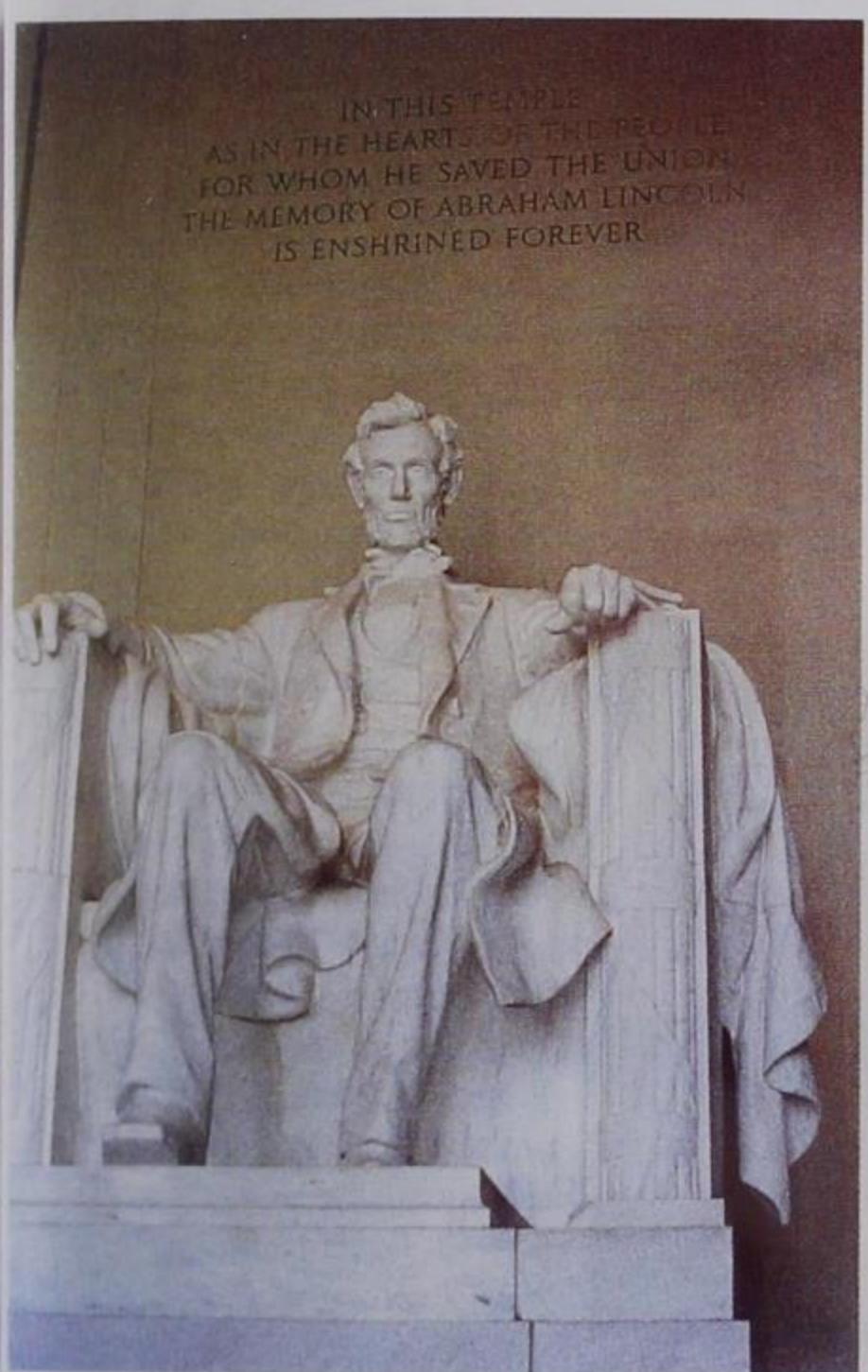
της Ουάσινγκτον και έδινε πληροφορίες για τον 16ο πρόεδρο. Ο Λίνκολν ήταν πρόεδρος των Ηνωμένων Πολιτειών από το 1861 έως το 1865 κατά τη διάρκεια του Αμερικανικού εμφύλιου πολέμου και το μεγαλοπρεπές άγαλμά του φανερώνει τη βαθιά πίστη του λαού στην Αμερικανική ιδέα. "Ενα διαιρεμένο σπίτι δεν μπορεί να σταθεί", ήταν η προσφιλής ρήση του, η οποία είχε μεγάλη απήχηση στον κόσμο.



Το μνημείο του Αβραάμ Λίνκολν με την ελληνική αρχιτεκτονική. Στο εσωτερικό του βρίσκεται το πελώριο άγαλμά του.

Ο Λευκός Οίκος.

Το μνημείο των πεσόντων στον πόλεμο του Βιετνάμ. Βρίσκεται χαμηλότερα από την επιφάνεια της γης, επειδή ο πόλεμος χάθηκε.



Ο Αβραάμ Λίνκολν.

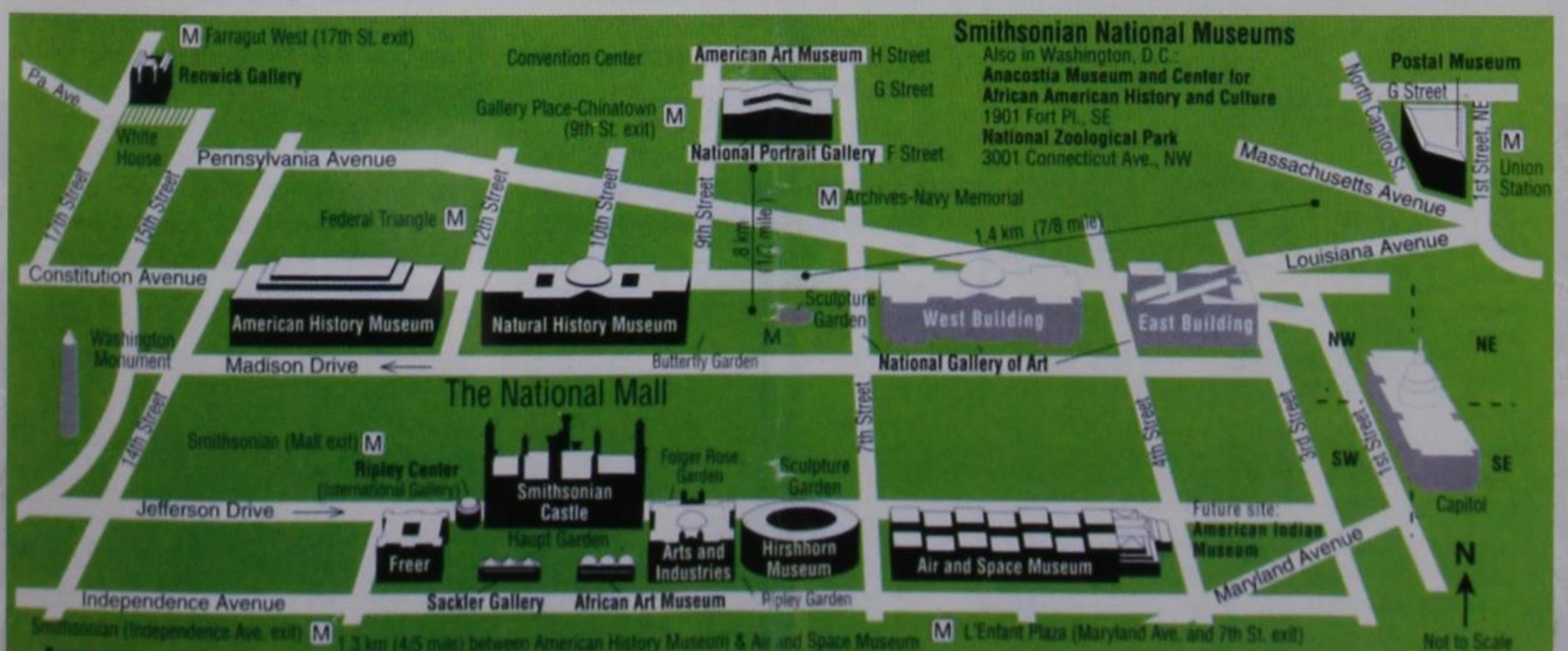
Ο ίδιος αξιωματούχος υπογράμμισε την επιρροή του Αρχαίου Ελληνικού Πνεύματος επί των "αρχών" της (νέας) Αμερικανικής Δημοκρατίας. Αναφέρθηκε εκτενώς στην Αρχαία Ελλάδα, τη Δημοκρατία της, καθώς και στο "Χρυσό αιώνα" του Περικλέους (5ος π.Χ αι.) και **νιώσαμε υπερήφανοι που είμαστε Έλληνες**.

Περάσαμε, τέλος, από όλα τα πανέμορφα μουσεία, καθώς και από το μνημείο του Ουάσινγκτον, το οποίο είναι ένας πολύ ψηλός οβελίσκος στο κέντρο της πόλης. Κτίστηκε στη μνήμη του πρώτου Προέδρου των Η.Π.Α. Τζόρτζ Ουάσινγκτον (1789-1797).

Ήταν μια καταπληκτική μέρα και εντυπωσιαστήκαμε με τη θέα της παγκόσμιας δύναμης που κατοικεί στην περιοχή αυτή της Αμερικής. **Νιώσαμε επίσης πολύ περήφανοι που διαπιστώσαμε ότι η Ελλάδα ήταν το μοντέλο αυτής της μεγαλοπρεπούς πόλης των Ηνωμένων Πολιτειών.**



Το τεράστιο Υπουργείο Εξωτερικών.





Hθησιμότητα από καρδιαγγειακά νοσήματα σύμφωνα με τη μελέτη Framingham αυξάνεται κατά 31% στις γυναίκες και κατά 18% στους άνδρες για κάθε 10 τσιγάρα που καπνίζονται την ημέρα. Οι γυναίκες σε σχέση με τους άνδρες διατρέχουν 50% μεγαλύτερο κίνδυνο να υποστούν οξύ έμφραγμα του μυοκαρδίου, πιθανώς λόγω της αλληλεπίδρασης των ορμονών τους και των ουσιών του τσιγάρου.

Ο αυξημένος κίνδυνος καρδιαγγειακών παθήσεων σε καπνίστριες και καπνιστές ελαττώνεται με τη διακοπή του καπνίσματος. Σχεδόν εξαλείφεται μετά από 2-3 χρόνια.

Για τη γυναίκα και το κάπνισμα διαπιστώνουμε ότι:

1. Το κάπνισμα είναι μια ιδιαίτερα σοβαρή απειλή. Οδηγεί νωρίτερα στην εμμηνόπαυση με όλες τις αρνητικές για τη γυναίκα συνέπειες (οστεοπόρωση, αύξηση καρδιαγγειακών παθήσεων).

2. Οδηγεί σε αύξηση καρκίνου του πνεύμονα, ο οποίος τελευταία είναι από τις πρώτες αιτίες θανάτου από καρκίνο στις γυναίκες καπνίστριες.

3. Σε μείωση της γονιμότητας της γυναίκας. Οι έγκυες καπνίστριες αποβάλλουν συχνότερα, έχουν αύξηση ενδομήτριων θανάτων και περιγεννητικής θηλησιμότητας, τα δε νεογνά γεννιώνται με χαμηλό σωματικό

Σοβαρή Απειλή το Κάπνισμα για τις Γυναίκες

βάρος.

4. Οι τοξικές ουσίες του τσιγάρου αυξάνουν τις ρυτίδες του προσώπου της γυναίκας, οι οποίες εμφανίζονται πρόωρα. Μια γυναίκα καπνίστρια 40-50 ετών μοιάζει βιολογικά με γυναίκα 60-70 ετών. Οι καπνίστριες έχουν αυξημένες ρυτίδες. Εμφανίζουν ξηρότητα δέρματος, σύσπαση των αγγείων που οδηγούν σε μειωμένη αιμάτωση του δέρματος.

5. Το κάπνισμα οδηγεί τέλος σε αύξηση των καρδιαγγειακών παθήσεων. Από το 1968 έως το 1998 οι θάνατοι οι οποίοι οφεύλονται σε καρδιαγγειακά νοσήματα στην Αμερική έχουν μειωθεί στο 48% μετά τον περιορισμό του καπνίσματος, ενώ στην Ανατολική Ευρώπη έχουν αυξηθεί σημαντικά μέσα στην ίδια δεκαετία λόγω αύξησης της κατανάλωσης τσιγάρων.

Η θησιμότητα των καπνιστριών γυναικών που καπνίζουν πολλά και βαριά τσιγάρα είναι ίδια με τη θησιμότητα των βαρέων καπνιστών ανδρών. Όσο μικρότεροι αρχίζουμε το τσιγάρο τόσο δυσκολότερο είναι να το κόψουμε, όσο νωρίτερα αρχίζουμε να καπνίζουμε τόσο περισσότερο εισπνέουμε τον καπνό και τόσο μεγαλύτερο κίνδυνο για την υγεία μας διατρέχουμε.

1. Πρέπει να πεισθούμε για τις βλαβερές συνέπειες του καπνού και να πάρουμε οριστική απόφαση να διακόψουμε το κάπνισμα.



2. Δεν πρέπει να δίνουμε το κακό παράδειγμα στους άλλους π.χ. στα παιδιά μας.

3. Να σεβόμαστε τους μη καπνιστές, τα παιδιά, τους ηλικιωμένους, τις εγκύους γυναίκες.

4. Να αποφεύγουμε την παρέα με καπνιστές.

5. Έστω και ένα τσιγάρο οδηγεί σε αποτυχία διακοπής καπνίσματος.

6. Αραιώνουμε κατ' αρχήν τον αριθμό των τσιγάρων σε ημερήσια βάση εάν είναι αδύνατον να το διακόψουμε εντελώς.

7. Αποταμιεύουμε χρήματα που θα ξοδεύαμε για την αγορά τσιγάρων.

8. Ανακαλύπτουμε διεύδους που μας ενδιαφέρουν για να απασχοληθούμε και να επιτύχουμε τη διακοπή του καπνίσματος.

9. Τονίζουμε τα προτερήματα της διακοπής του τσιγάρου, ελεύθερη αναπνοή, ανετότερο βάδισμα, καλύτερη υγιεινή στόματος, χεριών, υπνοδωματίου κ.λπ.

10. Αναζητούμε τη βοήθεια του ειδικού, ενός ιατρού ή ψυχολόγων, εάν έχουμε δυσκολίες να συνεχίσουμε την προσπάθεια διακοπής του καπνίσματος.

11. Να ορίσουμε ένα είδος αμοιβής ή ποινής στον εαυτό μας για την προσπάθεια διακοπής του καπνίσματος.

12. Εάν είμαστε δεξιόχειρες προσπαθούμε να καπνίζουμε στην αρχή της προσπάθειας με το αριστερό χέρι.

13. Πρέπει να γυμναζόμαστε και να χαλαρώνουμε για να αποφεύγουμε το άγχος.

Dr. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΒΑΣ. ΝΟΥΤΣΗΣ
ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ-ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ

ΑΝ. ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ Ο "ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ"
ΜΕΤΕΚΠΑΙΔΕΥΘΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΜΕΡΙΚΗ TULANE UNIVERSITY N. ORLEANS. LA
& WOMEN'S COLLEGE HOSPITAL TORONTO - CANADA

Ο δικός μας γιατρός
Σόλωνος 66 - 106 80 Αθήνα
Τηλ: 36 02 966 - Fax : 36 15 872

ΑΓΓΕΛΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ & ΣΙΑ Ο.Ε.
ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ - ΛΙΘΟΓΡΑΦΕΙΟ

Ποιότητα στην εκτύπωση

Νιρβάνα 80 - Αθήνα 111 45 Κάτω Πατήσια
Τηλ: 83 28 330 - 83 28 441

οτο περιθώριο της ζωής

Του Ευάγγελου Χρυσ. Γιώτη

Ένα δάκρυ για σένα πατέρα

Kυριακή σήμερα. Άγια ημέρα ξεκούρασης, περιπάτου, εκκλησιασμού, χαλάρωσης, αναμνήσεων... Έτσι ξαφνικά ήρθες στο μυαλό μου και με 'πιάσαν οι τύψεις. Δεκαπέντε χρόνια δεν είσαι πια κοντά μου και τα 'βαλα με μένα και την ψυχή μου πρωινάτικα. Τα χρόνια πέρασαν και μέσα μου ισοπεδώθηκαν όλες οι αναμνήσεις για σένα πατέρα...

Γι' αυτόν που τις Κυριακές πεταγόταν στο περίπτερο, αγόραζε εφημερίδα και έφερνε τις καραμέλες γάλακτος. Ήταν αυτός που με κυνηγούσε γύρω - γύρω από το τραπέζι να με δείρει όταν αργούσα τα βράδια να γυρίσω στο σπίτι, κι όταν με έφτανε "έτρωγα" καμιά ξώφαλτη. Ο κουβαλητής της οικογένειας, ο στύλος του σπιτιού μας. Γι' αυτόν κουβάλαγα κι εγώ απ' τη γειτονιά το μισόκιλο κρασιού τα μεσημέρια της Κυριακής και κάπου-κάπου με κέρναγε για να γίνω αντράκι. Μ' αυτόν πηγαίναμε όλη η φαμίλια το βράδυ σινεμά στις δακρύβρεχτες ελληνικές ταινίες και τον κάναμε να αισθάνεται άσχημα σαν Καπιτέν φαμίλιας με το ασκέρι του.

Δε σκεφτόμουν καθόλου πώς έβγαζε το μεροκάματο στις οικοδομές και τις θυσίες που έκανε να σπουδάσει εμένα και την αδερφή μου και του κράταγα κακία όταν βλασφημούσε και την "κοπάναγε" στο καφενείο του. Γι' αυτόν ήταν παράδοση να περνάει τα βραδάκια του εκεί παίζοντας καμιά "ξερή", πίνοντας το καφεδάκι του. Το ουζάκι του ήθελα να πω, γιατί το καφεδάκι του το έφτιαχνε το απόγευμα μόνος του. Ούτε τη μητέρα μου δεν άφηνε να του το φτιάξει. Ήταν κρεατοφάγος και μεζεκλής. Και ποιος δεν είναι από μας; Κρατούσε κάποια απόσταση ισχύος, ήταν "κουλτουριάρης" παρόλο που δε σπούδασε, είχε καλό "λεξικό" και ήταν ζεστός και τρυφερός όταν έπρεπε, και ποτέ δεν το παράκανε. Τα μεσημέρια χουζούρευε και απαιτούσε από τα παιδιά του να μην ακούγεται ούτε η ανάσα τους...

Πόσο γρήγορα πέρασαν τα χρόνια και

μας μεγάλωσες, ούτε που το κατάλαβα...

Όταν η αδερφή μου πέρασε στο Πανεπιστήμιο τον θυμάμαι που μας έλεγε ότι έψαχνε στη λίστα από κάτω προς τα πάνω να βρει το όνομά της. Κι όταν ανεβαίνοντας προς τα πάνω τη βρήκε στις πρώτες θέσεις, του κόπηκαν τα πόδια. Είχε "βγάλει" μορφωμένη κοπέλα στην κοινωνία...

Εγώ του τα χάλασα λιγάκι γιατί δεν προχώρησα στα δέοντα. Κι όταν πήγα φαντάρος έχω να θυμάμαι ένα μικρό σχετικά γράμμα που ήταν αντρίκιο, απλό και ευανάγνωστο...

Σου χρωστώ ευγνωμοσύνη πατέρα και να αναπαύεσαι ειρηνικά εκεί που βρίσκεσαι. Είσαι η μεγαλύτερη αξία που υπάρχει σ' αυτόν τον κόσμο και με την "μάνα" σχηματίσατε την έννοια της Οικογένειας καλέ μου. Έννοια συνταρακτική, ανεπανάληπτη και από τις λίγες ευτυχισμένες στιγμές που υπάρχουν στη ζωή. Θα σε θυμάμαι πάντα και θα κουβαλάω το όνομά σου φόρο τιμής σε σένα. Θα έχω τα χρωμοσώματα, τις ορμόνες και τα κληρονομικά σου στοιχεία πάνω μου, που με την αγάπη και τη θύμηση του ονόματός σου θα είναι ο καλύτερος οπλισμός μου μέχρι να πεθάνω. Να ξέρεις ότι μπορεί να ατακτούσα πιτσιρικάς γιατί δεν πολυκαταλάβαινα τον κόσμο, τώρα όμως που είμαι πατέρας θα φρεσκάρω τη μνήμη μου και θα αποδίω φόρο τιμής όσο μπορώ πιο τακτικά στη θύμησή σου.

Είναι δύσκολη η ζωή πατέρα και τώρα σε νοσταλγία περισσότερο από ποτέ άλλοτε. Αισθάνομαι, τώρα, εμένα να είμαι στη θέση σου και επειδή μου λείπεις, πολλές φορές είμαι αδύναμος και κάνω λάθη γύρω μου. Κυριακή σήμερα πατέρα θ' ανάψω ένα κεράκι για να σκεφθείς πώς σου έφερα ένα μισόκιλο κρασάκι για να το πιούμε μαζί όπως κάποτε στο τραπέζι της οικογένειας...



ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Εμείς και το περιβάλλον μας ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ

Του Θεόδ. Γκιοξάρη
Γεωπόνου

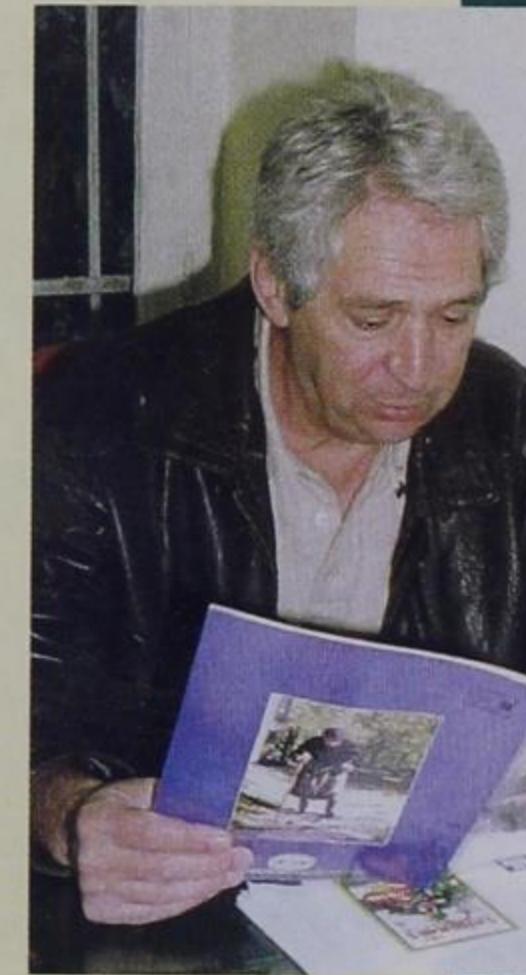
Hυπάρχουσα κατάσταση στο φυσικό περιβάλλον του Ν. Ιωαννίνων είναι αποτέλεσμα δράσεων κοινωνικών - πολιτικών - εθιμοτυπικών - πολιτισμικών - ανταγωνιστικών - περιβαλλοντικών. Η συμμετοχή εκάστης δράσης δεν μπορεί να εκτιμηθεί, διότι υπήρχε και υπάρχει αλληλουχία δράσεων και γεγονότων ενδογενών και εξωγενών.

"Αν δεν ανασυγκροτήσουμε την ποιότητα ζωής στην ύπαιθρο οι όποιες οικονομικές ενισχύσεις και να δώσουμε δε θα αλλάξουν τίποτε". Από τα λόγια αυτά του Υπουργού Γεωργίας μπορούμε να εντοπίσουμε τη σημασία της επίδρασης των παραπάνω δράσεων στη Βιοποικιλότητα.

Η ορθή Γεωργική πρακτική ασφαλώς είναι μία επαναληπτική δράση για την αύξηση της Βιοποικιλότητας. Η Γεωργία είναι ένα τρένο που δύσκολα παίρνει μπροστά και δύσκολα σταματά. Γι' αυτό το τρένο που δύσκολα εκσυγχρονίζεται θα πρέπει να βρούμε μία ελλειπτική τροχιά (ήπια ανάπτυξη) για να μην επιφέρει με τη φορά που έχει κοινωνική - οικονομική - πολιτιστική - περιβαλλοντική αναστάτωση.

Περιοχές ολόκληρες στον ορεινό όγκο κινδυνεύουν από απερήμωση στην 10ετία που έρχεται. Η πληθυσμιακή ισχνότητα μας οδηγεί σε άλλες οδούς με άγνωστες συντεταγμένες και μέλλον χωρίς ταυτότητα και γνώση για προγραμματισμένη διαχείριση. Ο εναλλακτικός τρόπος διαχείρισης μέσων και πόρων (Βιολογική Γεωργία και Κτηνοτροφία, αγροτοτουρισμός, αύξηση της Βιοποικιλότητας κ.λπ.) προδιαθέτουν έρευνα, έρευνα, έρευνα. Δαπάνες για την έρευνα.

Αφού γίνουν αυτά, τότε θα πρέπει να μιλάμε για εφαρμογή, άλλως θα είμαστε σε συνεχή αβεβαιότητα και ακινησία.



Ο Θεόδωρος
Γκιοξάρης
μελετώντας
“Τα Ασημοχωρίτικα”

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ - ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

- Στις 11 Μαΐου ο **Στυλιανός** και η **Παρασκευή Αναστασοπούλου** (θυγατέρα του πρωτ. Διονυσίου Τάτση) απέκτησαν κόρη την οποία στις σαράντα μέρες και εβάπτισαν, δίνοντάς της το όνομα **Ιωάννα**.
- Στις 26 Ιουλίου ο ιεροδιάκονος **Θεοφάνης Διον.** **Τάτσης** και η **Πολυξένη Μιχαλοπούλου** απέκτησαν θυγατέρα την οποία στις σαράντα μέρες και εβάπτισαν. Το όνομα αυτής **Βασιλική**.
- Στις 16 Ιουλίου ο **Κωνσταντίνος** και η **Πολυξένη Διβανέ** (θυγατέρα του Δημήτρη Γεωργάκη), απέκτησαν κόρη.
- Στις 5 Σεπτεμβρίου ο **Γεώργιος** και η **Όλγα Πεταλά** (θυγατέρα του Βασίλη Γιαννούλη), οι οποίοι διαμένουν στην Αλεξάνδρια των Η.Π.Α., απέκτησαν κόρη.
- Ευχόμαστε ολόψυχα σε όλους να τους ζήσουν τα νεογέννητα.

ΑΡΡΑΒΩΝΑΣ

Στις 23 Δεκεμβρίου ο **Γιώργος Νικ. Στεφάνιος** αρραβωνιάστηκε στα Ιωάννινα με την **Ειρήνη Θεμελή**. Ο αρραβώνας έγινε στο εστιατόριο Λιθαρίτσια με την παρουσία πλήθους φίλων και συγγενών. Επακολούθησε τρικούβερτο γλέντι με κλαρίνα. Σημειώνουμε ότι ο Γιώργος και η Ειρήνη διαμένουν μόνιμα στο Essen της Γερμανίας. Τους ευχόμαστε καλά στέφανα.

ΓΑΜΟΣ

Στις 15 Οκτωβρίου παντρεύτηκε στην Αμερική η **Γεωργία Εν. Τάτση**. Ευχόμαστε βίον ανθόσπαρτον.

ΘΑΝΑΤΟΙ

- Στις 5 Σεπτεμβρίου πέθανε στην Αθήνα, όπου έγινε και η κηδεία της η **Ελένη Γερακιαννάκη**, πεθερά της Γεωργίας Στεφάνιος - Γερακιαννάκη.
- Στις 8 Σεπτεμβρίου πέθανε στην Αθήνα όπου και ετάφη η **Ελευθερία Ιω. Νάτση**.
- Στις 4 Δεκεμβρίου πέθανε στην Αθήνα όπου και ετάφη η **Τριάδα Χρήστου**, συζυγος του αείμνηστου ενεργέτη μας Βασιλείου Κ. Χρήστου. Ήταν ηλικίας 71 ετών.



- Στις 31 Δεκεμβρίου πέθανε στο Charlotte των Η.Π.Α. από καρδιακή προσβολή σε ηλικία 55 ετών ο **Ζήσης Τσεπέλης**.

- Σε ηλικία 54 ετών πέθανε στις 6 Ιανουαρίου στην Αθήνα, όπου έγινε και η ταφή της, η **Ελένη Θερεδία Οικονόμου-Σκάλκου**, μετά από μακροχρόνια καρδιακή ασθένεια.

- Στις 20 Ιανουαρίου πέθανε στην Αθήνα και ετάφη στο Ασημοχώρι η **Γκόλφω Σπ. Νούτση**, η οποία έπασχε από μακροχρόνια γεροντική ασθένεια. Ήταν ηλικίας 84 ετών.

Ο Θεός να τους αναπαύσει.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΕΣ

Τριάδα Βασ. Χρήστου

Με οδύνη στεκόμαστε μπροστά στο τραγικό γεγονός του θανάτου σου όλοι οι Ασημοχωρίτες κι εμείς ως Σύλλογος Ασημοχωριτών της Αθήνας, του μοναδικού παιδιού του αειμνήστου συζύγου σου και μεγάλου ενεργέτη μας Βασιλείου Χρήστου, όπως έγραψε στην ιερή διαθήκη του, και σου απευθύνουμε τον ύστατο χαιρετισμό και παρακαλούμε τον Κύριο μας, το Δημιουργό του Κόσμου, Πανάγιαθ Θεό μας, να σας οδηγήσει στον χλοερό τόπο, κατοικία εκείνων που στη γη υπήρξαν καλοί και έντιμοι με τους συνανθρώπους τους, που πορεύτηκαν με αγάπη, όπως αρμόζει σε ένα καλό Χριστιανό.

Αγαπητή Τριάδα,

Ο πόνος και η οδύνη μας μετριάζεται, γιατί όλοι μας σε θεωρούμε έναν ιερό αγγελιοφόρο μας, που θα μεταφέρει στον αγαπημένο σύντροφο της ζωής σου, τον ενεργέτη μας Βασιλείο Χρήστου, τον οποίο πιστεύουμε ότι θα συναντήσεις στο χώρο των μακάρων. Θέλομε να του μεταφέρεις το μήνυμα ότι εξακολουθεί να ζει και θα ζει αιώνια στις καρδιές και στο νου των Ασημοχωριτών που τόσο πολύ ενεργετείται το μικρό χωριό μας με έργα πολιτισμού και ανάπτυξης από τη γεννιόδωρη ενεργεσία του. Ζει και θα ζει και στο νου των νέων, που χάρις στην πλούσια ενεργεσία του θα σπουδάζουν,



θα συγγράφουν, θα ερευνούν, θα προαγάγουν την Επιστήμη και τις Τέχνες.

Αγαπητή Τριάδα,

Υπήρξες καλή σύντροφος σ' έναν άξιο άνθρωπο, συγχωριανό μας, συνεχιστή της προαιώνιας Ηπειρωτικής Παραδόσης, που θέλει τους Ηπειρώτες να διαθέτουν τον πλούτο που απέκτησαν μέ το μόχθο τους για έργα ευποίας και φιλανθρωπίας, για έργα προόδου. Άφησε την περιουσία του, και εσύ, στο Σύλλογό μας και οφίζει τους σκοπούς που πρέπει να εκπληρωθούν. Παρακαλούθησες τα έργα ευποίας, φιλανθρωπίας και προόδου που γίνονται με τα έσοδα του Κληροδοτήματος και χάρη σε για το αποτέλεσμα, για την καθημερινή χαρά και την ευγνωμοσύνη που εκδηλώνονται στη μνήμη του, αλλά και στο πρόσωπό σου.

Πες του, όταν τον δεις, και θα τον δεις, ότι θα σας ευγνωμονούμε αιώνια, και ότι θα ζείτε στις καρδιές και στον νου μας.

Καλό σου ταξίδι

Βασίλης Γιαννούλης

Πρόεδρος Συλλόγου Ασημοχωριτών
"Η ΠΡΟΟΔΟΣ"

Αλεξάνδρα Τζιουβάρα

Πέθανε στη Θεσσαλονίκη η αείμνηστη Αλεξάνδρα Τζιουβάρα, το γένος Νικολάου. Γεννήθηκε το 1929 στο Ασημοχώρι όπου και τελείωσε το Δημοτικό Σχολείο.

Στα δύσκολα χρόνια της κατοχής έλαβε ενεργό μέρος στην εθνική αντίσταση κατά των κατακτητών της πατρίδος μας.

Μετά τη λήξη του εμφυλίου πολέμου βρέθηκε πρόσφυγας στη μακρινή Τασκένδη της Ρωσίας. Εκεί το 1954 παντρεύτηκε το Μιχάλη Τζιουβάρα και έκαμψαν οικογένεια.

Επαναπατρίστηκαν οικογενειακώς το 1979 και ζούσαν στη Θεσσαλονίκη. Η αείμνηστη Αλεξάνδρα εργαζόταν για να βοηθήσει την οικογένειά της. Αγάπησε τη Θεσσαλονίκη σαν δεύτερη πατρίδα της.

Εμείς, συγγενείς, φίλοι και χωριανοί θα θυμόμαστε πάντα την αείμνηστη Αλεξάνδρα για τον άφρο γαλακτήρα και την αμέριστη αγάπη προς τους συνανθρώπους της.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Μακεδονικής γης που σε σκεπάζει, αγαπητή μας Αλεξάνδρα.

Αλέξανδρος Νικολάου

Νεανικά



Α ΔΟΛΕΥΤΟΚΙΝΗΜΑ ΨΥΧΗΣ ΝΕΩΝ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΟΥ

ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ

2000

Γράφει η Αθηνά Δ. Στεργίου

Το καλοκαίρι του 2000 η Κίνηση Νέων Ασημοχωρίου διοργάνωσε τις πρώτες πολιτιστικές εκδηλώσεις της στο χωριό, το τριήμερο 11-13 Αυγούστου, τα "Ασημοχωρίτικα 2000". Οι νέοι αγκάλιασαν την κίνηση και ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα με μεγάλο ενθουσιασμό και προθυμία, όπως και όλοι οι Ασημοχωρίτες.

ΕΝΑΡΞΗ ΜΕ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΜΟ

Το τριήμερο ξεκίνησε το πρωί της Παρασκευής με εκκλησιασμό των νέων του Ασημοχωρίου στο εξωκλήσι του Αγίου Σπυρίδωνα. Μετά το πέρας της κατανυκτικής θείας λειτουργίας ακολούθησε ενδιαφέρουσα συζήτηση στον προαύλιο χώρο του ναού, μεταξύ του πατρός Διονυσίου Τάτση και των παιδιών, γύρω από πνευματικά αλλά και διάφορα άλλα καυτά θέματα της εποχής μας. Η συμμετοχή ήταν μεγάλη και η εμπειρία ξεχωριστή. Στο τέλος ο π. Διονύσιος μοίρασε σε όλους βιβλία από το μεγάλο συγγραφικό έργο του. Τον ευχαριστούμε θερμά για τη μεγάλη πνευματική προσφορά του.



ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΕΣ ΜΙΚΡΩΝ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΩΝ

Από το απόγευμα της ίδιας ημέρας και για μια εβδομάδα, η Μαρία Θεολόγου και η Νατάσα Νούτση απασχολούσαν τους λιλιπούτειους Ασημοχωρίτες δημιουργικά στο πάρκο του χωριού, γράφοντας εκθέσεις και ζωγραφίζοντας. Τα θέματα τα αντλούσαν από το χωριό κι από εμπειρίες της παραμονής τους σ' αυτό, ενώ τα έργα τους εκτέθηκαν την Κυριακή στο Σχολείο. Δείγματα της όμορφης αυτής δουλειάς δημοσιεύονται στη σελίδα 49.



Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ

Το απόγευμα του Σαββάτου, στις εππά, πραγματοποιήθηκε διάλεξη στην κατάμεστη αίθουσα του ξενοδοχείου του Ασημοχωρίου. Είχαμε την τιμή να φιλοξενούμε στο χωριό μας δύο εξαιρετους επιστήμονες λαογράφους και καθηγητές Πανεπιστημίου, τον κύριο Βασιλείο Νιτσιάκο, καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, που ανέπτυξε το θέμα: "Ευρωπαϊκή Ενοποίηση και τοπικοί Πολιτισμοί. Αναφορά στο παράδειγμα της Ηπείρου", και την κυρία Ρέα Κακάμπουρα - Τίλη, καθηγήτρια του Π.Τ.Δ.Ε. Αθηνών, που ανέπτυξε το θέμα: "Τρόποι

διερεύνησης της τοπικής εθνικής ταυτότητας, στα πλαίσια μιας πολυπολιτισμικής Ευρώπης". Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν, ο δήμαρχος Μαστοροχωρίων κος Γρ. Παπανώτης, ο αντιδήμαρχος κος Φασούλης, ο Ηπειρώτης δημοσιογράφος κος Γ. Μπάκος, πλήθος Ασημοχωρίτων, καθώς και αρκετοί συγχωριανοί μας. Μετά το τέλος της εκδήλωσης, οι καλεσμένοι μας γεύτηκαν τσίπουρο και υπέροχες πίτες, που έφτιαξαν οι Ασημοχωρίτισσες νοικοκυρές. Τις ευχαριστούμε θερμά, όπως επίσης και το Τοπικό Συμβούλιο και όλους όσοι βοήθησαν για την πραγματοποίηση της εκδήλωσης.



ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Το φθινόπωρο η Κίνησή μας οργάνωσε στα γραφεία του Συλλόγου ομιλίες - συζητήσεις με τον εκλεκτό φίλο μας Θάνο Τίλη. Στις συναντήσεις αυτές συζητήθηκαν θέματα όπως η παγκοσμιοποίηση, η επιβολή της διαφήμισης και του καταναλωτισμού, τα ναρκωτικά, ο αλκοολισμός αλλά και το χωριό μας ως πηγή αντίστασης.



ΠΙΚ ΝΙΚ ΣΤΟΝ ΙΖΕΡΟ

Το πρωί της Κυριακής 13 Αυγούστου, η νεολαία του Ασημοχωρίου, με οδηγό τον Αριστειδη Στεργίου, έκανε πεζοπορία μέχρι τον Αϊ-Λιά και τον Ιζερό και χάρηκε την πανέμορφη φύση του βουνού μας. Εκεί, με πρωτοβουλία του Θάνου Τίλη, έγινε μια ιδιαίτερη φιλική και χρήσιμη κουβέντα με τα παιδιά, προτείνοντάς τους όμορφες ιδέες, προκειμένου να ζωντανέψει ακόμη περισσότερο η σχέση τους με τη φύση και τη ζωή του χωριού. Το πικ-νικ κράτησε μέχρι το μεσημέρι, οπότε τα παιδιά κατηφόρισαν κατενθουσιασμένα από το γνώριμο μονοπάτι στο χωριό.

ΛΑΪΚΗ ΒΡΑΔΙΑ

Το τριήμερο των εκδηλώσεων έκλεισε το ίδιο βράδυ με λαϊκή μουσική που έπαιξε για μας το συγκρότημα του κυρίου Τάσση από τα Γιάννενα. Στο γλέντι, που κράτησε μέχρι τις πρωινές ώρες, συμμετείχαν, εκτός από τους Ασημοχωρίτες, και πολλοί νέοι από τη Βούρμπιανη, τους Χιονιάδες, το Πληκάτι, την Οξύα και άλλα χωριά, που μας τίμησαν με την παρουσία τους. Η βραδιά υποστηρίχθηκε οργανωτικά από το Τοπικό Συμβούλιο Ασημοχωρίου, τους Αριστειδη, Νίκο και Βασιλή Στεργίου. Χωρίς την πολύτιμη βοήθειά τους η βραδιά δε θα είχε στεφθεί με επιτυχία. Ευχαριστούμε επίσης και τους Γεώργιο Ζαχαρία, Δημήτριο και Ασημίνα Παππακώστα, Παναγιώτη Γραμενιάτη, Λαμπρινή Αρ. Στεργίου για τη βοήθειά τους, όπως επίσης το Στέφανο και τη Μαργαρίτα Νούτση, οι οποίοι φιλοξένησαν με πολλή αγάπη το Θάνο και τη Ρέα Τίλη.

Τέλος, ευχαριστούμε τον κ. Γιάννη Μπάκο, ανταποκριτή της εφημερίδας "ΠΡΩΙΝΑ ΝΕΑ", που κάλυψε δημοσιογραφικά τις εκδηλώσεις μας στην εφημερίδα.

Καλή αντάμωση το επόμενο καλοκαίρι στα "Ασημοχωρίτικα 2001", με περισσότερο κέφι και ιδέες.

ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΟΥ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΟΥ
από τις καλοκαιρινές επιδόσεις τους στο χωριό

ΤΟ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙ

Το χωρίδ μου είναι το Ασημοχώρι. Και βρίσκεται στο Γράμμο.

Μ' αρέσει πολύ γιατί εδώ έχω την φύρα μας και βρώτα αλλά δλα έχω την ελευθερία μας.

Θέλω δίκιας ο Δήμος μας να φτιάξει γηπέδεια, παιδικές χαρές, μαζίσκετ και σιάφορα άλλα τέτοια που θα κάνουν τα παιδιά να χαίρονται.

Πέχασα να σας δώ δις το χωρίδ μου έχει πολύ φράσινο και πολλά ποτάμια.

Το χωρίδ μας είναι πολύ ωραίο γι' αυτό φρέσει να το φροντίζουμε. Δηλαδή να μην φετάκιε σκουπίδια, να μην κρύψουμε τα λουλούδια και να τα φοτίζουμε.

Το χωρίδ μου το αγαπώ πολύ και θέλω να είναι το καλύτερο χωρίδ.

Μαρία Π. Στεργίου
Α' Δημοτικού.

ΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΟΥ

Το χωρίδ μου είναι το Ασημοχώρι. Και βίστεύω δις είναι αφό τα πολύ δικόρφα της Θεριόχης. Βρίσκεται στο Γράμμο σε υψόμετρο ενιακούς πενήντα μέτρων. Είναι μεσ' το φράσινο και είναι δλο ίων. Όπου και να στραφεις φλέσεις κι ένα σιάφορετικό σέντρο. Οι άνθρωποι είναι δλοι καλόκαρδοι και ευγενικοί. Το χειμώνα είναι σχεδόν έρημο με σέκα μόνο κατοίκους ενώ το καλοκαίρι ανεβαίνουν πάνω αφό σιάκοσια άτομα. Οι νεοί του είναι πολύ δραστήριοι και κάνουν σιάφορες εκδηλώσεις.

Τελευταία είμαι πολύ χαρούμενος γιατί φτιάχνεται γηπέδο ποδοσφαίρου και βόλει κάτι αρνητικό που έχει είναι τα λίγα φίδια και οι αλεπούς. Βέβαια υθάρχει στρατός. Κάτι που μ' αρέσει είναι η εκδρομή που γίνεται στο βουνό κάθε χρόνο. Ανεβαίνουν οι χωριάνοι σε μια μικρή τοφούσεια με θέα το χωρίδ, φήνουμε και ακολουθεί μεγάλο γλέντι. Τις δύο τελευταίες μέρες φέρανε πινγκ-πονγκ. Το τι φαίνεται φέρτε, δεν λέγεται. Πάντως, εκείνο που έχω να δώ είναι δις δλοι φρέσει να αγαπάμε το χωρίδ μας και να το φροντίζουμε. Και φροθαντός να έχουμε αγάπη μεταξύ μας.

ΝΙΚΟΣ Δ Γεωργάκης
ΣΤ' Δημοτικού.

“ΜΙΑ ΕΚΔΡΟΜΗ ΣΤΟΝ ΙΖΕΡΟ”

Το καλοκαίρι του 1999 κανονισάμε μικροί και μεγάλοι να φάμε μια εκδρομή στον Ιζερό, για να γιορτάσουμε δλοι μαζί τη γιορτή του Προφήτη Ηλία.

Την εθόρμενη μέρα, στις 20 Ιουλίου, συγκεντρωθήκαμε στην πλατεία του χωριού, στις 8:00 το πρωί. Είχαμε μαζί μας φαγητά, αναψυκτικά, φρούτα κ.λ.ά. Είμασταν πολύ οργανωμένοι.

Μόλις φτάσαμε στον Ιζερό, οι άντρες φήνανε τα αρνιά, ενώ οι γυναίκες στρώνανε στο έδαφος κουβερτές και δις άλλο είχανε μαζί τους. Εμείς τα παιδιά, μικρά και μεγάλα κάναμε βόλτες εκεί, καλαμπούρια, χαζεύαμε με τα αθέραντα έλατα και μαγευόμασταν αφό το κελάσημα των πουλιών.

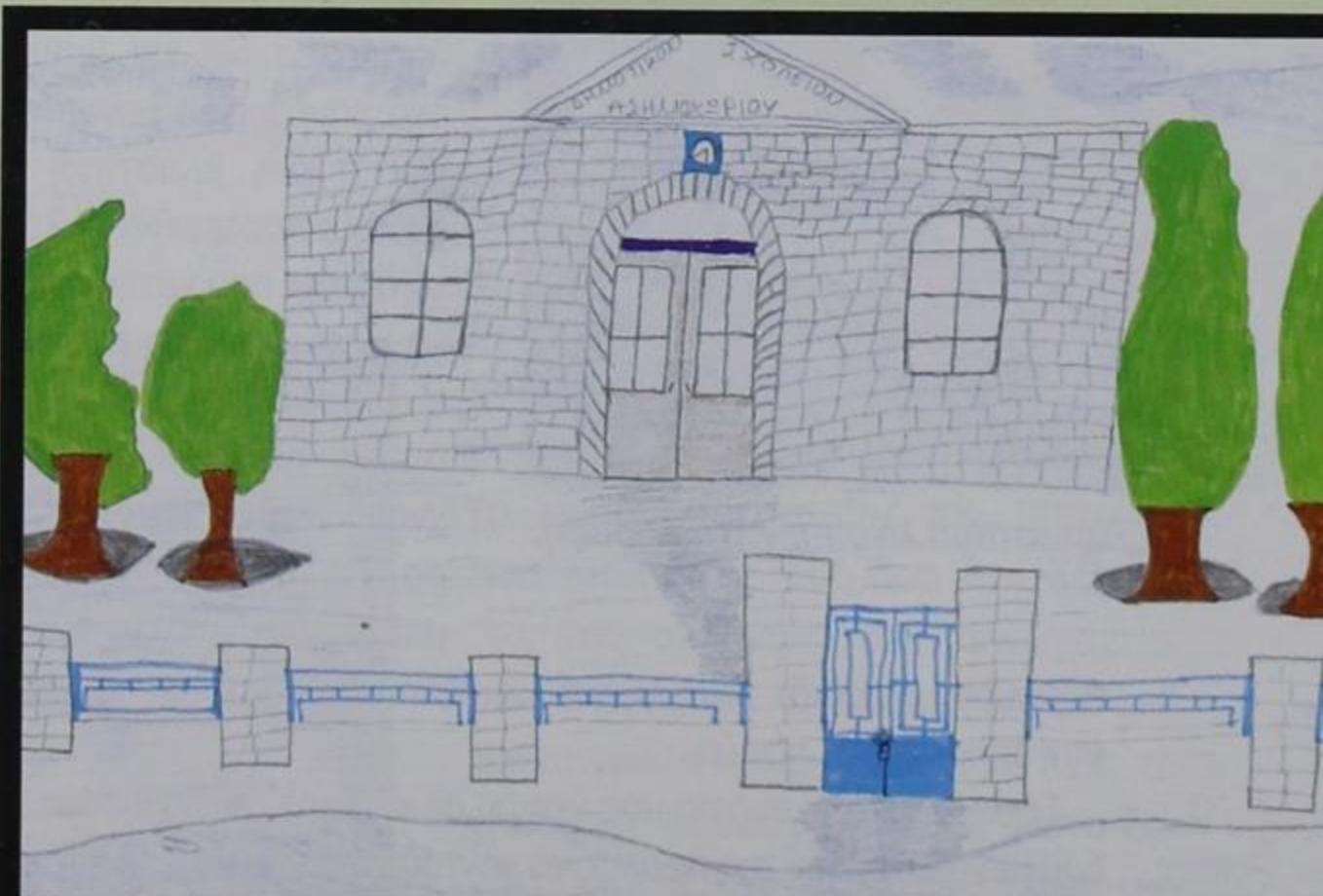
Το μεσημεράκι οι γυναίκες βγάλανε τα φαγώσιμα αφό τις τεάντες καθώς και τα αναψυκτικά, ενώ οι άντρες φέρανε τα αρνιά. Άφού φάγαμε ήρθε η ορχήστρα και έθαψε σιάφορα ηθελρωτικά τραγούδια κι δλοι μας σπωθήκαμε να χορέψουμε. Μετά αφό λίγη ώρα καθισάμε για να φάμε φρούτα, να βγάλουμε φωτογραφίες και για να πούμε τα αστειά μας. Ήμασταν χωριστά αφό τους γονείς. Το αφογευματάκι γυρίσαμε στο χωρίδ, δώπου το γλέντι συνεχίστηκε στην πλατεία του χωριού. Το γλέντι τελείωσε τις πρωινές ώρες.

Αυτή η μέρα, η εκδρομή, η εικόνα, ότι μου μείνει για δάντα αφέχαστη. Ήταν δλα τόσο μαγευτικά, δικόρφα, σιάφορεστικά που θα τα υπιμάχαι και ότι έχω μεσ' στο μιαλό μου συνέχεια. Έχω κι αυτές τις φωτογραφίες που έβγαλα εκείνη την μέρα, δώπου δλα εκείνα που είδα, που φέρανε ότι μου τα υπιμάχιαν ακόμη φερεσσότερο. Εύχομαι να είμαστε δλοι καλά και να ανταμώνουμε δσο πολύ συχνά μερούμε στο δικόρφο χωρίδ μας.

Κατερίνα Γιαννοπούλου
Γ' Γυμνασίου

Σημείωση:

Οι εκθέσεις δημοσιεύονται όπως ακριβώς γράφτηκαν από τα παιδιά.



Το Σχολείο - Κατερίνα Γιαννοπούλου, Γ' Γυμνασίου.

Το Ασημοχώρι - Μαρία Π. Στεργίου, Α' Δημοτικού.



ΓΚΟΛΙΟΥ ΑΝΑΒΑΣΗ

Το χωριό είχε αρχίσει σιγά σιγά να αδειάζει, έχοντας προλάβει να γεμίσει με πολυποίκιλα συναισθήματα τα μονοπάτια των καρδιών όλων όσων είχαν βρεθεί κοντά του το καλοκαίρι που μας πέρασε!

Είχαμε μείνει όντως λίγοι εκείνο το απόγευμα, όταν νιώσαμε ότι αυτός ο τόπος ήθελε να μας προσφέρει κι άλλα, να μας ανεβάσει πιο ψηλά, να μας φτάσει στις κορυφές του... Ενθουσιαστήκαμε με την ιδέα αυτή και χωρίς καθυστέρηση οργανωθήκαμε, προτείναμε σε δύο παλιούς περιπατητές των βουνών μας και γνώστες των μονοπατιών να μας συνοδεύσουν κι αυτοί δέχτηκαν με ευχαρίστηση.

Πρωί-πρωί το χαμόγελο είχε ζωγραφιστεί στα χείλη όλων μας, όταν ξεκινούσαμε από το χωριό και μπαίναμε στο πανέμορφο μονοπάτι με την πυκνή βλάστηση που έμοιαζε παραμυθένιο, καθώς το ποτάμι που κατηφόριζε λίγα μέτρα από τα πόδια μας είχε φροντίσει για τη διακόσμηση των βράχων με μια χνουδωτή πράσινη γαρνιτούρα. Το νωχελικό αυλάκι που μπερδεύουταν πότε -πότε στα

Ξαπόσταμα λίγο πριν την κορυφή.

πόδια μας, πρόδιδε τους λιγοστούς κήπους του χωριού που του είχαν απομείνει να ποτίζει.

Συνεχίσαμε την πορεία μας ώσπου σε κάποιο ξέφωτο είδαμε τους δύο μεγαλύτερους της παρέας να κοντοστέκονται και να εξιστορούν ενθυμήσεις του παρελθόντος για το νεροπρίονο που υπήρχε παλιά εκεί, καθώς και για τον κόσμο που ανεβοκατέβαινε κάποτε σαν μελίσσι σ' εκείνο τον πανέμορφο τόπο. Μελαγχολήσαμε από τη στενάχωρη παρένθεση των συνοδών μας, ανακόπηκε για λίγο η διάθεσή μας συνειδητοποιώντας τα σκληρά γυρίσματα και τις αντιθέσεις των καιρών, αλλά γρήγορα συνήλθαμε και συνεχίσαμε την πορεία μας. Η ανάβαση από κει και πάνω άρχισε να γίνεται πιο απότομη, η διαδρομή πιο συναρπαστική, καθώς τα πεύκα, υπακούοντας σε μυστικές υψηλοτερικές εντολές, εναλλάσσονταν με πανύψηλα έλατα.

Ο βουνίσιος αέρας και η πεζοπορία μάς άνοιξαν την όρεξη και οι μπλανούτσικες και τα βατόμουρα που είχαν φωλιάσει στις πλαγιές του Γκόλιου μας φάνηκαν σαν μάνα εξ ουρανού! Με τη γλυκύτητα των καρπών να εξουσιάζει τη γεύση μας, μπήκαμε στο δάσος με τις οξείες των οπίων η μεγαλοπρέπεια ήταν επιβλητική. Οι πανύψηλοι κορμοί στέκονταν περήφανοι και οι φυλλωσιές που ξεκινούσαν από

Του Μιχάλη Γ. Κυρζίδη

αρκετά ψηλά δημιουργούσαν μια σκια αναζωογονητική, αφού η ώρα είχε περάσει και ο ήλιος δυσκόλευε την πορεία μας. Παράλληλα κρατούσαν και μια γλυκιά υγρασία και έτσι δεν καταλάβαμε για πότε φτάσαμε στο Λιβάδι του Κωνσταντή, γνωστό για την πυκνή του βλάστησης. Σ' αυτό βοσκούσαν οι παλιότεροι τις αγελάδες και οι γυναίκες του χωριού ανέβαιναν εκεί για να μαζέψουν κλαδί. Λίγο πιο ψηλά, εκεί περίπου που σταματούσαν οι οξείες, υπήρχε ένα από τα τελευταία βοσκοτόπια που είχαν απομείνει στα εδάφη του χωριού, βρήκαμε το βοσκό και συζητήσαμε για τις δυσκολίες που έχει μια τέτοια δουλειά στην εποχή μας, μας μίλησε για τον τρόπο ζωής τους, για τα αγαθά αλλά και για τη χαρά που χαρίζει η φύση όταν ξέρεις να την εκτιμάς. Λίγο πιο πάνω μια πηγή που ανάβλυζε παγωμένο νερό από τα σπλάχνα της γης, μας δρόσισε και μας έδωσε δυνάμεις για το τελευταίο και πιο δύσκολο κομμάτι της διαδρομής. Είχαμε μπροστά μας το πιο ανηφορικό μονοπάτι στο οποίο δεν μπορούσες να βρεις ούτε ίχνος σκιάς, αλλά αντιμετωπίσαμε και αυτή τη δυσκολία με το χιούμορ που από το πρωί κρατούσε άσβεστο το χαμόγελο στα πρόσωπά μας.

Σε λίγο ήμασταν μόνο εμείς κι ο ουρανός! Εκεί που δεν τολμούν να βλαστήσουν δέντρα, εκεί που φωλιάζουν μόνο οι αετοί, εκεί που



Εκεί που φωλιάζουν οι αετοί.

τα βλέπεις όλα! Εκεί διαλέξαμε να κάνουμε το αποχαιρετιστήριο πάρτι μας! Εκεί που βρήκαμε αχαλίνωτα συναισθήματα να μας κυριεύουν, να μας πλημμυρίζουν στο δρόμο της επιστροφής και να μας συνοδεύουν για πάντα!

Εκεί, στις κορυφές των βουνών του Ασημοχωρίου!

Γκόλιο σημαίνει γυμνό. Το υψόμετρο του βουνού είναι 1.930 μ. Βρίσκεται νότια του χωριού και αποτελεί σύνορο μεταξύ Ασημοχωρίου, Βούρμπιανης, Πυρασόγιανης και Αλβανίας

Hθορυβώδης μοναξιά της Αθήνας με τους σκληρούς, κραυγαλέους της ήχους και τα μουντά χρώματά της που γίνονται ακόμη πιο μελαγχολικά, καθώς εκατομμύρια φωτάκια φιλοδοξούν να την κάνουν πιο λαμπερή και ματαιόδοξη, το κυκλοφοριακό χάος μέσα στο οποίο έγινα μάρτυρας ενός εφιάλτη, έκαναν ακόμη πιο αναγκαία την επιθυμία μου να προστρέξω αυτά τα Χριστούγεννα στην αγκαλιά του χωριού μου. Όμως, εκ των υστέρων, μια ακόμη έκπληξη με περίμενε για να προστεθεί στη γενικότερη απογοήτευσή μου...

Προπαραμονή Χριστουγέννων έφτασα στο Αστημοχώρι. Ανήμερα της γέννησης του μικρού μας Χριστού ξύπνησα και ξεκίνησα για την εκκλησία. Καθώς κατηφόριζα μόνη μου, ήρθαν στο μυαλό μου εικόνες από τα Χριστούγεννα της παιδικής μου ηλικίας, όταν ο πατέρας μου, μας ξεσήκωνε άρον-άρον από την Αθήνα για ένα ταξίδι μακρινό με το αυτοκίνητο και που κάθε φορά, μετά την Κόνιτσα, θα μπλέκαμε σε περιπέτειες με ομίχλες, χιόνια, ξεχασμένες αλυσίδες, κι επικίνδυνους πάγους και με μένα το πιο μικρό και πιο μοντέρνο της οικογένειας να τραγουδά περήφανο τα κάλαντα στα αγγλικά, που μόλις είχε μάθει... Ωστόσο πάντα οι κίνδυνοι ξεπερνιόντουσαν, καθώς η μανία μας να φτάσουμε στο μικρούλι χωριό μας ήταν μεγαλύτερη απ' τις ατυχίες κι έτσι αντικρύζαμε το Αστημοχώρι που ξεπρόβαλε ξαφνικά μέσα από την ομίχλη και τον κάτασπρο δρόμο που μόλις ξεχώριζε από το γύρω χιονισμένο τοπίο.

Θυμήθηκα λοιπόν τη μικρή αλλά γεμάτη γαλήνη ογκίστα του παππού μου που στα μπάσια της κοιμόμασταν όλοι μαζί καθώς ήταν το μόνο ζεστό δωμάτιο του σπιτιού με τη μικρή σόμπα που έκανε θαύματα. Άλλα και το μικρό παγωμένο "μέρος" που το σκεφτόσουν πολύ για να πας και που συνεχώς έτρεχε στο νεροχύτη ένα ράμα νερό "για να μην παγώνουν τα νερά", όπως μου έλεγε τότε η γιαγιά μου. Μου ήρθαν εικόνες μαγικές από έναν άλλο κόσμο χαμένο για πάντα, με μας τα παιδιά να χωνόμαστε ολόκληρα μέσα στο χιόνι φορώντας τρία και τέσσερα ζευγάρια κάλτσες και που πάλι τα πόδια μας γινόντουσαν μούσκεμα.



Της Νατάσας Στ. Νούτση



Χριστούγεννα του 1977 στη γεμάτη γαλήνη ογκίστα του παππού μου.

Ένα παιδιάστικο "γιατί" παρέμεινε καρφωμένο στο μυαλό μου. Κι αν κάποιος βρεθεί να μου απαντήσει με δεκάδες ορθές αιτίες, ξέρω πως αυτό το "γιατί" θα συνεχίσει να αντηχεί ανάμεσα στα σιωπηλά σοκάκια του χωριού μου...

Όταν γυρνούσα σπίτι έβγαζα τις μπότες κι ακουμπούσα τα πόδια πάνω στη σόμπα για να ζεσταθούν κι απορούσα που δεν καιγόντουσαν. Θυμήθηκα το ζεστό τραχανά που κάθε πρωί με τάζε η μάνα μου, ανακουφισμένη που βρέθηκε ένα φαγητό να το τρώω, και την τριανταμία που παίζαμε με την αγαπημένη μου φίλη και τη μαμά της στο ντιβάνι της κουζίνας, στο σπίτι της, ποντάροντας σε πενηνταράκια ή σε φασόλια, συζητώντας για τα μαθήματά μας ή δείχνοντας η μια στην άλλη τα καινούρια παιχνίδια. ή τις σοκολάτες ION που μας έφερνε ο παππούς μου το βράδυ της Πρωτοχρονιάς μετά το παιχνίδι για το καλό του χρόνου.

Μα πιο πολύ με περιέβαλε εκείνη η υπέροχη πλησμονή που μας έκανε να νιώθουμε ότι πετάμε κάνοντας τσουλήθρα στο αυτοσχέδιο έλκηθρο - ένα κομμάτι νάλον για να μη βρεχόμαστε και δυό ξύλα στα χέρια για

να σπρώχνουμε - τσουλώντας με ταχύτητα από την πλατεία ως τον κάτω μαχαλά. Και ήταν τόσο πλήρης η αίσθηση που για μερικά δευτερόλεπτα χαράς δε μας ένοιαζε που παγώναμε ή που κουραζόμασταν ν' ανεβαίνουμε τον παγωμένο ανήφορο ξανά και ξανά.

Με τέτοιες μνήμες λοιπόν μπήκα στην εκκλησία όπου η θεία Λειτουργία ακουγόταν ξεκάθαρα καθώς η βαβούρα απ' τις φωνές των παιδιών και τα μουρμουρητά από τις μπάμπες που κάθονταν, δυο-δυο και λέγανε "τα της αλληνής" δεν ακούγονταν πια. Βγήκα απ' την εκκλησία με μια βαθιά μελαγχολία, ξέροντας πως τα γλυκόχα μουρμουρητά δε θα τα ξανακούσω. Όταν μάλιστα έκανα μια βόλτα στο χωριό, μελαγχόλησα ακόμη περισσότερο βλέποντας τα σπίτια κλειδωμένα, σιωπηλά και το ίδιο μοναχικά με τα κάτασπρα βουνά που τα περιστοιχίζουν. Κανένα παιχνίδι παιδιού δεν ακουγόταν, καμιά γιαγιά να σε προσκαλεί στο σπίτι της για να της κάνεις ποδαρικό δε φάνηκε, και η ογκίστα του παππού μου απέμεινε κρύα και μόνη της για πάντα!



ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΑΝΩΝ

"Ο άνθρωπος πρέπει να αφήσει κατά μέρος την ψυχρή λογική, να γίνει άνθρωπος της καρδιάς, της πίστης και της βαθιάς ευλάβειας στο Θεό και τότε θα βλέπει πραγματικά θαύματα στη ζωή του".

Γέρων Παΐσιος

"Η αγάπη είναι εκείνη που νοστιμίζει όλες μας τις πράξεις και όλη μας τη ζωή".

Γέρων Αμφιλόχιος

"Η πραγματική ευτυχία δεν είναι τα αξιώματα και οι αναπαύσεις του σώματος. Η πραγματική ευτυχία είναι η αρετή. Όσοι αγωνίζονται να αποκτήσουν τις αρετές, να εφαρμόσουν τις εντολές του Θεού, αυτοί είναι οι πραγματικά ευτυχείς".

Γέρων Φιλόθεος της Πάρου

"Για να σε αγαπούν οι άλλοι, πρέπει πρώτα εσύ να αγαπάς".

Γέρων Πορφύριος

"Η χάρη του Θεού δεν είναι στέρνα, που κάποτε τελειώνει το νερό της. Είναι ανεξάντλητη πηγή".

Γέρων Παΐσιος

"Ο άνθρωπος που έχει εγωισμό δεν ελκύει κανέναν. Και αν κάποιον ελκύσει, γρήγορα θα απομακρυνθεί. Ο πνευματικός σύνδεσμος γίνεται αδιάλυτος, μόνον όταν συναντήσει παιδικό πνεύμα, αθωότητα και αγιασμό".

Γέρων Αμφιλόχιος

Από το βιβλίο
του πρωτ. Διονυσίου Τάτση
"NEON ΓΕΡΟΝΤΙΚΟΝ"

ΝΕΟΙ ΤΟΥ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΟΥ που πέτυχαν στις Πανελλήνιες Εξετάσεις του 2000

- Γεωργάκης Π. Δημήτριος, Δασοπονία, Τ.Ε.Ι. Καρπενησίου.
- Γιαννούλη Σ. Ελευθερία, Δομικών Έργων, Τ.Ε.Ι. Πειραιά.
- Γούσσης Α. Νικόλαος (το γένος Χαρίκλ. Στεργίου), Τεχνολογιών Αντιρρύπανσης, Τ.Ε.Ι. Κοζάνης.
- Ζαχαρία Γ. Ευτυχία, Σχολή Νηπιαγωγών, Α.Ε.Ι. Ιωαννίνων.
- Μάνος Μ. Νικόλαος (το γένος Ελ. Γεωργάκη), Νομική, Α.Ε.Ι. Κομοτηνής.
- Στεργίου Ν. Αναστασία, Βρεφονηπιοκομία, Τ.Ε.Ι. Ιωαννίνων.
- Μπούρη Αλίκη (το γένος Αμ. Τσεπέλη) Γεωλογία, Α.Ε.Ι. Πάτρας.
- Στεργίου Π. Δήμητρα, Εφαρμογές Ξένων Γλωσσών στη Διοίκηση και στο Εμπόριο, Τ.Ε.Ι. Ηγουμενίτσας.

Αλήθειες της ζωής

Ο ΦΟΒΟΣ ΤΟΥ ΚΕΡΔΟΥΣ

Του πρωτ. Τιμοθέου Χρήστου.

Είπε κάποτε ένας ευλαβής μπακάλης ενός χωριού, παραμονές Χριστουγέννων: "Πήρα δύο λαχεία και φοβάμαι μήπως κερδίσω"...

Περισπασμός είναι τα πολλά χρήματα. Άμα κέρδιζε τα εκατομμύρια, θα έχανε την ήρεμη ζωή στο χωριό του. Η γκρίνια θα έμπαινε στο σπίτι, τα παιδιά του θα γλιστρούσαν στην εύκολη ζωή και θα τον θυμούνταν οι ξεχασμένοι συγγενείς και οι φίλοι, για να γίνουν όλοι στο τέλος αχάριστοι.

Λένε πως το μυρμήγκι, όταν φτερώνει, καταστρέφεται. Το να περιφρονείς τα πλούτη, σε πολλές περιπτώσεις, είναι μεγάλο κέρδος. Τότε μας εμπιστεύεται ο Θεός τον αληθινό πλούτο του ουρανού. Ο Χριστός επήνεσε τα λίγα και καυτηρίασε τα πολλά, που γίνονται πολλές φορές "Θεός". Ο Παράδεισος δεν αγοράζεται με χρήμα. Ο άνθρωπος του Θεού λέγει: "Θεέ μου μη με κάνεις πλούσιο για να μη σε ξεχάσω".

Πρωταρχικό μας μέλημα να είναι η Βασιλεία των Ουρανών, να μάθουμε να μη χτίζουμε στην άμμο, αλλά στο βράχο των αιώνων, που είναι ο Χριστός, και ο Οποίος μπορεί στο πλήρωμα του χρόνου να λύνει όλα τα προβλήματα της ζωής μας.

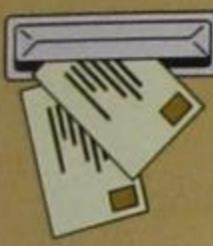
Απόσπασμα από το χαιρετισμό του προέδρου της Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων Κόνιτσας, δικηγόρου κ. Μιχάλη Μαρτσέκη στη χοροεσπερίδα του συλλόγου μας, στις 26 Φεβρουαρίου 2000.

...Το Ασημοχώρι είναι μία κυψέλη. Οι Ασημοχωρίτες κατοικούν μέσα σ' αυτή την κυψέλη και καλλιεργούν τη μουσική παράδοση, τα ήθη και έθιμα μιας επαρχίας, της επαρχίας Κόνιτσας. Ένα "εύγε" τους αξίζει!

Εκείνο όμως που πρέπει να επισημανθεί ιδιαίτερα είναι το εξής: Η αλλοτρίωση την οποία φοβόμαστε ότι θα υποστούμε από τα ξενόφερτα σκουπίδια του πολιτισμού, αποκλείεται όσο υπάρχει η αντίσταση όπως αυτή της σημερινής εκδήλωσης,. Δεν υπάρχει φόβος να σβήσει ή να αλλοτριωθεί η πολιτιστική παράδοση της Ελλάδος όσο υπάρχουν εκφραστές του κύρους των μουσικών που βρίσκονται σήμερα εδώ, σ' αυτή την αίθουσα, του Μιχάλη του Πανουσάκου, του Νίκου του Φιλιππίδη και του μπαρμπα-Φιλιππα (Φιλιππίδη), ο οποίος έδωσε αυτές τις μουσικές ρίζες, και τον οποίο οι παλαιότεροι θα πρέπει να θυμάστε, ενώ οι νεότεροι θα πρέπει να τον μάθετε αργότερα από την παρουσίαση του έργου του, χωρίς να παραλειφθεί η παρουσία του μεγάλου βιολίστα Δημήτρη Χριστόπουλου.

Εκείνο που πρέπει να επισημανθεί ιδιαίτερα είναι ότι υπάρχει αντοχή στις ρίζες. Αυτά τα μικρά χορευτικά συγκροτήματα, αυτή η πλούσια πολιτιστική εκδήλωση, σήμερα, της αδελφότητας των Ασημοχωρίτων, είναι μια τρανή απόδειξη. Και να μην ξεχνάμε και κάποιον μεγάλο Ασημοχωρίτη, τον αείμνηστο Βασίλη Χρήστου, ο οποίος με το κληροδότημα που άφησε στηρίζει εκδηλώσεις όπως η αποψινή.

Όσο υπάρχουν λοιπόν τέτοιες δραστηριότητες, να είμαστε βέβαιοι ότι δεν έχουμε κανένα φόβο αλλοτρίωσης από τα διάφορα ρεύματα της εποχής...



Από όσα μας γράφουν

**Αγαπητά μου "Ξενητεμένα πουλιά"
του Ασημοχωρίου.**

Έλαβον το 5ον τεύχος του πολύ ωραιού περιοδικού "ΤΑ ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ", το οποίον εκδίδει ο Σύλλογός σας.

Σας ευχαριστώ, διότι με τιμάτε με την αποστολήν του και σας συγχαίρω, διότι δεν λησμονείτε την "γενέθλια γη" σας και με τόσην αγάπη την προβάλλετε. Αι πτωχαί προσευχαί μου, σας συνοδεύουν. Εύχεσθε, παρακαλώ, να μείνω "πιστός άχρι θανάτου" εις την διακονίαν του υπερόχου λαού της ακριτικής μας επαρχίας.

Διάπυρος προς Κύριον ευχέτης.

**Ο Δρυϊνούπολεως, Πωγωνιανής
και Κονίτσης Ανδρέας**

Αγαπητέ κ. Γιαννούλη,

Η έκδοση του περιοδικού σας "Ασημοχωρίτικα" αποτελεί μια πραγματική όαση μέσα στην πλειάδα των ανούσιων εντύπων που μας κατακλύζουν. Μεστό, πλούσιο σε ύλη, ποιοτικό, με θέματα που αναφέρονται στην ιστορία, τη λογοτεχνία, στα ήθη, έθιμα, τις παραδόσεις μας αλλά και στη Ζωή γενικότερα, όχι μόνο του Ασημοχωρίου αλλά της Ηπείρου, μας μεταφέρει σε άλλες εποχές, μας γεμίζει με τα αρώματα και τις γεύσεις της ελληνικής υπαίθρου που δυστυχώς σιγά-σιγά μαραζώνει. Πρωτοβουλίες σαν αυτή της έκδοσης του περιοδικού συντείνουν στην αναβίωση της επαρχίας μέσω της επαφής όσων έχουν έρθει στην πρωτεύουσα αλλά κυρίως του απόδημου ελληνισμού με τη γενέτειρα πατρίδα. Για το έργο που επιτελεί το περιοδικό σας θα ήθελα ιδιαίτερα να συγχαρώ τόσο εσένα όσο και όλο το επιτελείο σου και να σου δηλώσω ότι θα με βρείτε και εμένα ως Ηπειρώτη συναρωγό σας στις αξιέπαινες προσπάθειές σας.

Πειραιάς, Νοέμβριος 2000-11-23

Με ιδιαίτερη πατριωτική αγάπη και εκτίμηση

Βασιλείος Παν. Βενέτης

Πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου
Πειραιώς

"Τα Ασημοχωρίτικα"

Θέλω, με το σύντομο αυτό σημείωμά μου, να συγχαρώ θερμά τα μέλη του Διοικητ. Συμβουλίου του Συλλόγου Ασημοχωριτών Αθηνών "Η Πρόδοσ", καθώς και τους συνεργάτες του περιοδικού, για την αξιόλογη προσπάθεια, που τιμά πρωτίστως όλους σας και προβάλλει, με τρόπο ανάγλυφο κι εντυπωσιακό, τόσο το χωριό σας όσο και την ευρύτερη περιοχή

των Μαστοροχωρίων.

Ειλικρινά, μένω έκθαμβος και ξαφνιασμένος από την άψογη και καθ' όλα επιμελημένη έκδοσή σας. Σας ανήκει δίκαιος έπαινος.

Πράγματι, η όλη εμφάνιση του περιοδικού ξεπερνάει κάθε προσδοκία. Κείμενα διαλεχτά και αξιοπρόσεκτα, ζωηρές περιγραφές οδιπορικών και εκδρομών, συναρπαστικά στιγμιότυπα από τη Ζωή του χωριού, σκιαγραφίες γεγονότων, προσώπων και καταστάσεων, λαογραφικά έθιμα κ.λπ., όλα φροντισμένα και γραμμένα με περισσή χάρη και ζηλευτή γλαφυρότητα και καλλιέπεια.

Χαρτί υψηλής ποιότητας με αξιόλογες έγχρωμες φωτογραφίες. Όλα διαβάζονται ευχάριστα, όλα αποπνέουν μεθυστικό άρωμα απ' τα αγριολούλουδα της Μπάντρας και του Βαρ Τζιομπάν', όλα ευωδιάζουν και προδίδουν κέφι, μεράκι, διαφέρονται μια ασύγαστη αγάπη όλων σας για το χωριό σας, τη γενέτειρά σας.

Εγώ, ιδιαίτερα, έχω λόγους να αισθάνομαι ξεχωριστή χαρά και δικαιολογημένη ικανοποίηση, γιατί συνεργάτες του περιοδικού είναι, μεταξύ άλλων, και παλαιοί μαθητές μου. Αλήθεια, πού να φανταζόμουν τότε, τι φλογερή αγάπη κόχλαζε στις καρδιές και δονούσε τα στήθη των μαθητών μου Β. Γιαννούλη, Στ. Πανταζή κ.λπ.

Κι αφού ο λόγος για το Ασημοχώρι και τα περίχωρα, "εκών άκων" τινάζω τον πέπλο αρκετών δεκαετιών και σταματώ κάπου εκεί στο 1935. Πρωτομαγιά, με εκδρομή όλων των σχολείων των γύρω χωριών στη Βρύση του Γραμματικού. Ευχάριστο συναπάντημα μαθητών και δασκάλων. Τους αναφέρω: Χαρ. Ρεμπελής, Μ. Οικονόμου, Γ. Παπαθεμιστοκλέους, Στ. Ζωγράφος, Μήτρης κι ο μόνος επιζών σήμερα από τους δασκάλους της παλαιάς φρουράς Π. Τάτης.

Αντηχούσε όλη μέρα από τις φωνές, τα ξεφωνητά, τα γελιά, τα τραγούδια 500 περίπου μαθητών η απέραντη ποταμιά, η Τζιούμα κι ο Κοσκάς. Και το ρέμα του Μεγαλάκκου έφερνε τον απόχοι αυτό απέναντι στου Κόρακα τη φωλιά και το διπλανό, μέσα στα δέντρα, κρυμμένο, Παλιομονάστηρο (διάβαζε: Παλιομανάστρο)....

...Και εν κατακλειδί σημειώνω τούτο: Ενθαρρυντικό κι ελπιδοφόρο είναι το γεγονός, ότι κάθε καλοκαίρι, και μάλιστα το Δεκαπενταύγουστο, έρχονται στα χωριά παιδιά, νέοι, νέες, γνωρίζονται μεταξύ τους με εκδρομές, αθλητικούς αγώνες κ.λπ., ανταλλάσσουν σκέψεις και απόψεις σε διάφορα τοπικά ζητήματα, προβληματίζονται και ανανεώνουν έτσι τους δεσμούς των. Οι φυσικές καλλονές, τα

πανηγύρια, καθώς και οι άλλες πολιτισμικές εκδηλώσεις, που διοργανώνονται το καλοκαίρι στα χωριά, δεν αφήνουν τη νεολαία αδιάφορη και ασυγκίνητη. Και προς την κατεύθυνση αυτή, η προσφορά του περιοδικού είναι, ομολογουμένως μεγάλη και σημαντική.

Κι εμείς οι πρεσβύτεροι, που ως άλλος Οδυσσεύς, παρεκάμψαμε ήδη το ακρωτήρι Μαλέα των 70 ετών, παρακολουθούμε με διαφέρον το έργο σας. Πάντα να έχετε επιτυχίες στους στόχους και τα οράματά σας.

Θέλομε να ακούμε πίσω μας το ζωηρό ποδοβολητό των βημάτων σας και ν' αντηχούν στ' αυτιά μας κραυγές ενθουσιασμού κι αισιοδοξίας. Προχωρείτε, πλούτιζοντας τις στήλες του περιοδικού με πατριδογνωστικά κείμενα κι επεκτείνοντας τη δράση σας και προς άλλους τομείς. Η ψυχή του μεγάλου σας ευεργέτη και λάτρη της Βούρμπιανης, αείμνηστου ιατρού Βασ. Χρήστου νοερά σας παρακολουθεί. Χαίρεται, ανακουφίζεται και αγάλλεται.

Νικ. Χ. Ρεμπελής

Φιλόλογος, πρ. Λυκειάρχης

Προς τους νέους του Ασημοχωρίου

Μ' αυτή τη φλόγα στην καρδιά Ασημοχωρίτες μου, οραματίζεστε να σκίσετε τα αθέατα δίχτυα της αστυφιλίας και να λευτερωθείτε. Ο Θεός να ευλογήσει τα ευγενικά αισθήματα που ο ίδιος φύτεψε στις καρδιές σας και να καρποφορήσουν.

Το χωριό σας είναι η "Ιθάκη" σας. Έτσι όπως ήρθαν τα πράγματα δε θα ξαναζήσετε μόνιμα στο χωριό σας. Κι αν ζήσετε δε θα γευθείτε το σπάνιο άρωμα της ζωής εκείνης, γιατί εκείνη η ζωή ήταν η ζωή των φτωχών, των ταπεινών και αθώων.

Τώρα... δεν είμαστε πια αθώοι. Είμαστε όμως ακόμα σχετικά φτωχοί κι αφού κλαίμε για το χωριό μας είμαστε και λίγο αθώοι. Αυτή τη φλογίτσα που χαροπαλεύει πρέπει να τη δυναμώσουμε.

Όλη η ατμόσφαιρα της κίνησής σας μυρίζει "κόρφο της μάννας". Σαν το μωρό που θέλει να γυρίσει στον κόρφο της μαννούλας του. Όλοι το νιώθουμε λίγο ως πολύ αυτό, αλλά όσοι απελπίζονται πολύ γίνονται αλκοολικοί, ναρκομανίες κ.λπ. Εσείς θέλετε να κατευθύνετε σωστά και με υγεία τα αισθήματά σας. Σας αξίζει έπαινος.

Μένει τώρα ο τρόπος για να πραγματοποιήσετε αυτή την αναβίωση, επιβίωση, συντήρηση και ανάπτυξη. Πάνω σ' αυτό θα σας κάνω μερικές προτάσεις.

Πρώτα παρακαλώ να στοχαστείτε ότι ο άνθρωπος ως πλάσμα δημιουργημένο οφελεί τις αρετές του και τα χαρακτηριστικά του στο δημιουργό του. Άρα χρειάζεστε μια αναζήτηση των εκκλησιαστικών πηγών της Ασημοχωρίτικης αρετής και Ασημοχωρίτικης ψυχολογίας. Μπορείτε να ρωτήσετε - επειγόντως όσο ζούνε

ακόμα - τις γιαγιάδες και τους παππούδες σας πώς ζούσαν την εκκλησιαστική τους ζωή και να συνεχίσετε την παράδοσή τους. Αυτό δεν αποκλείει και τη διόρθωσή ή και την επαύξηση αυτής της παράδοσης.

Ωραίο θα ήταν να χτίσετε μια εκκλησία στην Αθήνα πανομοιότυπο της εκκλησίας του χωριού σας κι εκεί να λειτουργείστε. Μέχρι να γίνει αυτό μπορείτε να υιοθετήσετε μια από τις υπάρχουσες στην Αθήνα που να είναι αφιερωμένη στο όνομα του ίδιου αγίου. Αυτά τα έχουν κάνει οι Μικρασιάτες με επιτυχία. Κι εμείς βρισκόμαστε στην Αθήνα ως πρόσφυγες της νέας Μικρασιατικής καταστροφής, της αστυφιλίας.

Μπορείτε να οργανώσετε μια συνεργατική άτυπη επιχείρηση και να πουλάτε βιβλία, δώρα και άλλα χρήσιμα πράγματα. Με τα κέρδη θα επιδοτείτε τα εισιτήρια για ομαδικές επισκέψεις στο χωριό σας.

Να ηχογραφήσετε τραγούδια, χορούς, παραδόσεις του χωριού σας και να τα μάθετε. Να καλέσετε έναν καλό χοροδιδάσκαλο για μια βδομάδα στο χωριό και να μάθει τους χορούς του χωριού σας και τις ιδιοτυπίες της μουσικής σας και να σας τα διδάξει εδώ στην Αθήνα. (Το ίδιο και τις φορεσιές, που μπορείτε σ' ένα βαθμό να τις ράψετε μόνοι σας).

Να συνδεθείτε με τις άλλες Ηπειρωτικές οργανώσεις - συλλόγους και να αντιγράψετε πρωτοβουλίες.

Να οργανώσετε ομάδες συμπαράστασης ασθενών Ασημοχωριτών που έρχονται για θεραπεία στην Αθήνα.

Να φτιάξετε ένα μεγάλο τοπογραφικό χάρτη της περιοχής του χωριού σας, να βάλετε ένα καλό φωτογράφο να βγάλει καλές φωτογραφίες - τοπία του χωριού και να τις κάνετε αφίσες για να διατηρείτε την εικόνα του χωριού.

Μπορείτε να χτίσετε στον περίβολο μιας εκκλησίας ή σε μια πλατεία της Αθήνας μια βρύση πανομοιότυπο της βρύσης του χωριού σας.

Να γράψει κάποιος την ιστορία του χωριού σας. Να καταγράψετε σχολαστικά τους Ασημοχωρίτες που ζουν στην Αθήνα και να έχετε επαφή μαζί τους, να συμμετέχετε ομαδικά

στις χαρές και στις λύπες τους.

Να βάλετε έναν καλό σκηνοθέτη (έχω να σας υποδείξω) να κάνει ένα ντοκιμαντέρ του χωριού σας, να το κάνετε κασέτες και να τις πουλάτε μαζί με αφίσες (και να το βλέπετε βέβαια κι εσείς).

Να κάνετε αιμοληψίες και να στέλνετε στο Κέντρο Υγείας του χωριού. Και το αντίστροφο.

Να επιδιώξετε γάμους μεταξύ συγχωριανών και να τους γιορτάζετε πανηγυρικά.

Να κάνετε κοινά γεύματα σε παραδοσιακούς χώρους με τραγούδια και χορούς του τόπου σας.

Πολλά ακόμα έχω να σας προτείνω, αλλά όλα έχουν βάση να αγαπάτε το χωριό και τις αρετές του και να ασκείτε τις αρετές του.

Και ακόμα ένα λίγο... παλαβό. Να βρείτε δύο - τρία ζευγάρια ταχυδρομικά περιστέρια και να αλληλογραφείτε με το χωριό σας με τα ταχ/κά περιστέρια. Το κέντρο της Αίγινας μπορεί ίσως να σας βοηθήσει σ' αυτό.

Κι άλλο. Να κάνετε στην Αθήνα ένα Δημοτικό Σχολείο για Ηπειρωτάκια, ιδιωτικό, όπου θα τονίζονται τα Ηπειρωτικά έθιμα κ.λ.π. (Ηπειρωτική Σχολή).

Εδώ θα βρείτε και (νονούς) χορηγούς.

Να βρείτε έναν καλό Ηπειρώτη πνευματικό για να μην είστε ορφανοί, κλπ...

Κωνσταντίνος Γανωτής
Φιλόλογος, πρ. Γυμνασιάρχης

Αγαπητοί Συμπατριώτες

Η καταγωγή μου είναι από το Παληοσέλι της Κόνιτσας. Το Πάσχα που επισκέφτηκα την πατρίδα μας στην Κόνιτσα, μου έπεσε στα χέρια το όμορφο περιοδικό του χωριού σας. Μου το προμήθευσε ο κ. Χατζηρούμπης. Σας αξίζουν θερμά συγχαρητήρια, κάθε έπαινος και ας είναι αιωνία η μνήμη του χορηγού Βασ. Χ. Χρήστου.

Συγκινήθηκα και το θαύμασα ιδιαίτερα, που ένα μικρό χωριό μπορεί, με το μεράκι, το μόχθο, την ανιδιοτελή προσφορά των φιλότιμων ανθρώπων του να εκδίει τόσο υψηλής στάθμης περιοδικό.

Θα σας παρακαλούσα λοιπόν, αν υπάρχει δυνατότητα και δε σας βάζω σε μεγάλο κόπο, να μου στέλνετε το όμορφο περιοδικό σας.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων και εύχομαι πάντοτε προόδους και επιτυχίες.

Με τιμή

Βασιλείος Χατζής
Θεσσαλονίκη

ΝΤΟΥΛΑΜΠΕΡΙΑ

Ο πρωτ. Τιμόθεος Χρήστου γράφει, μεταξύ άλλων, στο τεύχος αρ. 5 του περιοδικού "ΑΣΗΜΟΧΩΡΙΤΙΚΑ":

"...Η λέξη "ντουλμπέρια μου", είναι αλβανική και σημαίνει ουράνιο τόξο, το οποίο αντανακλά τα χρώματα της ίριδος και, μεταφορικά, την ευτυχία των νεονύμφων. Η λέξη είναι ποιητική...."

Επειδή η ερμηνεία αυτή δεν υπάρχει στα διάθεσμα λεξικά, ούτε και ταιριάζει με το νόημα των στίχων, ούτε και αποδίδει την ουσία και το πνεύμα του τραγουδιού (το οποίο είναι παραλλαγή κοινού στα μέρη μας γαμήλιου άσματος), θα ήθελα να καταθέσω εδώ την παρακάτω ερμηνεία.

Βεβαίως και η λέξη είναι κυρίως ποιητική, αφού τη συναντάμε συχνότερα στα τραγούδια, (π.χ. στο γύρισμα του τραγουδιού αρ. 81, σελ. 48, στα ΚΟΝΙΤΣΙΩΤΙΚΑ του Χαράλαμπου Ρεμπέλη ως "ντουλμπέρι - ντουλμπεράκι").

Από τους γηγενείς, στην απλή εκφορά και χρήση του λόγου τους, λέγεται συνήθως στη φράση: "Είναι αυτή ντουλμπέρα", και εννοούν, κυριολεκτικώς και όχι μεταφορικώς, την όμορφη και ανοιχτόκαρδη γυναίκα ή κοπέλα.

Με αυτήν την σημασία η λέξη καθαρά επυμολογείται από το Τουρκ. DILBER (=καλλονή, όμορφη, ωραία), που προέρχεται από την περσική γλώσσα, από την οποία, ως γνωστόν, η τουρκική δανείστηκε πάμπολλες λέξεις.

Από τους Τούρκους κατακτητές διαδόθηκε, με την ίδια ή ταυτόσημη έννοια, και σε άλλους λαούς της Ρωμανίας (=Βαλκανική, Τουρκ. Rumeli). Έτσι οι Σέρβοι λένε DILBER (= κομφός, χαρίεις) και εμείς "ντουλμπέρια" (=όμορφα παλικάρια, ωραία και πρόσχαρα παιδιά).

Πιστεύω πως αυτή είναι η σωστή εξήγηση της λέξης, η οποία, μάλιστα, είναι πλήρως συμβατή με το πνεύμα και το πραγματικό νόημα του τραγουδιού.

Θωμάς Β. Ζιώγας
Πολιτικός Μηχανικός

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

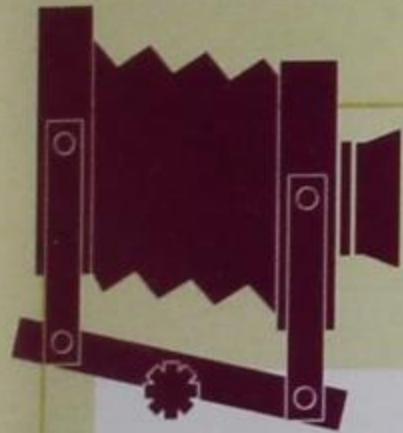
Οικονόμου Ελένη	25\$
Χριστογιάννη Μαργαρίτα	5.000
Παπαδόπουλος Βασ.	500
Κοτσίνας Στέργιος	5.000
Σπυρόπουλος Διομ.	1.000
Αναγνωστόπουλος Νικ.	1.000
Δούκας Κωνστ.	1.000
Νάτσης Χριστόφ.	25\$
Νούτσης Δημ.	25\$
Στάμου Ανθούλα	2.000

Τάτσης Πέτρος	3.000
Γιαννούλη - Γκόγκου Αρ.	3.000
Νικολάου Αλέξανδρος	5.000
Νικολάου - Πιτιακούδη Πολ.	5.000
Μητροπάνος Χρυσόστομος	5.000
Δέλκου Πολυξένη	5.000
Γεωργίου Γ. Νικόλαος	10.000
Γιαννούλης Π. Σωτήριος	50.000
Στεργίου Μ. Νικόλαος	22.000
Γιαννούλης Π. Βασιλείος	50.000

ΣΥΛΛΥΓΗΝΗΤΗΡΙΑ

Τις οικογένειες των εκλιπόντων συγγενών και συγχωριανών μας Ελευθερίας Ιω. Νάτση, Ελευθερίας Οικονόμου-Σκάλκου, Ζήση Τσεπέλη και Γκόλφως Νούτση, συλλυπούμαστε θερμά. Ο Θεός να αναπαύσει τις ψυχές των αγαπημένων τους.

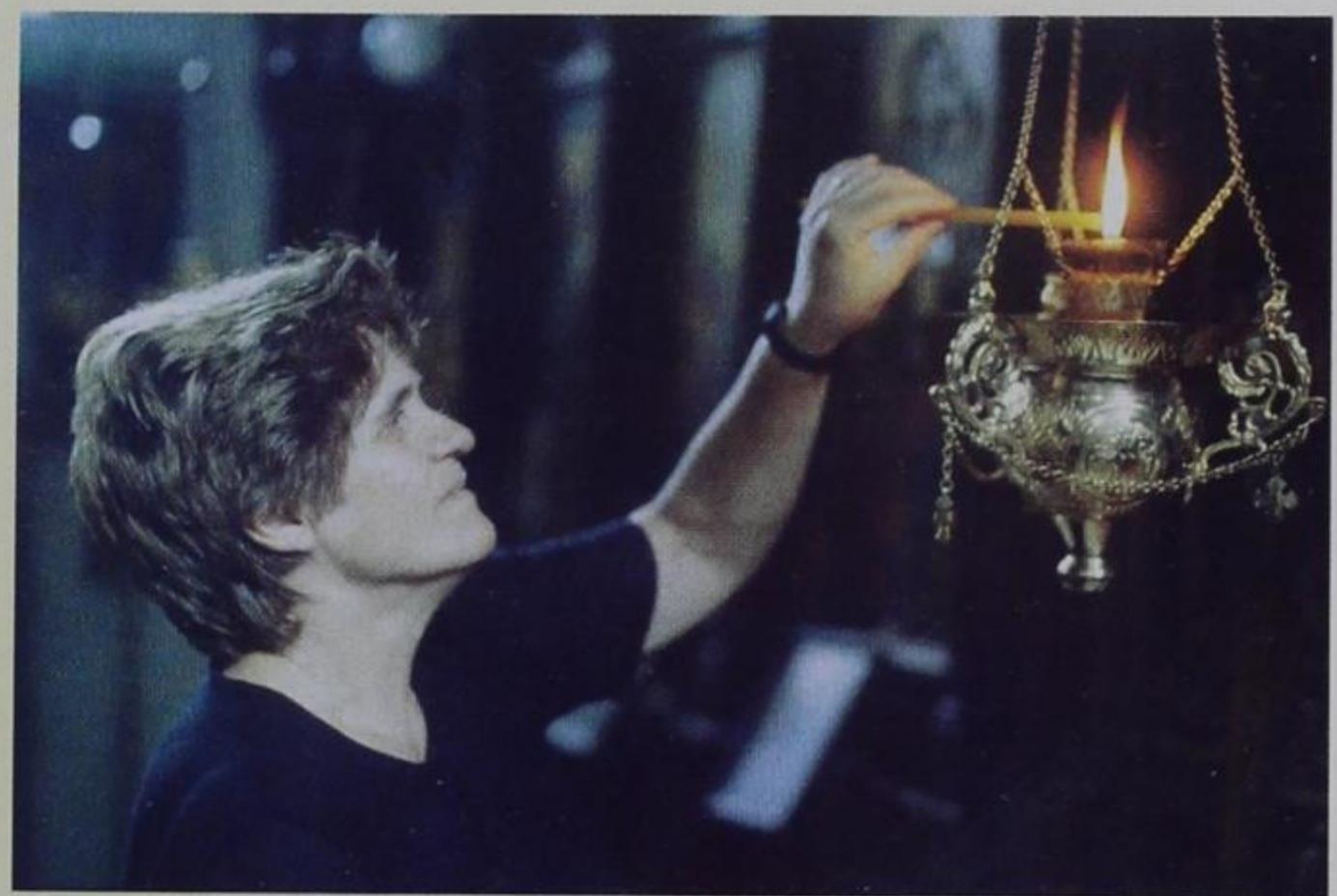
Αθανάσιος και Δημήτριος Νάτσης.



με το φακό μας...



Πιστοί φύλακες του χωριού στο "παρατηρητήριό" τους.
Γιώργος και Βασιλική Μακοπούλου.



Σπιγμές ευλάβειας.
Αριστέα Ζ. Στεργίου.



Βαρτζομπάνι.
Ασημοχωρίτικη συντροφιά απολαμβάνει τη δροσιά και την ομορφιά του.



Ασημοχωριτοπούλες στα χνάρια των γιαγιάδων τους. Αντωνία Χρ. Σταθοπούλου (το γένος Τριανταφυλλιάς Στεργίου), Υβόννη Ευ. Νικολάου, Δήμητρα Π. Στεργίου.



Σπιγμές οικογενειακής ευτυχίας στην πατρίδα.
Παναγιώτης και Ελπίδα Πολίτη με τη νύφη τους Αθηνά και τα εγγόνια τους
Παναγιώτη και Δημήτρη, το καλοκαίρι στο σπίτι τους στο χωριό.



Εποχούμενα ασημοχωρίτικα νιάτα στην κορυφή 2.500 του Γράμμου.
Αρετή Δημ. Παπακώστα.

SUPPLIER TEAGOS
PORT PAYE
Ag. Irini, K.A.E.
Aegean, 2514
KARIAZ - HELLAS



Γραφείο: Βουληγαροκόπειον 40, Αθήνα 114 72